

INSTYTUT ZARZĄDZANIA I SAMORZĄDNOŚCI
INSTITUTE OF MANAGEMENT AND SELF-GOVERNING

Strategia rozwoju gminy Osiecznica na lata 2004 – 2010

Autorzy opracowania: dr Grzegorz Krzos

mgr Przemysław Klonowski

mgr Wojciech Dłużak

mgr Małgorzata Biskupska - Potocka

Wrocław – Osiecznica, listopad 2004 r.

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2 Diagnoza obszarów funkcjonowania gminy	6
2.1 Podstawowe informacje o gminie.....	6
2.1.1 Dziedzictwo historyczno – kulturowe	6
2.1.2 Status administracyjno – prawny	9
2.1.3. Finanse lokalne.....	10
2.1.4. Współpraca i członkostwo w organizacjach	12
2.2. Obszar ekologiczno – przestrzenny	15
2.2.1. Położenie geograficzne.....	15
2.2.2. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.....	18
2.2.3. Środowisko naturalne.....	29
2.3 Obszar gospodarczy	37
2.3.1 Gospodarka	37
2.3.2 Rolnictwo i leśnictwo	42
2.3.3 Infrastruktura techniczna	44
2.3.4 Budownictwo mieszkaniowe	51
2.4 Obszar społeczny	55
2.4.1 Demografia.....	55
2.4.2 Oświata.....	61
2.4.3 Kultura, sport i turystyka.....	66
2.4.4 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	71
2.4.5 Bezpieczeństwo publiczne	75
3 Analiza SWOT, czyli słabe i mocne strony gminy	79
4 Strategia rozwoju gminy Osiecznica	82
4.1 Sformułowanie celów i zadań	82
4.1.1 Cele strategiczne.....	82
4.1.2 Cele operacyjne, zadania strategiczne	83
4.2 Spodziewane efekty.....	90
5 Harmonogram realizacji zadań.....	95
6 Monitoring obszarów funkcjonowania.....	107
6.1 System monitorowania Strategii rozwoju gminy Osiecznica	107
6.2 Sposoby oceny Strategii rozwoju gminy Osiecznica.....	109
Spis tabel	112

Spis wykresów	114
Spis rysunków.....	115

1. Wstęp

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz 159 z późn. zm) każda gmina ma obowiązek opracowywania dokumentów, które przyjęte przez radę gminy, wyznaczają jej długofalowe kierunki rozwoju oraz pozwalają na przemyślane (kompleksowe) podejście do rozwiązywania bieżących i przyszłościowych problemów. Wieloletni Plan Inwestycyjny, Wieloletni Plan Finansowy, poszczególne programy lub plany dotyczące wyspecjalizowanych obszarów działania gminy, takich jak: edukacja publiczna, ochrona zdrowia, ochrona środowiska, ochrona ładu przestrzennego itd., a przede wszystkim dokument strategii pomagają gminie działać w oparciu o realne potrzeby swoich lokalnych społeczności i realizować aktualne i przyszłościowe zadania w zdiagnozowanym otoczeniu.

Dokument strategii jest jedną z ważniejszych wskazówek, które wyznaczają tor ewaluowania gminy. Pojęcie strategii używane m.in. w wojskowości, cybernetyce, teorii systemów, w nauce organizacji i zarządzania oraz w ekonomii oznacza – w najbardziej syntetycznym ujęciu – politykę wytyczania celów. Strategia jest zatem kategorią odnoszącą się do sfery polityki rozwoju, taktyka natomiast – do sfery zarządzania rozwojem. Rozpowszechniona w teorii i praktyce planowania terytorialnego kategoria planowania strategicznego obejmuje zarówno politykę formułowania celów rozwoju, jak i procedurę oraz instrumenty zarządzania rozwojem. Efektem planowania strategicznego na szczeblu gminy jest strategiczny plan rozwoju lokalnego, w praktyce określane skrótowno jako strategia rozwoju gminy.

Strategiczny plan rozwoju lokalnego jest swego rodzaju scenariuszem rozwoju gminy, określającym m. in.: docelową wizję rozwoju, strategiczne i operacyjne cele rozwoju, zadania strategiczne oraz sposób ich realizacji. Podmiotem strategii rozwoju lokalnego jest lokalna społeczność, która uczestniczy w realizacji zadań strategicznych poprzez swoją aktywność gospodarczą i społeczną. Społeczność ta jest również odbiorcą powstających w efekcie rozwoju gminy nowych, lepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz wyższych walorów użytkowych gminy, które decydują o jakości życia tejże społeczności. Przedmiotem strategii rozwoju lokalnego jest gminna rzeczywistość określona w wymiarach: gospodarczym, społecznym i ekologicznym.

Potrzeba tworzenia strategii wynika ze zmian ustrojowo- gospodarczych, które dokonały się w Polsce na przełomie ostatniego piętnastolecia. Planowanie strategiczne stało się ważnym elementem na szczeblu samorządowym. W obecnych warunkach gospodarki rynkowej oraz demokratycznego- samorządowego modelu ustrojowego gminy tylko takie podejście gwarantuje gminie działania w oparciu o faktyczne potrzeby jej obszaru, pozwala na kompleksowe i racjonalne podejmowanie decyzji, zapobiega sytuacjom kryzysowym oraz

identyfikuje potencjalne zagrożenia. Wychodząc od diagnozy stanu obecnego gminy przeprowadzona zostaje szczegółowa analiza słabych i mocnych stron oraz jej szanse i zagrożenia. Wypracowywane zostają potencjalne kierunki rozwoju gminy. Prace nad strategią odbywały się poprzez konsultacje decernentów gminy z parterami społeczno-gospodarczymi oraz mieszkańcami. Było to pomocne w kształtowaniu się priorytetów oraz przy porządkowaniu zadań oraz zasad zachowań władz gminy i administracji samorządowej w dłuższej perspektywie.

Aktualna i dobrze opracowana strategia to również dokument ważny i niezbędny w kontekście integracji Polski z Unią Europejską. Unia Europejska w szczególności upodobała sobie wzmocnienie swoich krajów członkowskich na poziomie regionalnym i lokalnym. W tej sytuacji przed jednostkami samorządu terytorialnego (gminami) otworzyły się nowe perspektywy pozyskiwania środków finansowych na realizowane przez nich zadania. Jednak, aby sięgnąć po dostępne fundusze należy pokazać kompleksowe podejście do problemów oraz zintegrowaną politykę działań we wszystkich obszarach podległych gminie. Stąd bardzo ważne są dokumenty, w tym strategia, jakimi dysponuje gmina, ponieważ są one „przepustką” do unijnych dotacji.

2 Diagnoza obszarów funkcjonowania gminy

2.1 Podstawowe informacje o gminie

2.1.1 Dziedzictwo historyczno – kulturowe

Dzieje obszaru obecnej gminy Osiecznica zaczynają się około VIII w n.e. Na terenie tym istniało niegdyś wiele osad, z których to kilka dało początek obecnym miejscowościom. Do czasów nam współczesnych przetrwało wiele wałów drewniano-ziemnych, których pozostałości można zaobserwować w okolicach Osiecznicy. W pobliskim Kliczkowie znajdują się pozostałości fortyfikacji, które sypane były na rozkaz Mieszka I, a później wzmocnione były przez Bolesława Chrobrego (miejscowa ludność nazywa je do dziś „Wałami Chrobrego”). W XI wieku tereny te były świadkami wielu bitew prowadzonych z Niemcami jak i z Czechami. Pierwsze najstarsze osady, które uzyskały lokacje na prawie niemieckim to wieś Ławszowa i Kliczków. Wzniesiono w nich pierwsze kościoły na tym terenie. W Kliczkowie w 1297 roku wzniesiono zamek, który stał się własnością księcia Bolka I. Wokół zamku osiedliło się szereg rzemieślników, pracujących na potrzeby zamku. Teren dzisiejszej gminy Osiecznica był bardziej niż inne rejony Dolnego Śląska narażony na germanizację, ze względu na stosunkowo dużą odległość od ziem Państwa Polskiego w tym okresie. Osiecznica, która powstała znacznie później niż inne miejscowości gminy była początkowo częścią Kliczkowa. Najwcześniejsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1393 r., z dokumentu na mocy, którego książę Jan ze Zgorzelica – syn cesarza Karola IV, oddał Osiecznicę w zastaw Nicolausowi v. Rechenberg z Kliczkowa. Od tej pory aż do schyłku XVII Osiecznica znajdowała się w posiadaniu Rechenbergów. Wiek XIX zastał miejscowość Osiecznica znacznie bardziej uprzemysłowioną. W dawnych czasach istniała tutaj dobrze prosperująca papiernia. W latach 20-tych XIX w. powstała tu huta szkła – wyposażona w piece hutnicze oraz kaszuby – piece prostownicze służące do wygładzania tafli szkła. W hucie, składającej się z trzech fabryk, do lat 30-tych XX w. odbywała się masowa produkcja szkła taflowego i gospodarczego. Inna wioska w tej okolicy to Ławszowa powstała około XIII w. Była to głównie wioska rzemieślników i kupców ściśle powiązana z leżącą na drugim brzegu Kwisy wsią Wesołą. Rzemiosło rozwijało się w oparciu o surowce naturalne, głównie przemysł drzewny. Na terenie wsi znajdowały się także dwa folwarki pańskie, sołectwo, trzy gospody. Wieś ta skupiała ludność dwóch wyznań, protestanckiego i katolickiego. Kolejna wioska to Luboszów, która w latach 1454 – 1690 r. należała do rodu Rechenbergów. Około poł. XIX w. Luboszów był średniej wielkości wsią o charakterze rzemieślniczo-kupieckim. Funkcjonował tu folwark, trzy gospody. W XIX w. Luboszów jako jedna z niewielu wiosek posiadał stację kolejową. Działania drugiej wojny światowej dotkliwie zniszczyły osadę. Kolejną wioską

leżącą na granicy powiatu bolesławieckiego to Ołobok. Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z 1452 r. jednak została ona znacznie wcześniej zasiedlona. Również leżała ona w okręgu dóbr rody Rechenbergów. Miejscowość żyła głównie z przemysłu hutniczego i przemysłu szklarskiego. Przez Ołobok przepływa rzeka Wielka Czarna, która dokładnie dzieli tą miejscowość na górną i dolną część. Stąd zabudowa tego miejsca charakteryzuje się rozproszonym układem. Kolejną wsią gminy Osiecznica jest Osieczów, którego losy datują się od czasów późnego średniowiecza, a dokładnie od 1476r. Miejscowość rozwinęła się poprzez rolnictwo, rzemiosło, tkactwo i lokalny przemysł drzewny. Położona jest nad Kwisą.

Parowa to miejscowość, która również została założona w średniowieczu. Główną gałęzią rozwoju miejscowości był przemysł metalurgiczny jednak z powodu zaniku surowca dalszy rozwój wsi przebiegał w oparciu o uprawę roli, hodowlę owiec i bydła oraz przemysł drzewny. Z czasem wiodącą rolę przejął przemysł ceramiczny, który funkcjonuje w Parowej do dnia dzisiejszego.

Poświętne to następna miejscowość Gminy Osiecznica powstała w okresie późnego średniowiecza w oparciu o bogate złoża rudy darniowej i materiału drzewnego. Przejęśław to kolejna miejscowość wywodząca się z przynależności do rodu Rechenbergów. Charakteryzowała się ona lokalnym przemysłem drzewnym oraz fachowym rzemieślnictwem. Obecnie układ przestrzenny Przejęśławia został podzielony rzeką Kwisą na dwa zespoły zabudowy. Część zachodnia, pierwotny Przejęśław z tartakiem przy lokalnej drodze prowadzącej w kierunku Świątoszowa oraz część wschodnia- dawna Stara Wieś - której zabudowa uległa zredukowaniu, choć w dalszym ciągu czytelny jest układ wielodrożny.

Tomisław tak jak wiele wcześniejszych miejscowości Osiecznicy był związany z majątkiem rodziny Rechenbergów. Rozwinął się on poprzez rozwój handlu, rzemiosła, hodowli wołów oraz leśnictwa.

Świątoszów to największa miejscowość Gminy Osiecznica. Rozwinął się na bazie przemysłu metalurgicznego na tym terenie. Poza hutnictwem kwitło tutaj rolnictwo oraz rzemiosło. Po 1900 roku w zachodniej części miasta założono garnizon oraz poligon wojskowy, który w takiej formie funkcjonuje do dziś. Był on siedzibą wojsk niemieckich, radzieckich a obecnie wojsk polskich.

W związku z położeniem na terenie Gminy Osiecznica miejscowości, które zostały założone w okresie średniowiecza, występuje tutaj wiele obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej oraz archeologicznej. Stefą ochrony konserwatorskiej typu „A” czyli tzw. ścisłej ochrony objęty został zespół pałacowo- parkowy i kościół w Kliczkowie wraz z budynkami.

Do strefy konserwatorskiej typu „B” zakwalifikowane zostały następujące części miejscowości:

- Ławszowa- kościół wraz z otaczającym go murem oraz zabudowa przyległa do tego zespołu;
- Tomisław- kościół, plebania, pastorówka i cmentarz otoczony murem.
- Parowa- kościół i cmentarz przykościelny wraz z otaczającym go murem.

Ponadto na terenie Gminy Osiecznica występują obiekty związane ze strefą ochrony krajobrazu kulturowego oraz strefą ochrony zabytkowych układów zieleni kształtowanej, do których zaliczone są wszystkie gminne miejscowości:

Bronowiec, Kliczków, Luboszków, Ławszowa, Ołobok, Osieczów, Osiecznica, Parowa, Poświętne, Przejęśław, Świętoszków oraz Tomisław.

Oto wykaz najistotniejszych zabytków architektury i budownictwa w gminie Osiecznica:

1. Kliczków- kościół p.w. Trzech Króli, pałac z XVI w., park pałacowy z XIX w.;
2. Ławszowa- kościół ewangelicki, ob. kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP;
3. Osiecznica- dom mieszkalny z XVIII w.;
4. Tomisław- Pastorówka ob. Plebania z 1836- 1837 roku
5. ponadto inne obiekty oraz liczne domy mieszkalne z Ołoboku, Osiecznicy, Osieczowa, Parowej, Kliczkowa, Poświętne, Przejęśławia i Świętoszowa.

Gmina Osiecznica to również obszar występowania strefy ochrony archeologicznej. Strefą „W” wyznaczono dla zamku w Kliczkowie natomiast strefą „OW” objęto następujące miejscowości: Bronowiec, Kliczków, Ławszową, Ołobok, Przejęśław, Osiecznicę, Osieczów, Parową, Poświętne oraz Tomisław. Oto wykaz stanowisk archeologicznych w gminie Osiecznica:

1. Bronowiec- obszar AZP 74- 12;
2. Kliczków- obszar AZP 75- 13, 74- 13;
3. Ławszowa- obszar AZP 73- 13;
4. Ołobok- obszar AZP 75- 12, 74- 12;
5. Osieczów- obszar AZP 75- 13, 76- 13;
6. Osiecznica- obszar AZP 74- 12, 75- 13, 74- 13;
7. Parowa- obszar AZP 74- 12;
8. Poświętne- obszar AZP 73- 12;
9. Przejęśław- obszar AZP 74- 13;
10. Tomisław- obszar AZP 75- 13.

Tak bogata przeszłość oraz piękne zabytki na terenie gminy Osiecznica są inspiracją do prężnie rozwijającej się kultury. Działają tutaj liczne stowarzyszenia, zespoły kulturowe oraz kluby sportowe, w tym:

- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu;
- Ludowy Zespół Muzyczny w Przejęślawiu;
- Ludowy Zespół Muzyczny „Kwisanki” z Osiecznicy- Kliczków;
- Gminne Towarzystwo Sportowe „Rybak” w Parowej;
- Gminny Klub Sportowy „Leśnik 1” w Osiecznicy oraz „Leśnik 2” w Tomisławie.
- Klub Sportowy „Twardy” w Świątoszowie;
- Uczniowski Klub Sportowy w Świątoszowie.

Gmina organizuje również kilka cyklicznych imprez kulturalno- sportowych, są to:

- Dni Gminy Osiecznica;
- Bieg Wałami Chrobrego;
- Dożynki.

oraz wiele innych wydarzeń, które powiązane są historią gminy oraz przynależnością do różnego rodzaju związków i stowarzyszeń.

Ponadto jedną z najciekawszych okazji do zapoznania się z tradycją związana z myślistwem jest Święto Hubertusa, którego głównym organizatorem jest Zamek w Kliczkowie.

2.1.2 Status administracyjno – prawny

Na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym dnia 27 marca 2003 roku uchwałą Rady Gminy Osiecznica o numerze VI/44/2003 przyjęto Statut Gminy Osiecznica. Dokument ten zgodnie z ww. ustawą definiuje obszar gminy Osiecznica, określa obszary obowiązków i zadań, precyzuje władze gminy, organizację wewnętrzną oraz tryb prac organów gminy oraz uściśla mienie komunalne i gospodarkę finansową gminy. Organami gminy jest Rada Gminy Osiecznica oraz Wójt Gminy Osiecznica. Rada Gminy składa się z 15 radnych wybieranych przez mieszkańców gminy. Zadaniem rady jest wyłonienie następujących komisji:

1. Komisji Rewizyjnej;
2. Komisji Rozwoju Gospodarczego;
3. Komisji Spraw Społecznych i Rodziny;
4. Komisji Budżetowej.

W kompetencji komisji leży inicjatywa uchwałodawcza oraz kontrolna. Natomiast Wójt odpowiada za realizację zadań, wynikających z podjętych uchwał oraz potrzeb gminy. Ponadto kieruje gospodarką finansową gminy.

Zgodnie z załącznikiem numer 2 do uchwały nr VI/44/2003 Rady Gminy Osiecznica oto wykaz gminnych jednostek organizacyjnych:

1. Urząd Gminy w Osiecznicy;
2. Gminna Biblioteka Publiczna w Osiecznicy;
3. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Osiecznicy;
4. Gminne Przedszkole Publiczne w Osiecznicy;
5. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kliczkowie;
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznicy;
7. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej w Osiecznicy;
8. Zespół Szkół: Szkoła Podstawowa w Osiecznicy i Gimnazjum w Osiecznicy;
9. Zespół Szkół: Szkoła Podstawowa w Świątoszowie i Gimnazjum w Świątoszowie;
10. Szkoła Podstawowa w Tomisławiu;
11. Szkoła Podstawowa w Ławszowej;
12. Szkoła Podstawowa w Parowej;

Zgodnie z załącznikiem numer 3 do uchwały nr VI/44/2003 Rady Gminy Osiecznica oto wykaz sołectw gminy Osiecznica:

1. Sołectwo Ławszowa- obejmujące swoim zasięgiem wsie: Luboszków i Ławszowa;
2. Sołectwo Ołobok- obejmujące swoim zasięgiem wieś: Ołobok;
3. Sołectwo Osiecznica- obejmujące swoim zasięgiem wsie: Osiecznica i Kliczków;
4. Sołectwo Osieczów- obejmujące swoim zasięgiem wieś: Osieczów;
5. Sołectwo Parowa- obejmujące swoim zasięgiem wsie: Bronowiec, Parowa i Poświętne;
6. Sołectwo Przejęsław- obejmujące swoim zasięgiem wieś: Przejęsław;
7. Sołectwo Tomisław- obejmujące swoim zasięgiem wieś: Tomisław;
8. Sołectwo Świątoszów- obejmujące swoim zasięgiem wieś: Świątoszów.

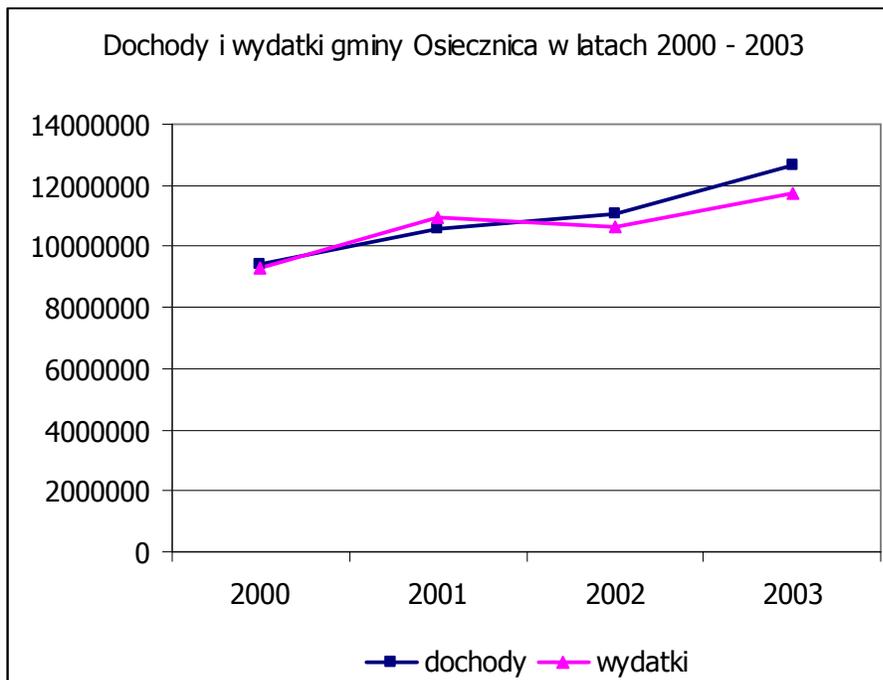
2.1.3. Finanse lokalne

Zgodnie ze Statutem Gminy Osiecznica za gospodarkę finansową gminy odpowiada Wójt Gminy Osiecznica. Finanse gminy są jawne i są one sformułowane w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy. Budżet gminy to roczny plan związany z:

1. dochodami i wydatkami oraz przychodami i rozchodami ;
2. przychodami i wydatkami:
  - a) zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych;
  - b) funduszy celowych jednostek samorządu terytorialnego.

Poniżej zaprezentowano, w jaki sposób kształtowały się dochody i wydatki budżetu gminy Osiecznica na przestrzeni lat 2000 – 2003. Oddaje to stabilną sytuację finansową gminy.

Wykres 1 Dochody i wydatki gminy Osiecznica w latach 2000 – 2003

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Co roku Wójt przed Radą Gminy Osiecznica przedstawia sprawozdanie z wykonania budżetu za dany rok. Zadania, które mają zostać zrealizowane w danym roku budżetowym obok nakładów finansowych pokazują tzw. źródła finansowania. W większości z nich są to środki własne gminy bądź pochodzące z dotacji celowych z budżetu państwa lub subwencje. Ponadto gmina zawsze mogła korzystać z preferencyjnych kredytów lub pożyczek z takich instytucji jak:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Bank Gospodarstwa Krajowego;
- programów rządowych;
- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej;
- i innych.

Wejście Polski do Unii Europejskiej daje szansę gminą na wzmocnienie swoich finansów. Podczas negocjacji z sprawie naszego członkostwa w strukturach unijnych mogły one już czerpać z tzw. środków przedakcesyjnych, które za pomocą takich programów jak: PHARE CBC, ISPA czy SAPARD mogły już zrealizować zadania z zakresu dróg, ochrony środowiska,

współpracy granicznej czy wsparcia lokalnej społeczności rolniczej. Jednak był to dopiero początek możliwości. Obecnie będąc już pełnoprawnym członkiem tej instytucji możliwości dofinansowania są znacznie większe nie tylko w kontekście wielkości dostępnych środków finansowych, ale również w obszarze zadań, które można dzięki nim zrealizować. Dla gminy Osiecznica szczególnie ważnymi są następujące fundusze pomocowe z Unii Europejskiej:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego;
2. Europejski Fundusz Społeczny- Sektorowy Program Operacyjny- Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego;
3. Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej- Sektorowy Program Operacyjny- Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich.
4. Fundusz Spójności.

Dzięki możliwości pozyskania od 75% do 100% dofinansowania kosztów kwalifikowanych z powyższych programów można uznać to za spory zastrzyk dla gminnych finansów.

Poza funduszami strukturalnymi gminy mogą czerpać jeszcze z inicjatyw unijnych oraz innych programów, których celem jest wsparcie jednostek samorządu terytorialnego.

Członkostwo w Unii Europejskiej przyspieszyło również prace nad Partnerstwem Publiczno-Prywatnym (PPP). Jest to kolejne wsparcie dla finansów samorządów, ponieważ zostanie prawnie uregulowana kwestia współpracy pomiędzy sektorem finansów publicznych a sektorem prywatnym pod kątem realizacji wspólnego zadania inwestycyjnego. Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą mogły realizować te inwestycje, na które ciągle brakowało pieniędzy lub potrzebny był w nich udział partnera prywatnego.

Przed gminą Osiecznica otwierają się nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania zadań inwestycyjnych oraz potrzeba planowania długofalowego. Jest to szansa, którą należy w pełni wykorzystać, ponieważ w znaczący sposób przyczyni się ona do szybszego rozwoju gminy i budowania jej dobrobytu.

2.1.4. Współpraca i członkostwo w organizacjach

Gmina Osiecznica wie jak ważna jest dobrze przemyślana promocja swojego regionu na zewnątrz i współpraca w ramach ponadlokalnych i regionalnych związków. Wszystko to bowiem służy polepszaniu warunków mieszkańcom gminy. W tym celu Gmina Osiecznica współpracuje:

1. z gminą Nykobing- Rorvig w Dani;
2. z gminą Doberschau- Gaussig w Niemczech

oraz jest członkiem:

1. Związku Gmin „Kwisa”;
2. Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej;
3. Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Nysa;
4. Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej (DOT).

Współpraca z duńską gminą Nykobing- Rorvig została przyjęta uchwałą Rady Gminy Osiecznica nr XXVII/168/93 dnia 23 kwietnia 1993r. Ma ona charakter kulturalno- oświatowo- zdrowotny. Polega na wymianie doświadczeń z następujących dziedzin:

- Rolnictwo;
- Szkolnictwo;
- Kultura, sport i turystyka;
- Zdrowie oraz opieka socjalna;
- Ochrona środowiska naturalnego;
- Zarządzania gminą.

(Obszary te zostały wyodrębnione podczas sesji strategicznej dnia 15 października 2004r.)

Podobnie przedstawia się współpraca z niemiecką gminą Doberschau - Gaussig. Została ona zatwierdzona uchwałą Rady Gminy Osiecznica nr XXVIII/167/2001 dnia 28 sierpnia 2001 roku oraz oficjalnie zawiązana 30 listopada 2001 roku. Celem współpracy jest dążenie do wzajemnego poznania zrozumienia historii, tradycji, kultury, gospodarki, życia rodzinnego, szkolnego i społecznego. Polega ona na:

- Wymianie doświadczeń samorządowych;
- Wspólnych inicjatyw o znaczeniu społecznym, gospodarczym, ekologicznym, socjalnym i kulturalnym.

Gmina ta przekazała Gminie Osiecznica samochód pożarniczy. Ponadto są to coroczne spotkania na polskich dożynkach oraz zaproszenia wynikające z miejscowych wydarzeń, np.: wyjazd polskiej delegacji na otwarcie remizy w Doberschau – Gaussig. Bardzo obiecująco rozwija się wymiana uczniów pomiędzy szkołami. Równie prężnie działa współpraca na linii gospodarczej. Odbyły się w Kliczkowie już dwa spotkania przedsiębiorców z obu gmin . Obszarami zainteresowań jest przetwórstwo rolno- spożywcze, pogramy komputerowe, drewno, ceramika i turystyka.

Związek Gmin „Kwisa” skupia gminy, przez które przepływa rzeka Kwisa. Obok Osiecznicy należą do nich: Gryfów Śląski, Leśna, Lubań, miasto Lubań, Lubomierz, Mirsk, Nowogrodzic, Olszyna, Siekierczyn, Świeradów Zdrój oraz Małomice. Głównym celem związku jest:

- Współpraca z innymi związkami oraz regionami;

- Reprezentowanie, inspirowanie i koordynacja wspólnych działań gmin w zakresie rozwoju gospodarczego oraz ochrony i kształtowania środowiska dorzecza Kwisy, a w szczególności:
  - Ochrony wód, ziemi i powietrza oraz krajobrazu;
  - Rozwoju gospodarczego w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i krajobrazowe;
  - Promocji w kraju i za granicą członków Związku celem pozyskania inwestorów krajowych i zagranicznych;
  - Realizacji zadań komunalnych o charakterze ponadgminnym;
  - Utworzenie parku krajobrazowego doliny Kwisy;
- Ułatwianie kontaktu gmin wiejskich z parlamentarzystami oraz urzędnikami administracji rządowej szczebla centralnego;
- Wspieranie rozwoju samorządów
- Organizowanie imprez z zakresu rekreacji, sportu, kultury fizycznej i turystyki.

Związek Gmin „Kwisa” wydał już kilka folderów promocyjnych, przewodników oraz organizuje corocznie regionalną imprezę pod tytułem „Igrzyska Samorządowe”.

W kontaktach z rządem Rzeczypospolitej Polskiej niezastąpiony jest Ogólnopolski Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. To właśnie za pośrednictwem tej organizacji tak odległa od Warszawy gmina Osiecznica ma realne możliwości zgłoszenia swoich postulatów i wywalczenia racji. Związek ten zrzesza ponad 1.000 gmin wiejskich i miejsko- wiejskich oraz jest bardzo skutecznym narzędziem i partnerem do rozmów z rządem w sprawach dotyczących samorządów lokalnych.

Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa zrzesza w ramach trójstronnej wspólnoty gminy i powiaty z Niemiec, Czech i Polski. Głównym celem działania Euroregionu Nysa jest pomyślność regionu, sanacji ekologicznej, rozkwitu gospodarczego, rozwoju turystyki, kultury i sportu oraz stała poprawa warunków życia mieszkańców. Gmina Osiecznica w ramach tego stowarzyszenia realizuje tzw. projekty „miękkie”. Przykładem może być tutaj konferencja zoorganizowania w 1999 roku wraz z Uniwersytetem Wrocławskim oraz Państwową Akademią Nauk na cześć obchodów 250 urodzin Abrahama Wernera- „ojca geologii”, który urodził się w Osiecznicy. Odnowiono rodzinny dom Wernera, utworzono izbę pamięci, w tym z minerałami występującymi w regionie. Obchody urodzin Wernera połączone były ze specjalnie zorganizowaną konferencją na ten temat w Niemczech.

Warto wspomnieć również o działalności w Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej (DOT). Wraz z miastem Bolesławiec oraz DOT- tem udało się ustawić tablice informacyjne o zabytkach, znajdujących się na terenie gminy Osiecznica. Gmina Osiecznica w Porozumieniu

z Gminami Powiatu Bolesławieckiego wspólnie zrealizowała następujące przedsięwzięcia: oznaczenie ścieżek rowerowych, wydanie map regionu oraz ustawienie tablic informacyjnych.

Gmina Osiecznica poprzez wewnętrzne imprezy okolicznościowe jak również cykliczne dąży do większej promocji swojego obszaru, w szczególności pod kątem turystyki. Do najważniejszych wydarzeń w gminie należą:

- Bieg Wałami Chrobrego;
- Dni Gminy Osiecznica;
- Święto Hubertusa na Zamku w Kliczkowie, które już organizowane jest przez właścicieli obiektu;
- Obchody dni 1 – 3 Maja.

Pomimo znacznej odległości od centrum Dolnego Śląska czy stolicy kraju Osiecznica nie pozwala o sobie zapomnieć. Ambitnie promuje się na zewnątrz i chce z tego pozyskać dla siebie odpowiednie korzyści. Władze gminy mają świadomość, że odpowiednia promocja i zewnętrzne kontakty są bardzo ważnym elementem jej rozwoju. Jednak należy pamiętać, że również tutaj decyzje nie mogą być podejmowane ad hoc ani pod wpływem chwili. Należy działać wybiegając w przyszłość i dokładnie zaplanować kolejny krok.

Właśnie w tym celu Gmina Osiecznica przystąpiła do Akcji Społecznej „Przejrzysta Polska”. Władze Osiecznicy chcą, by promowanie uczciwości i skuteczności w samorządach przyczyniło się do poprawy jakości życia publicznego oraz do pobudzania aktywności obywatelskiej. Akcję zainicjowała "Gazeta Wyborcza" przy udziale Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności, Programu Przeciw Korupcji Fundacji im. S. Batorego, Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej, Centrum Edukacji Obywatelskiej oraz Banku Światowego. Adresatem akcji są samorzady terytorialne, które przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami chcą udoskonalać praktykę sprawowania władzy i administrowania, dążąc do wyeliminowania korupcji i innych form patologii.

2.2. Obszar ekologiczno – przestrzenny

2.2.1. Położenie geograficzne

Gmina Osiecznica leży w południowo-zachodniej części Polski i w północno-zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie bolesławieckim. A dokładniej:

1. położenie: **N 51°20' E 15°25'**
2. Okrąg: **N 51°19'29" E 15°25'15"**

Graniczy z takimi gminami jak:

- z gminą Węgliniec na zachodzie
- z gminą Nowogrodzic na południu
- z gminą Bolesławiec od wschodu
- z gminami Żagań i Małomice (woj. lubuskie) w części północnej .

Do poszczególnych miejscowości dzieli ją następujący dystans:

- Węgliniec- 35 km;
- Nowogrodzic- 18 km;
- Bolesławiec- 12 km;
- Żagań- 34 km
- Małomice- 26 km

oraz do stolicy Dolnego Śląska Wrocławia- 150 km.

Poniższa mapa pokazuje umiejscowienie gminy Osiecznica w województwie dolnośląskim.

Została ona obramowana kolorem czarnym.

Następna mapa obrazuje rozmieszczenie gmin, w tym Osiecznicy w powiecie bolesławieckim.

Rysunek 1 Mapa województwa dolnośląskiego z zaznaczeniem Gminy Osiecznica

Rysunek 2 Mapa powiatu bolesławieckiego.

Gmina Osiecznica jest największą gminą w województwie dolnośląskim (11 miejsce w kraju) pod względem obszarowym, jej powierzchnia wynosi 43.762,04 ha. Wyróżnia się też znacznym zalesieniem: obszary leśne zajmują tu 27.691 ha, co stanowi ok. 63% ogólnej powierzchni. Z kolei na tereny rolnicze przypada jedynie 3.031,5 ha. Ze znaczną powierzchnią kontrastuje słabe zaludnienie. Gminę zamieszkuje 6.925 osób, a zatem gęstość zaludnienia wynosi 15.8 osób/km². Gminę od południa, zachodu i wschodu ograniczają własne granice, natomiast od północy jej granicą jest południowa linia autostrady A18. Dużym walorem gminy jest jej położenie na osi przebiegu A4, której odnogą jest właśnie A18. Ta oś komunikacyjna to arteria życiowa Polski południowej. Łączy pięć województw, obejmujących prawie 1/4 terytorium Polski, zamieszkałych przez ponad 1/3 obywateli. W planach Unii Europejskiej A4 wraz z linią kolejową Europa- Azja to III Paneuropejski Korytarz Transportowy. Szybkie udrożnienie polskiego odcinka tego korytarza uaktywni gospodarczo południe kraju. Poza tym Gmina Osiecznica posiada dobre połączenia z Bolesławcem Śląskim, Zieloną Górą, Nowogrodzcem, Gozdnicą. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 12 (Zgorzelec - Wrocław) stanowiąc dogodny dojazd do granicy Niemiec - 68 km. Projektowana modernizacja tej drogi, a także budowa nowej nitki autostrady przez gminę, Zgorzelec - Olszyna wpłyną będą korzystnie na jej rozwój. Zgodnie z fizyczno - geograficznym

położeniem wg J. Kondrackiego gmina Osiecznica położona jest w całości na terenie makroregionu Niziny Śląsko-Łużyckiej w mezoregionie Borów Dolnośląskich. Szczegółowiej przedstawia się to na poniższym podziale:

Prowincja: Niż Środkowoeuropejskie;

Podporownicja: Niziny Sasko- Łużyckie;

Makroregion: Nizina Śląska- Łużycka;

Mezoregion: Bory Dolnośląskie.

Gmina Osiecznica jest przecinana przez rzekę Kwisę z południa na północ na dwie części. Bory Dolnośląskie zaś (w znaczeniu regionu fizyczno-geograficznego) ciągną się od Nysy Łużyckiej na zachodzie po linię Bobru na wschodzie. Mezoregion ten podzielony jest na pięć mikroregionów położonych głównie na równinach. Równiny wraz z licznymi zbiornikami wodnymi oraz lasami stanowią niepowtarzalny urok tej krainy. Jedyne fragment gminy o większym zróżnicowaniu naturalnego krajobrazu to pas ciągnący się wzdłuż Kwisy, która wyżłobiła w piaskach i żwirach wysokiego zasypania płaskodenną dolinę o głębokości do 25 m. Dolina Kwisy jest przy tym w większości zalesiona, co zwiększa walory widokowe krajobrazu. Warunki klimatyczne gminy Osiecznica są typowe dla całego makroregionu Niziny Śląsko-Łużyckiej. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, co sprzyja rozwojowi turystyki. O atrakcyjności krajoznawczej gminy Osiecznica decydują duże kompleksy leśne zasobne w runo i zwierzynę. Jeziorka, stawy rybne i malowniczo usytuowana rzeka Kwisa w krajobrazie gminnym stanowią jej wielkie naturalne bogactwo. Czyste wody oraz malownicze położenie wśród otaczających lasów, co roku przyciągają na tereny gminy rzesze turystów. Koncentracja turystów występuje w dwóch obszarach.

Jeden z nich położony jest obok wsi Kliczków, gdzie występuje zalew na Kwisie przy elektrowni wodnej i trzy jeziora śródleśne, w tym Błękitka I, Błękitka II, Błękitka III. Drugi obszar leży na północny zachód od wsi Parowa, na którym występują duże kompleksy stawów hodowlanych o starym rodowodzie. Wszystkie opisane walory zapewniają zdrowy wypoczynek w malowniczym regionie.

2.2.2. Struktura funkcjonalno – przestrzenna

Zgodnie ze statutem gminy Osiecznica, uchwalonym dnia 27 marca 2003r. Uchwałą Rady nr VI/44/2003 w skład gminy Osiecznica wchodzi osiem sołectw, obejmujących 12 miejscowości.

Pierwsze to sołectwo Ławszowa- obejmująca swoim zasięgiem wieś; Luboszów i Ławszowa. Wieś Ławszowa leżąca poniżej miejscowości Świątoszowa zajmuje powierzchnię 7.457 ha. Zamieszkuje ją obecnie 753 osoby. Wieś pełni następujące funkcje:

- lokalny ośrodek usługowy,
- przemysł i drobna wytwórczość,
- gospodarka leśna,
- rekreacja,
- rolnictwo.

Luboszów to wieś z jednym gospodarstwem. Specjalnością tego gospodarstwa jest pszczelarstwo.

Drugie sołectwo znajduje się w Ołoboku i obejmuje swoim zasięgiem wieś Ołobok. Powierzchnia tego sołectwa wynosi 3.213 ha i zamieszkuje go 483 osób. Wieś pełni następujące funkcje:

- rolnictwo,
- gospodarka leśna,
- rekreacja.

Trzecie sołectwo to Osiecznica, które obejmuje swoim zasięgiem Osiecznicę i Kliczków. Łącznie liczy ono 1.463 mieszkańców oraz powierzchnię 5.421 ha.

Miejscowość Osiecznica zajmuje powierzchnię o wielkości 2.270 ha. Zamieszkuje ją 1.113 osób. Zgodnie ze statutem gminy Osiecznica, uchwalonym dnia 27 marca 2003 r. uchwałą rady nr VI/44/2003 siedzibą organów gminy jest właśnie Osiecznica. Charakteryzują ją następujące funkcje:

- siedziba władz gminy;
- gminny ośrodek usługowy;
- eksploatacja surowców mineralnych;
- przemysł, drobna wytwórczość;
- rekreacja;
- gospodarka leśna;
- mieszkaniowe;
- bezpieczeństwo publiczne (siedziba policji).

Kliczków zajmuje swoim obszarem powierzchnię 3.151 ha i liczy 350 mieszkańców. Jego funkcje to:

- zabytki i rekreacja;
- lokalny ośrodek usługowy, współpracujący z ośrodkiem gminnym;
- gospodarka leśna;

- ośrodek zdrowia.

Czwarte to sołectwo w Osieczowie. Zajmuje ono powierzchnię 3.214 ha. W skład tego sołectwa wchodzi wieś Osieczów. Liczy ona 353 mieszkańców. Jego podstawowymi funkcjami są:

- gospodarka leśna,
- rolnictwo,
- rekreacja.

Piąte sołectwo znajduje się w Parowej i obejmuje swoim zasięgiem trzy wsie: Bronowie, Parowa i Poświętne. Łączna powierzchnia tego sołectwa wynosi 5.194 ha i liczy ono 1.123 mieszkańców.

Miejscowość Parowa zajmuje powierzchnię 1.167 ha i aktualnie liczy 975 mieszkańców.

Do jej podstawowych funkcji zaliczane są:

- lokalny ośrodek usługowy,
- przemysł i drobna wytwórczość,
- gospodarka rybacka,
- gospodarka leśna,
- rekreacja,
- rolnictwo.

Wieś Bronowiec zajmuje powierzchnię 2.784 ha, zamieszkuje ją tylko 62 osoby. Do podstawowych funkcji wsi wchodzi:

- gospodarka leśna,
- rekreacja.

Wieś Poświętne to obszar wielkości 1.243 ha z niewielką liczbą mieszkańców bowiem 86.

Podstawowymi funkcjami wsi są:

- gospodarka leśna,
- rekreacja.

Szóste sołectwo to Przejęsław. Obejmuje on swoim zasięgiem wieś Przejęsław. Zajmuje ona powierzchnię wielkości 2.433 ha oraz zamieszkała jest przez 550 osób. Do funkcji wsi należą:

- przemysł drzewny i drobna wytwórczość,
- gospodarka leśna,
- rekreacja,
- rolnictwo.

Siódme sołectwo mieści się w Tomisławiu i obejmuje swoim zasięgiem wieś Tomisław. Obszar tej wsi to 3.384 ha oraz liczba ludności 675. Funkcje wsi to:

- rolnictwo,
- lokalny ośrodek usługowy,
- drobna wytwórczość,
- gospodarka leśna,
- rekreacja.

Ósme sołectwo znajduje się w Świątoszowie. Swym zasięgiem obejmuje miejscowość Świątoszów. Liczy ona 1.524 mieszkańców i jest najbardziej zaludnionym sołectwem w gminie Osiecznica. Jego powierzchnia wynosi 13.391 ha. Dane o tym sołectwie plasują (umieszczają) je jako największe pod względem mieszkańców oraz wielkości w gminie. Ponadto sołectwo to jest terenem proradzieckim, co dodatkowo wyróżnia je spośród pozostałych sołectw gminy. Podstawowe funkcje sołectwa to:

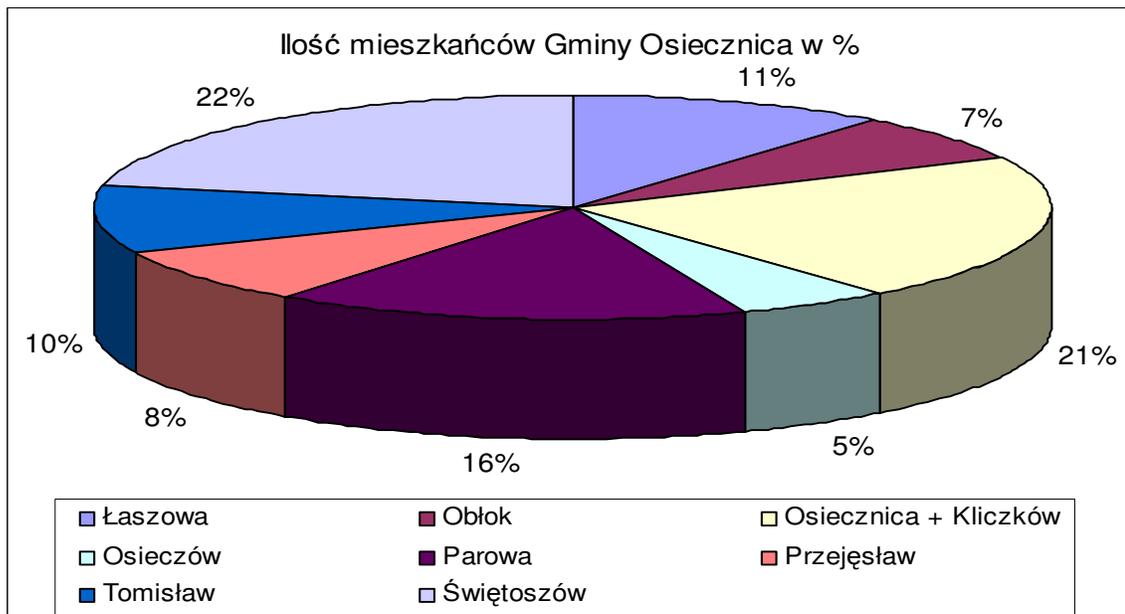
- krajowy ośrodek specjalistyczny w zakresie obronności i bezpieczeństwa kraju, w randze „miasta garnizonowego” o znaczeniu regionalnym jak i międzynarodowym (swoista Brama Dolnego Śląska wg Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego) i kraju,
- lokalny ośrodek usługowy,
- gospodarka leśna,
- przemysł i drobna wytwórczość,
- mieszkalnictwo.

W rozmieszczeniu sołectw w granicach gminy sołectwo Świątoszów leży w północnej części gminy. Od góry graniczy z gminami Żagań i Małomice (woj. lubuskie). Sołectwo Ławszowa znajduje się tuż pod sołectwem Świątoszów czyli graniczy z jego południowymi obszarami. Następnym sołectwem jest Przejęśław, który leży w samym środku gminy. Od północy graniczy z sołectwem Ławszowa natomiast od południowego- wschodu z Osiecznicą a od południowego- zachodu z Parową. Sołectwa Przejęśław, Parowa i Osiecznica znajdują się najbliżej centrum gminy. Natomiast pozostałe sołectwa zajmują jej już bardziej skrajne obszary. Sołectwo Ołobok jest położone w południowo- zachodniej części gminy. Od północy graniczy z sołectwem Parowa, od wschodu z sołectwem Osiecznica, od południa z sołectwem Tomisław a od zachodu z gminą Węglińiec. Tomisław to sołectwo położone na południowym skraju gminy. Od północy graniczy z sołectwem Ołobok i Osiecznica, od wschodu z sołectwem Osieczów a od południa z gminą Nowogrodzic. Sołectwo Osieczów jest najbardziej południowo- wschodnim sołectwem w gminie. Na północy graniczy z sołectwem Osiecznica,

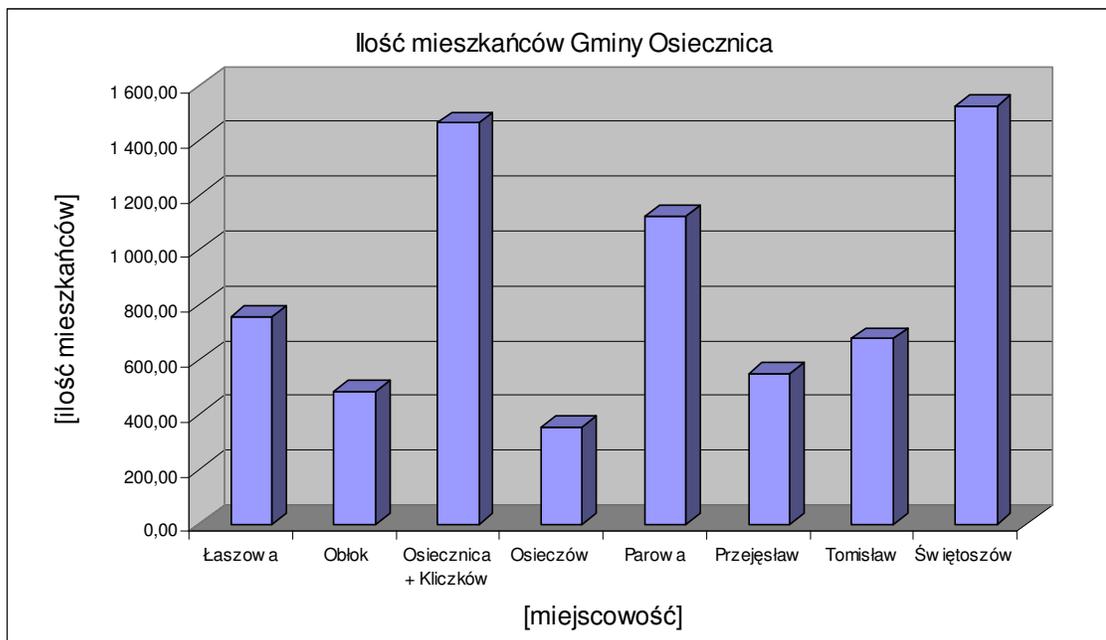
na zachodzie z sołectwem Tomisław. Natomiast od południa z gminą Nowogrodzic a od wschodu z gminą Bolesławiec.

Powołując się na statystyki własne Urzędu Gminy w Osiecznicy łączna liczba mieszkańców na dzień 16 września 2004 roku wynosi 6.925 osób. Natomiast całkowita powierzchnia gminy to 43.707 ha. Poniższe tabele zostały opracowane na podstawie źródeł statystycznych Urzędu Gminy Osiecznica z dnia 16 września 2004 roku. W procentowym rozkładzie oraz z wyszczególnieniem na każde sołectwo pokazują one liczbą mieszkańców i powierzchnię gminy.

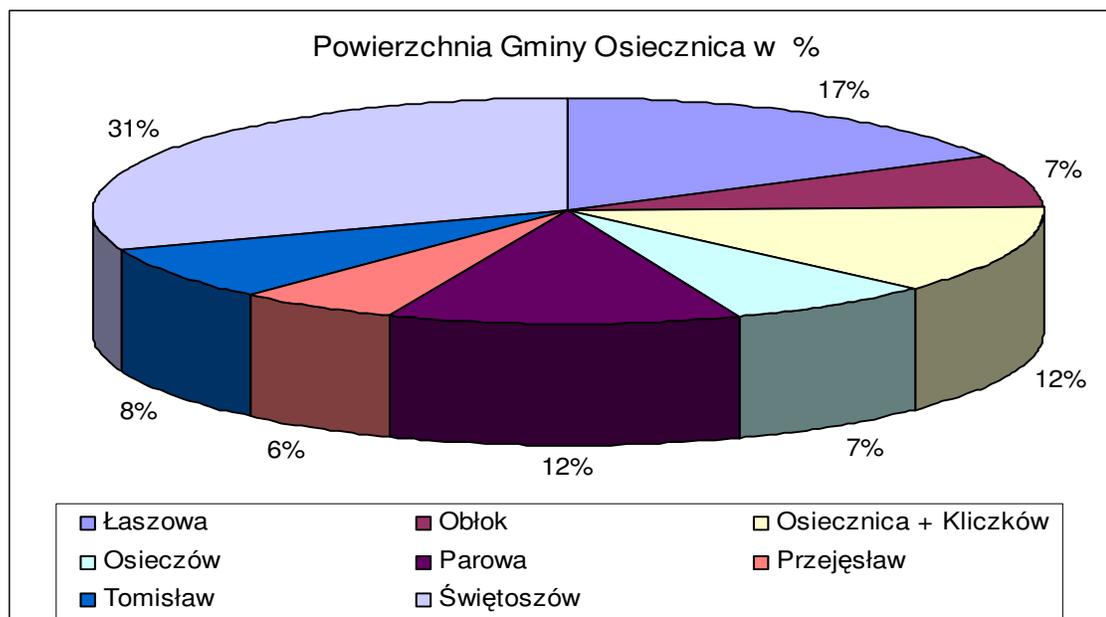
Wykres 2 Procentowy rozkład mieszkańców Gminy Osiecznica na poszczególne sołectwa-wrzesień 2004.

Źródło: dane statystyczne Urzędu Gminy Osiecznica

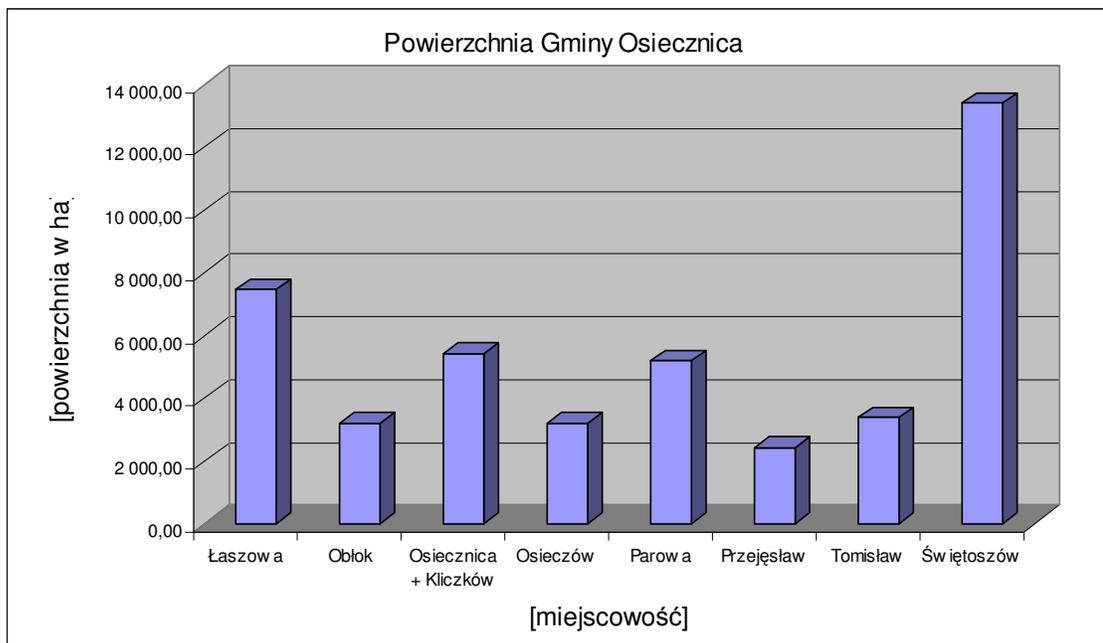
Wykres 3 Ilość mieszkańców Gminy Osiecznica w rozbiciu na sołectwa- wrzesień 2004

Źródło: dane statystyczne Urzędu Gminy Osiecznica

Wykres 4 Rozkład procentowy powierzchni Gminy Osiecznica na poszczególne sołectwa

Źródło: dane statystyczne Urzędu Gminy Osiecznica

Wykres 5 Wykaz wielkości poszczególnych sołectw w Gminie Osiecznica

Źródło: dane statystyczne Urzędu Gminy Osiecznica

W oparciu o dane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Osiecznica z roku 1999 można wyodrębnić poszczególne rodzaje gruntów.

Oto tabela pokazująca strukturę terenów poszczególnych miejscowości i wsi w gminie:

Ogólna struktura gruntów w Gminie Osiecznica ma:

- lasy i zadrzewienia: 27.691,0;
- użytki rolne: 3.031,50;
- wody: 299,35;
- użytki kopalne: 91,26;
- tereny komunikacji: 464,40;
- tereny zabudowane: 371,53;
- nieużytki: 218,18;
- tereny różne: 11.422,23.

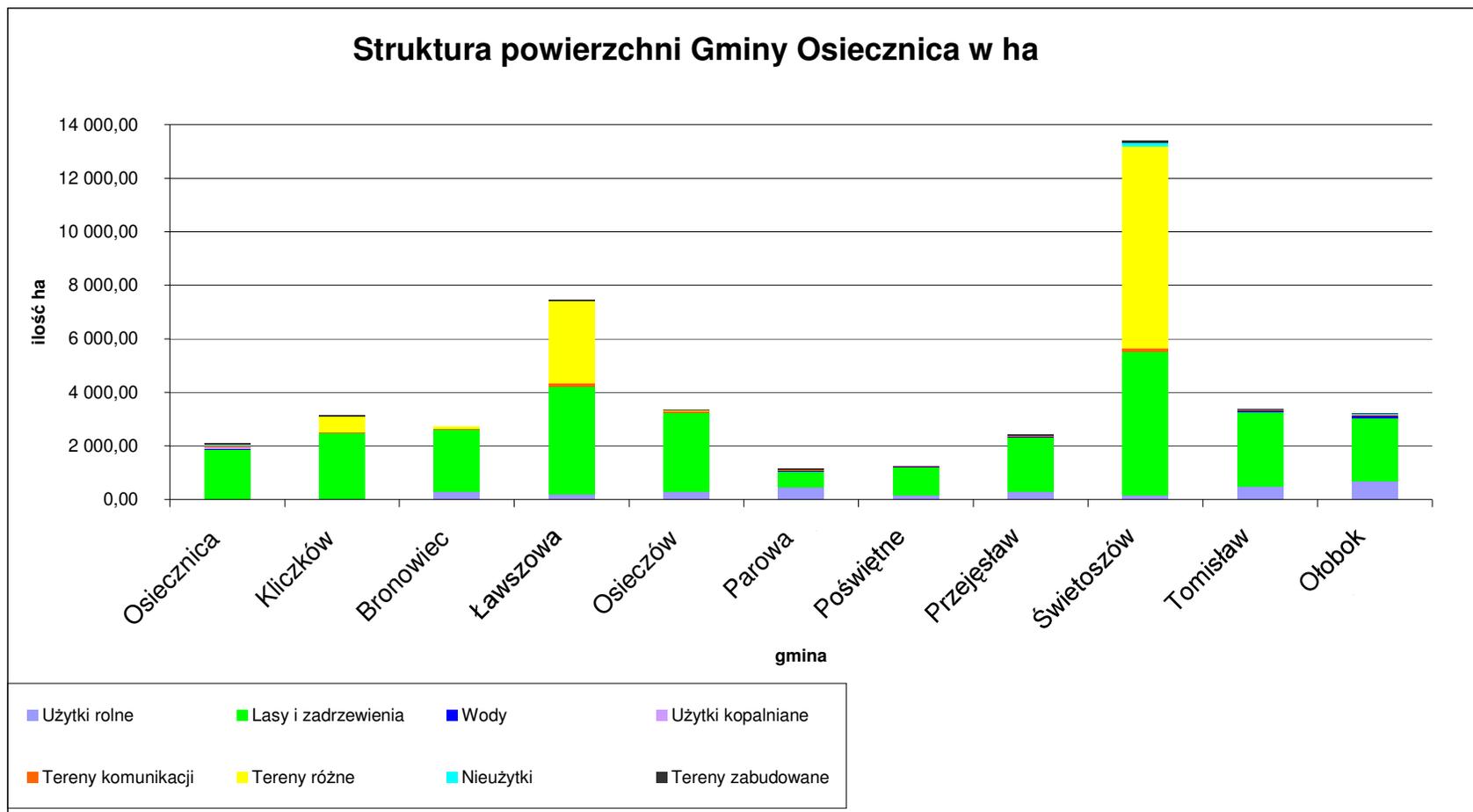
Z powyższego zestawienia wynika, że Gmina Osiecznica jest gminą z dużym potencjałem leśnym. Grunty rolne stanowią tutaj niewielki procent całości gminy. Dodatkowo jest to szczególnie widoczne na poniższym wykresie pokazującym rozróżnienie poszczególnych funkcji wsi. Gospodarka leśna zdecydowanie wysuwa się na dominujący element gminy.

Nazwa	Użytki rolne	Lasy i zadrzewienia	Wody	Użytki kopalniane	Tereny komunikacji	Tereny różne	Nie użytki	Tereny zabudowane	Łączna powierzchnia
Osiecznica	172,50	1 854,24	31,43	63,17	52,87	21,41	16,28	55,23	2 267,13
Kliczków	23,42	2 438,70	2,55	19,33	8,65	606,59	11,67	39,08	3 150,00
Bronowiec	282,99	2 321,60	4,15	0,00	9,60	101,34	0,63	3,33	2 723,64
Ławszowa	194,98	4 005,32	31,83	0,00	105,74	3 072,70	14,43	31,64	7 456,64
Osieczów	305,59	2 926,44	12,32	7,14	42,01	23,80	5,35	13,18	3 335,83
Parowa	465,26	584,16	17,33	0,87	49,27	1,22	4,54	43,50	1 166,15
Poświętne	154,11	1 054,13	15,13	0,40	11,64	0,04	0,38	5,60	1 241,43
Przejęsław	273,84	2 041,97	26,08	0,00	14,61	24,63	12,26	39,77	2 433,16
Świetoszów	168,52	5 337,11	23,07	0,00	99,57	7 570,44	105,62	91,35	13 395,69
Tomisław	482,29	2 785,69	36,51	0,00	35,13	0,00	22,51	24,97	3 387,10
Ołobok	680,51	2 341,70	98,95	0,35	35,31	0,06	24,51	23,88	3 205,27
RAZEM	3 031,51	27 691,06	299,35	91,26	464,40	11 422,23	218,18	371,53	43 762,04

Tabela 1 Zróżnicowanie gruntów Gminy Osiecznica w ujęciu na poszczególne sołectwa [w ha].

Źródło: dane statystyczne Urzędu Gminy Osiecznica

Wykres 6 Struktura powierzchni Gminy Osiecznica w ha

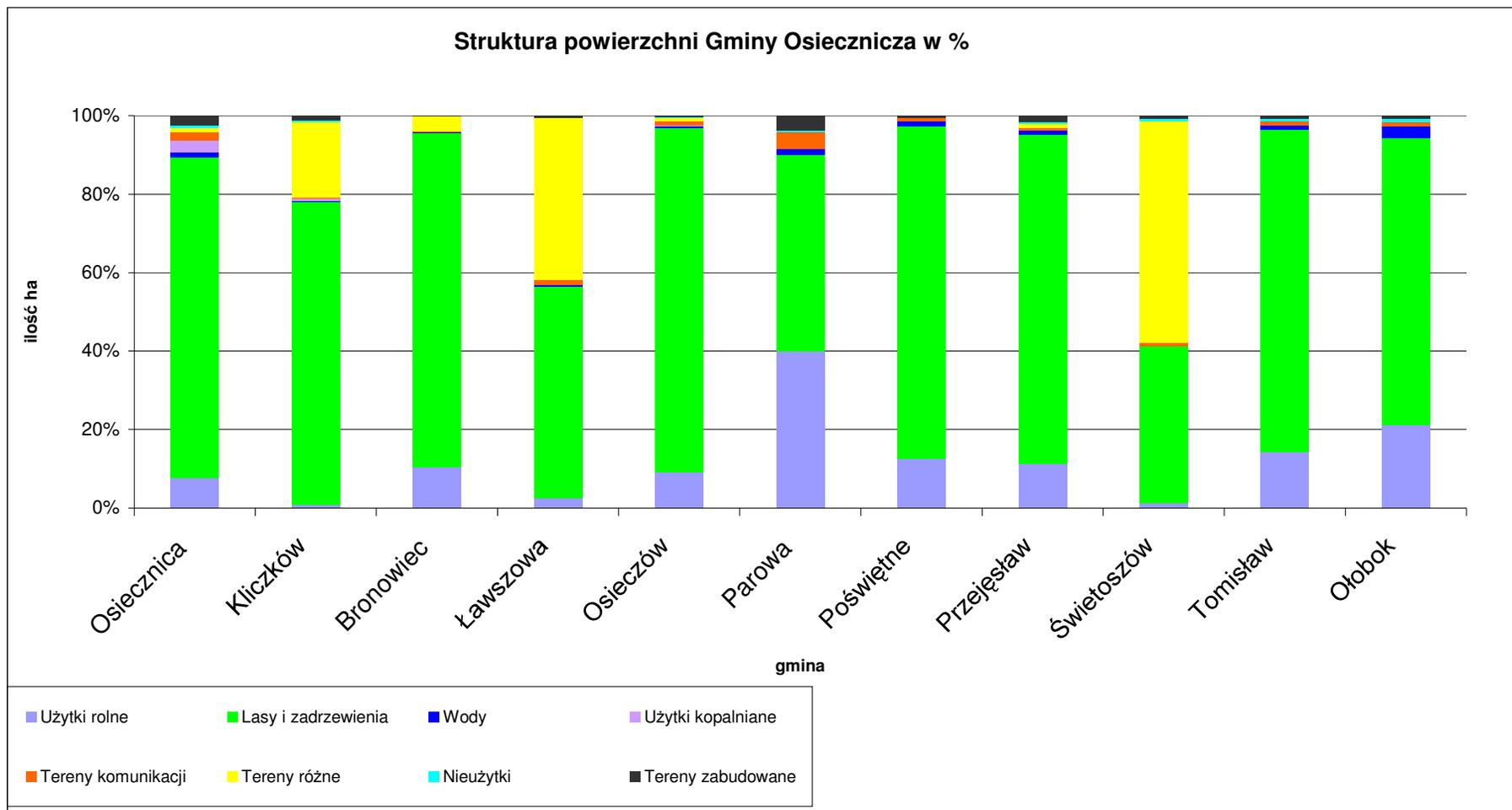
Źródło: dane statystyczne Urzędu Gminy Osiecznica

Nazwa	Użytki rolne	Lasy i zadrzewienia	Wody	Użytki kopalniane	Tereny komunikacji	Tereny różne	Nieużytki	Tereny zabudowane
Osiecznica	7,61	81,79	1,39	2,79	2,33	0,94	0,72	2,43
Kliczków	0,74	77,42	0,08	0,62	0,27	19,26	0,37	1,24
Bronowiec	10,38	85,26	0,15	0,00	0,35	3,72	0,02	0,12
Ławszowa	2,62	53,72	0,42	0,00	1,42	41,21	0,19	0,42
Osieczów	9,16	87,75	0,37	0,21	1,25	0,71	0,16	0,39
Parowa	39,90	50,10	1,49	0,05	4,23	0,10	0,39	3,74
Poświętne	12,42	84,91	1,22	0,03	0,93	0,01	0,03	0,45
Przejęsław	11,25	83,93	1,07	0,00	0,60	1,01	0,50	1,64
Świetosłów	1,25	39,85	0,17	0,00	0,74	56,52	0,79	0,68
Tomisław	14,25	82,26	1,07	0,00	1,03	0,00	0,66	0,73
Ołobok	21,23	73,06	3,08	0,01	1,10	0,01	0,76	0,75

Tabela 2 Zróżnicowanie gruntów Gminy Osiecznica w ujęciu na poszczególne sołectwa [w %].

Źródło: dane statystyczne Urzędu Gminy Osiecznica

Wykres 7 Struktura powierzchni gminy Osiecznica w %
Źródło: dane statystyczne Urzędu Gminy Osiecznica

Należy podkreślić, że 17.131,19 ha tj. 39,2% gruntów gminy Osiecznica stanowią poligony wojskowe.

Najważniejszymi celami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Osiecznica, zatwierdzonego przez Radę Gminy Osiecznica w dniu 21 października 2003 roku oraz uchwałą o numerze XII/61/2003, są:

1. tworzenie warunków dla działalności lokalizacyjnej umożliwiającej wielofunkcyjny rozwój gminy z uwzględnieniem możliwości eksploatacji złóż surowców mineralnych i ich przeróbki, tradycji przemysłowych przy przestrzeganiu zasady rozwoju zrównoważonego,
2. ochrona i wyeksponowanie wartości środowiska przyrodniczego i krajobrazu gminy oraz dziedzictwa historyczno- kulturowego z uwzględnieniem rozwoju funkcji rekreacyjno- turystycznej,
3. ustalenia dotyczące poprawy ładu przestrzennego,
4. ustalenia dotyczące zasad obsługi w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej,
5. minimalizacja sytuacji kolizyjnych wynikających z przeznaczenia terenów dla różnych funkcji.

Podkreśla on leśno- rolniczy charakter gminy, który jest zgodny ze Strategią Województwa Dolnośląskiego, przyjętą przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego w dniu 15 grudnia 2000 roku uchwałą nr XXVIII/511/2000. Gmina Osiecznica zgodnie z ww. strategią została zaliczona do obszarów, w których: po pierwsze dominuje gospodarka leśna o zróżnicowanych funkcjach, po drugie przenika się funkcja rolnicza z innymi funkcjami turystyczno- rekreacyjnymi, po trzecie zauważyć można funkcję intensywnej gospodarki rybackiej.

Potwierdza to przyjęty na szczeblu wojewódzkim jak i lokalnym leśno- rolniczo- przemysłowy charakter gminy.

2.2.3. Środowisko naturalne

Gmina Osiecznica charakteryzuje się wybitnymi walorami środowiska naturalnego oraz jego zasobami w postaci lasów.

Po pierwsze posiada walory krajobrazowe w postaci:

- Epigenetycznego przełomu Kwisy w Osiecznicy i Kliczkowie, z osobliwymi formami skalnymi,
- Malowniczej i krajobrazowej doliny Kwisy z meandrami zakolami starorzeczami i łąkami piaszczystymi;
- Naturalne utworzonej doliny Wielkiej Czernej;
- Bogato zalesionego obszaru Borów Dolnośląskich;
- Pełne życia torfowiska, zbiorniki wodne i tereny bagien oraz mokradeł.

Po drugie bogactwo świata roślinnego:

- Rozległe kompleksy boru sosnowego z enklawami siedlisk;
- Cenne, bogate zespoły starodrzewu w kompleksach leśnych i w obrębie terenów osadniczych gminy;
- Wielka różnorodność gatunkowa roślin, w tym chronionych i rzadko występujących;
- Naturalne zespoły roślin torfowiskowych i bagiennych;
- Rozległe pola wrzosowisk;
- Bogactwo runa leśnego, w tym jagody, jeżyny, maliny i grzyby.

Po trzecie bogactwo grzybów i unikalnych porostów w kompleksach leśnych.

Po czwarte bogactwo świata zwierzęcego:

- Zasobne w rzadkie i chronione ryby oraz minogi wody rzeki Kwisy i Czernej Wielkiej oraz zbiorników wodnych;
- Bogate siedliska płazów i gadów;
- Naturalne siedliska lęgowe chronionych gatunków ptaków leśnych i wodnych,
- Liczne kolonie rozrodcze nietoperzy;
- Ostoja zwierzyny leśnej i nadwodnej.

Po piąte zasoby wód powierzchniowych:

- Rzeka Kwisa i Czarna Wielka wraz z dopływami;
- Zbiorniki, stawy i oczka wodne;
- Sztuczny zbiornik zaporowy w rejonie Kliczkowa i Osiecznicy.

RZEKA	DŁUGOŚĆ NA TERENIE GMINY [KM]	CAŁKOWITA DŁUGOŚĆ CIEKU [KM]
KWISA	36	127
Dopływy prawobrzeżne		
Kliczkówka	7	12
Słonec	5	5
Pruszkowska Struga	4	7
Czernik	9	10
Dopływy lewobrzeżne		
Łącznica Górna	5	5
Łącznica Dolna	5	5
Czarna Wielka	24	24
Dopływy prawobrzeżne		
Śrem	4	4
Śremiec	7	7
Ośnica	17	17

Tabela 3 System rzeczny na terenie Gminy Osiecznica.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Osiecznica

Po szóste zasoby wód wglębnych:

- Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) Chocianów- Gozdnicza (nr 315);
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) Niecki Zewnątrz Sudeckiej- Bolesławiec
- (nr 317).

Po siódme areały rolne, których łącznie jest to 3.203 ha, w tym:

- Grunty orne, sady- 1.947 ha;
- Użytki zielone - 1.256 ha.

Po ósme złoża surowców mineralnych, w tym:

- Kwarcowe piaski szklarskie;
- Piaskowce, wapienie i kwarcyty;
- Gliny, ily i mułki;
- Kruszywo naturalne;
- Torfy.

Zasoby surowców mineralnych gminy przedstawiają się następująco:

- 7 złóż piasków szklarskich:
  - „Osiecznica II”- ustalone zasoby geologiczne to 27.723.000 ton;
  - „Ołobola”- ustalone zasoby geologiczne to 11.679.00 ton;
  - „Osiecznica- Stanisław”- ustalone zasoby geologiczne to 282.000 ton;
  - „Parowa”- ustalone zasoby geologiczne to 24.310.000 ton;
  - „Władysław”- ustalone zasoby geologiczne to 14.519.000 ton.

„Osiecznica I” oraz „Kliczków” zostały skreślone z listy zasobów.

- złoża kwarcytów:
  - „Kleszczowa”- złożo eksploatowane od 1970 roku;
  - „Kleszczowa II”- złożo eksploatowane od 1976 roku;
  - „Ołobole I + II”- eksploatację zaniechano w 1977 roku z uwagi na nieopłacalność;
  - „Parowa”, „Ostrówka”, „Dąbrówka”- niewielkie zasoby geologiczne do 1.000 ton;
  - „Tomisław”- złożo nie było badane geologicznie.

Po dziewięć korzystne dla człowieka warunki klimatyczne. Według regionalizacji

R. Guminskiego Gmina Osiecznica leży w dzielnicy klimatycznej podusdeckiej (XVIII) o klimacie typu podgórskich nizin i kotlin. Występujący tutaj klimat charakteryzuje się częstymi i szybkimi zmianami elementów pogody. Przeważający kierunek wiatrów jest zachodni- 22%, dość często występują tu również wiatry południowo- zachodnie- 12% i północno zachodnie- 10%. Średnia roczna temperatura wynosi 9- 10 stopni Celsjusza. Maksymalna suma miesięcznych opadów atmosferycznych przypada na lipiec, natomiast minimalna na styczeń lub luty. Średnie roczne parowanie terenowe wynosi około 450- 500 mm.

Ponadto na terenie gminy Osiecznica występują następujące obszary:

- ❖ Chroniony Krajobraz Borów Dolnośląskich,
- ❖ Zespół przyrodniczo- kulturowy „Kliczków”,
- ❖ użytki ekologiczne, takie jak: zabagnienia koło Parowej oraz Osieczowa, Dolina potoku Czernej Wielkiej, torfowisko koło Ławszowej oraz koło wzgórza Kamienna Góra.
- ❖ Istniejące pomniki przyrody ożywionej w następujących miejscowościach:
  - Osiecznica;
  - Kliczków;
  - Ławszowa
  - Kolonia Luboszów należąca do wsi Ławszowa;
  - Obłok;
  - Parowa;
  - Przejęśław;
  - Tomisław.
- ❖ Istniejące okazy przyrody nieożywionej:
  - „Wielki Głaz” blok kwarcytu bolesławieckiego o obwodzie 4,5 m w Tomisławiu;
  - „Wiatrowe skały” wyrobisko kwarcytu bolesławieckiego we wsi Tomisław;
  - „Biały Kamień” ” blok kwarcytu bolesławieckiego o obwodzie 8,0 m w Tomisławiu;
  - „Dwa głazy narzutowe”- z czerwonego granitu drobnoziarnistego o obwodach 4,0 m i 3,2 m w Tomisławiu;
  - wyrobisko poeksploatacyjne o głębokości 30 m w kierunku Ruszowa.
- ❖ Zespoły parkowe w tym park przypałacowy w Kliczkowie oraz zespoły zabytkowej zieleni parkowej wymagające rewaloryzacji i adaptacji na parki wiejskie w następujących miejscowościach:
  - Osiecznica;
  - Luboszów;
  - Świętoszów;

– Parowa.

Ponadto planowane jest założenie Parku Krajobrazowego Doliny Kwisy oraz utworzenie rezerwatu przyrody, w tym ścisły rezerwat awiofauny i ichtiofauny oraz rezerwat przyrody ożywionej „Torfowisko koło Tomisławia”.

Do najdrogocenniejszych skarbów przyrodniczych w postaci ekosystemów Gminy Osiecznica należą:

1. Dolina rzeki Kwisy od odcinka od Ławszowej do Świętoszowa- charakteryzuje się płaskim dnem doliny z meandrującym korytarzem rzeczonym, ograniczonym stromą krawędzią nadzalewowej terasy. Jest to naturalne siedlisko rzadkich i różnorodnych gatunków ptactwa nadwodnego.
2. Zespół parkowo- leśny Luboszków- dawne założenia oarkowe ze skupiskiem licznych drzew pomnikowych, teren objęty konserwatorską strefą „K” ochrony krajobrazu.
3. Epigenetyczny przełom rzeki Kwisy w rejonie Osiecznicy i Kliczkowa- wąski przełomowy odcinek w obrębie wychodni kwarcytów bolesławieckich, z osobliwymi formami skalnymi. Strome wręcz pionowe zbocze doliny porasta las klonowo- lipowy z chronionymi gatunkami roślin w poszyciu. W obrębie lasu znajdują się dorodne dęby pomnikowe.
4. „Uroczysko Mokradło” we wsi Ławszowa- są to dwa śródleśne torfowiska o charakterze torfowisk wysokich i przejściowych z cennymi zespołami roślinności i rzadkich gatunków płazów. Teren o wybitnych walorach krajobrazowych.
5. „Uroczysko Las Kąty”- jest to cenny obszar boru mieszanego z okazałym drzewostanem sosnowo- świerkowo- dębowym, częściowo boru sosnowego świeżego oraz torfowiska. Drzewa porastają chronione gatunki porostów a w runie leśnym występują rzadkie i chronione gatunki roślin.
6. „Tokowisko”- obejmuje kompleks starodrzewu leśnego o nazwie „Las Suchy Dąb” i „Tokowisko” Jest to bór sosnowy i zespół kwaśnej dąbrowy. W poszyciu leśnym występują chronione gatunki roślin. Obszar ten uznaje się za domniemane siedlisko głąszca.
7. „Bolesławieckie Bory” – jest to kompleks borów sosnowych świeżych, wilgotnych i bagiennych z fragmentami torfowisk. Teren ten cechuje się różnorodnością i bogactwem szaty roślinnej.
8. Torfowisko koło Ławszowej- są to dwa zatorfione obniżenia otoczone borem sosnowym świeżym z licznymi chronionymi porostami, skupiają one chroniona roślinność torfowisk wysokich i przejściowych.

9. Torfowisko koło wzgórza Kamienna Góra- występuje tutaj bogata roślinność torfowiska przejściowego i wysokiego. Torfowisko to otacza suchy bór sosnowy z licznymi skupieniami chronionych porostów.
10. „Torfowisko koło Tomisławia”- jest to torfowisko wysokie z charakterystyczną i bogatą roślinnością bagienną. Jest to teren o wybitnych walorach krajobrazowych i botanicznych.
11. Dolina potoku Czernej Wielkiej- jest to zgrupowanie bogatej roślinności wodnej, łąkowej i leśnej na zabagnieniach i miejscach podtorfionych wzdłuż potoku Czarna Wielka.
12. Zabagnienia koło Parowej- obszar o unikalnych walorach krajobrazowych z różnorodną populacją ptaków i torfowiskową roślinnością.
13. Krawędź doliny Kwisy w Kliczkowie- obejmuje strome zbocza i doliny Kwisy w Kliczkowie porośnięte grądem wysokim ze zgrupowaniem pomnikowych dębów szypułkowych i starodrzewu świerkowo- grabowego. W podszyciu leśnym kruszyna i leszczyna a w runie leśnym chronione gatunki roślin. Teren przylega do zabytkowego parku przypałacowego i na jego części znajduje się dawny cmentarz koni właściciela pałacu, z zachowanymi nagrobkami.
14. „Kliczkowskie Widłaki”- teren położony w Kliczkowie na prawym zboczu doliny Kwisy, stanowi on fragment młodego lasu sosnowego z domieszką brzozy. W podszyciu leśnym występują chronione gatunki kruszyny i widłaka goździstego, bluszczu, paprotki i porostów.
15. „Torfowisko trzebieńskie”- dawny obszar torfowiskowy obecnie sklasyfikowany jako wrzosowisko, usytuowany w zespole leśnym boru bagiennego i boru wilgotnego z chronionymi, rzadkimi gatunkami roślin i licznymi porostów. Stanowisko bardzo rzadkiego, zagrożonego wyginieciem grzyba świecznika rozgałęzionego oraz rzadkich płazów.
16. „Torfowisko przy autostradzie A- 18”- tworzą go dwa obiekty torfowiskowe, obecnie sklasyfikowane jako wrzosowisko otoczone borem bagiennym. W obrębie boru bagiennego chronione gatunki porostów.
17. „Torfowisko na poligonie świętoszowskim”- jest ono położone w dolinie potoku Czerniak, jest to torfowisko mszarno- turzycowe z licznymi gatunkami chronionych roślin oraz porostami.
18. „Uroczysko Las Stawiska”- jest ono położone w dolinie potoku Czerniak przy granicy z województwem lubuskim, jest to teren bagnisko- torfowiskowy z bogatą roślinnością szuwarową, łąkami trzęślicowymi i zaroślami wierzbowo- kruszynowymi, znajdują się tutaj dwa zbiorniki wodne: Bobrowy i Czerniak.

19. Zabagnienia śródleśne w Osieczowie- teren wyróżnia się różnorodnością biologiczną z cennym skupiskiem rzadkich gatunków flory i fauny.

Ponadto gmina dysponuje bogatym kompleksem leśnym, który wchodzi w skład Borów Dolnośląskich. Mieści się on w granicach projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Bory Dolnośląskie. Lasy zajmują łącznie 63,3% powierzchni obszaru gminy i stanowią 27.695 ha. Kompleks ten został podzielony pomiędzy następujące Nadleśnictwa: Świątoszów, Bolesławiec, Ruzów i Węgliniec.

Na terenie Gminy Osiecznica znajdują się wartościowe arealia rolne. Łączna ich powierzchnia wynosi 823, 20 ha II, III i IV klasy bonitacyjnej. Położone są one głównie w dolinie rzeki Kwisy w rejonie Przejęśławia, Tomisławia i Osieczowa.

Całość terenu gminy leży w zasięgu chronionej zlewni lewobrzeżnego dopływu Odry. Przez teren gminy przepływają na osi północ- południ dwa lewobrzeżne dopływy Bobru: Kwisa i Czerna Wielka, wzdłuż której zlokalizowane są największe wsie gminy. Teren ten określany jest jako zlewnia rzeki Bóbr.

Na terenie Gminy Osiecznica znajdują się wyznaczone przez Wydział Ochrony Środowiska Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego następujące strefy ochrony dla siedlisk cietrzewi w obrębie poligonu wojskowego na terenie Nadleśnictwa Świątoszów:

1. strefa ochronna cietrzewia –Tetrao tetrix- Obręb Ławszowa;
2. strefa ochronna cietrzewia –Tetrao tetrix- Obręb Świątoszów;
3. strefa ochrony głuszca - Obręb Tomisławia.

Gmina Osiecznica to obszar bogaty w piękne przyrodnicze miejsca, ekosystemy, pomniki i minerały. Władz gminy wiedzą o tym, dlatego podejmują wszelkie starania w celu prowadzenia proekologicznej polityki na swoim terenie. Celem tej polityki jest nie tylko ochrona środowiska, ale również dbałość o zdrowie mieszkańców gminy. Na przestrzeni ostatnich 7 lat zostały podjęte następujące zadania:

- pełne zwodociągowanie gminy;
- realizacja w 1995 roku biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 150 m³/dobę w Osiecznicy i zdolności docelowej 350 m³/dobę;
- realizacja sieci kanalizacyjnej w Osiecznicy i Kliczkowie wraz z systemem przepompowni;
- modernizacja oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji w Świątoszowie (ze środków Ministerstwa Obrony Narodowej);
- pełne uregulowanie gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi;
- modernizacja kotłowni w szkołach podstawowych w Parowej, Ławszowej , Osiecznicy, Tomisławiu i Świątoszowie, przedszkolu w Osiecznicy i innych większych kotłowni przy zabudowie mieszkaniowej w Osiecznicy oraz obiektach użyteczności publicznej;

- modernizacja dróg lokalnych;
- wspólne działania Związku Gmin Kwisa na rzecz ochrony czystości wód powierzchniowych w zlewni Kwisy.

Ponadto gmina prowadzi inne działania mające na celu dobro mieszkańców na równi z ochroną przyrody:

- ochrona przeciwpowodziowa- w szczególności północnej części zabudowy Osiecznicy, wschodniej części Przejęśławia oraz zachodniej części Ławiszowej, które najbardziej narażone są na wylewy wysokiej fali powodziowej rzeki Kwisy. Rzeka Czarna Wielka nie stanowi aż takiego zagrożenia powodziowego jak Kwisa;
- rekultywacja terenów zdegradowanych- odkrywkowe kopalnie bardzo degradują otaczającą je naturę, a po spełnieniu swojej roli nikt się nimi już nie interesuje. Losy odkrywkowej kopalni piasków szklarskich w Osiecznicy potoczą się inaczej. Po zakończeniu eksploatacji zostaną podjęte prace rekultywacyjne w kierunku wodnym. Pozyska się w ten sposób akwen wody o powierzchni ca 34 ha i o głębokości 66 m. Będzie on pełnił role rekreacyjne w szczególności dla celów wędkarskich. Pozostałe wyrobiska na terenie gminy zagospodarowane zostały lub będą w podobny sposób na cele wodne lub leśne. Natomiast kompleksy leśne użytkowane obecnie jako poligony wojskowe w sytuacji, kiedy przestaną one pełnić swoją rolę również będą podlegać rekultywacji w kierunku leśnym;
- lasy zajmują większy obszar powierzchniowy gminy i nie ma potrzeby dodatkowego zalesiania gminy. Jednakże znajdują się tutaj znaczne areały rolne, których lokalizacja lub jakość gleb nie nadaje się do użytku rolnego, stąd zalesianie jako długofalowy proces jest wieloletnim zadaniem gminnym;
- poszukiwanie ekologicznych źródeł energii poprzez budowę elektrowni wodnej w Kliczowie i małej elektrowni wodnej w Przejęśławiu i Świętoszowie. Obok hydroenergetyki warto zastanowić się nad energią słoneczną i wiatrową, tym bardziej, iż sprzyja temu konfiguracja terenu;
- melioracja i retencja wód powierzchniowych.

Gmina Osiecznica zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 Nr 62 poz. 627) celem ochrony ww. zasobów przyrodniczych posiada opracowany dokument „Program ochrony środowiska dla gminy Osiecznica na lata 2005 – 2012”.

2.3 Obszar gospodarczy

2.3.1 Gospodarka

Jednym z zasadniczych czynników określającym gminę jest stan gospodarki lokalnej. Z kolei na kształtowanie się tej sytuacji mają wpływ (między innymi) takie czynniki jak: bezrobocie, dostępne i funkcjonujące na terenie gminy sektory gospodarki oraz ilość podmiotów i rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej.

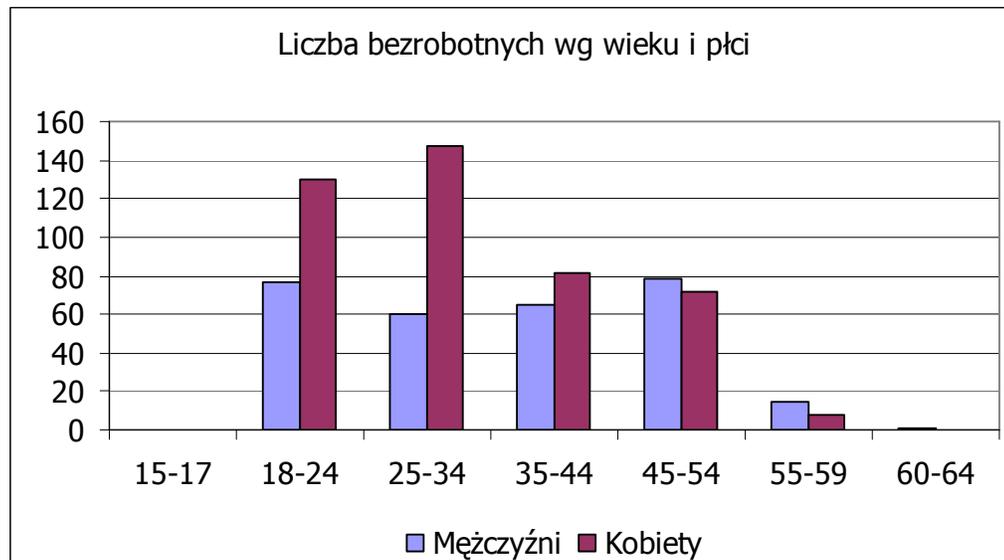
Bezrobocie

Bezrobocie jest w chwili obecnej problemem dotyczącym niemal wszystkie gminy w kraju. Niestety nie ominął on także gminy Osiecznica. Sposób, w jaki kształtował się poziom osób bezrobotnych w zależności od płci i wieku przedstawia poniższa tabela.

Wiek	Mężczyźni	Kobiety
15-17	0	0
18-24	77	130
25-34	60	147
35-44	65	81
45-54	79	72
55-59	15	8
60-64	1	0

Tabela 4 Liczba bezrobotnych wg wieku i płci

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 8 Liczba bezrobotnych wg wieku i płci

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Po odniesieniu ogólnej liczby bezrobotnych gminy Osiecznica (735 osób) do liczby osób pozostających w wieku produkcyjnym (4307 osób) otrzymamy wskaźnik wynoszący wartość około 17%. Dla porównania podobny wskaźnik policzony dla powiatu bolesławieckiego wynosi niecałe 16%, natomiast dla województwa dolnośląskiego niecałe 15%. Dodatkowo, przedstawione tu wartości, zawarto w tabeli.

	Gmina Osiecznica	Powiat bolesławiecki	Województwo dolnośląskie
Liczba bezrobotnych ogółem	735	8803	278271
Ludność w wieku produkcyjnym	4307	55811	1869853
Udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	17,07%	15,77%	14,88%

Tabela 5 Udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Informacje na temat struktury bezrobocia uzupełniają dane dotyczące skali bezrobocia w odniesieniu do poziomu wykształcenia oraz czasu pozostawania bez pracy. Obraz, jaki kształtuje się w tym zakresie na terenie gminy Osiecznica, przedstawiają poniższe tabele.

	do 1 m-ca	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	12-24 m-cy	pow.24 m-cy
Mężczyźni	20	38	46	73	38	82
Kobiety	33	62	30	80	59	174

Tabela 6 Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach) i płci

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

	do 1 m-ca	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	12-24 m-cy	pow. 24 m-cy
wyższe	7	5	1	4	1	0
policealne i średnie zawodowe	10	29	12	33	21	21
średnie ogólnokształcące	5	7	5	5	4	5
zasadnicze zawodowe	19	35	30	68	29	91
gimnazjalne i poniżej	12	24	28	43	42	139

Tabela 7 Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach) i wykształcenia

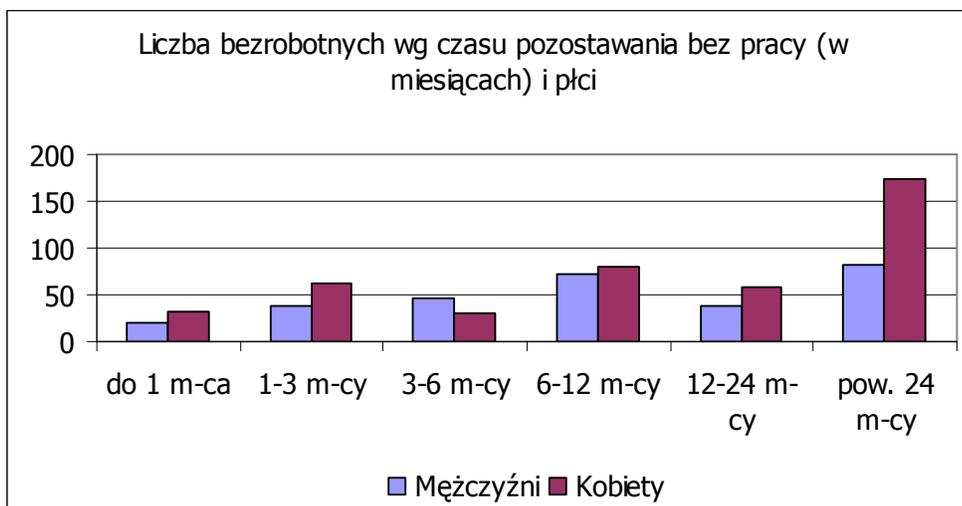
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Z powyższych zestawień wynika jednoznacznie, że największa grupa bezrobotnych to osoby pozostające bez pracy przez okres dłuższy niż 24 miesiące oraz te z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Jest to trudna sytuacja, ponieważ w tej grupie istnieje największy problem związany z ewentualnym przekwalifikowaniem zawodowym lub ponownym

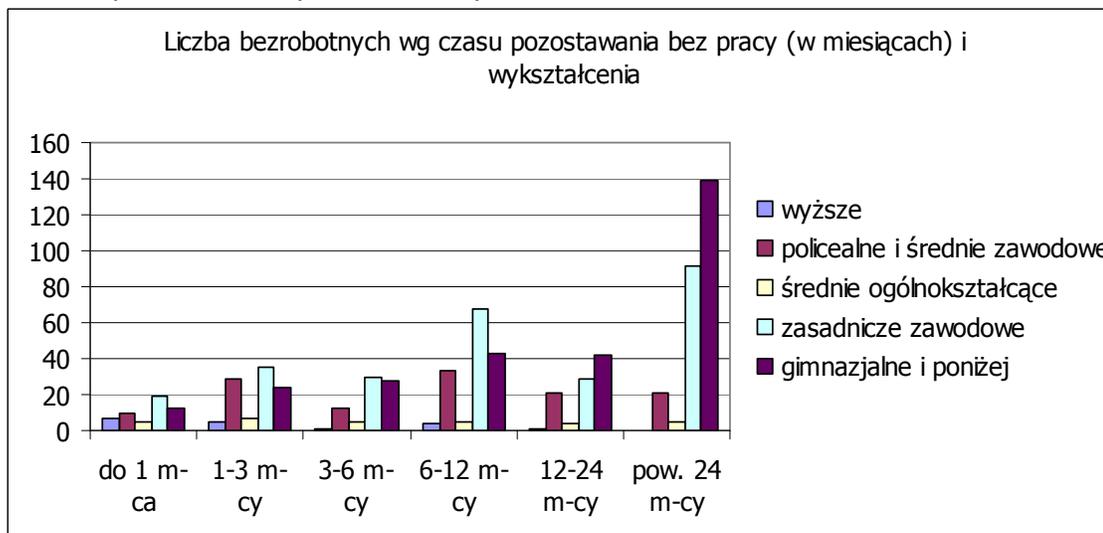
podjęciem pracy. Długi okres pozostawania nieaktywnym zawodowo powoduje dalsze trudności z zatrudnieniem, co pogłębia dodatkowo istniejący już problem.

Informacje ujęte w tabelach uzupełniają zamieszczone poniżej wykresy, obrazują one skalę problemu bezrobocia, jaki dotyka gminę Osiecznica oraz uwypuklają grupy szczególnie zagrożone stałym brakiem zatrudnienia.

Wykres 9 Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy i płci

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres 10 Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Rynek pracy

Rynek pracy gminy Osiecznica można podzielić na kilka podstawowych sektorów, w których znajdują zatrudnienie mieszkańcy gminy. Wśród tych sektorów znajdują się: sektor rolniczy,

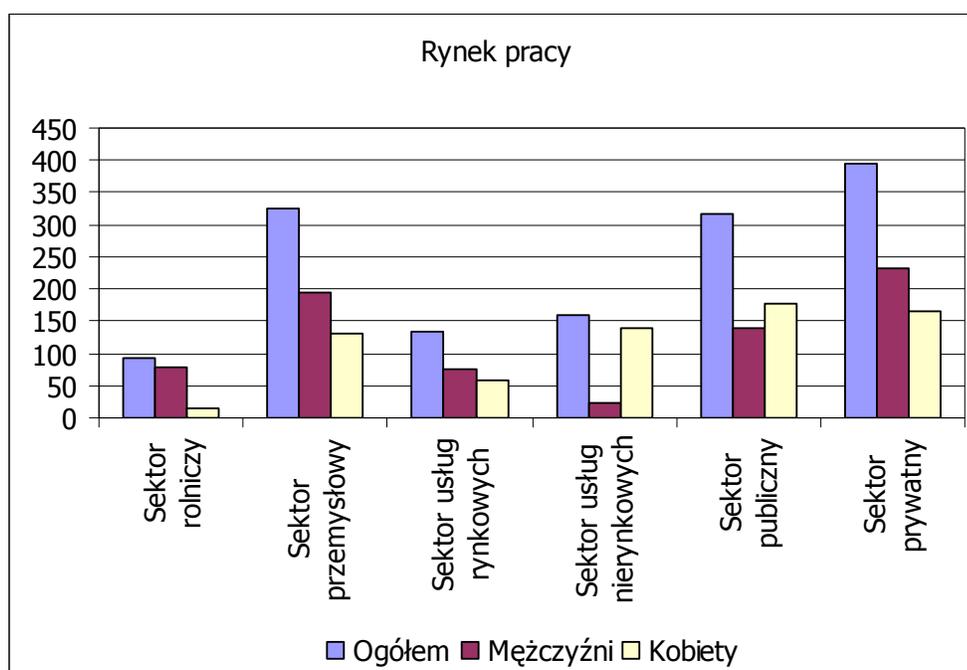

przemysłowy, usług rynkowych, usług nierynkowych, publiczny oraz prywatny. Dokładny podział struktury zatrudnienia w poszczególnych sektorach w podziale na ilość osób i udział procentowy, przedstawia poniższa tabela.

	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
Sektor rolniczy	93	6,53%	79	10,68%	14	2,05%
Sektor przemysłowy	325	22,82%	194	26,22%	131	19,15%
Sektor usług rynkowych	133	9,34%	75	10,14%	58	8,48%
Sektor usług nierynkowych	161	11,31%	22	2,97%	139	20,32%
Sektor publiczny	316	22,19%	139	18,78%	177	25,88%
Sektor prywatny	396	27,81%	231	31,22%	165	24,12%

Tabela 8 Struktura zatrudnienia w poszczególnych sektorach rynku pracy

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 11 Struktura zatrudnienia w poszczególnych sektorach rynku pracy

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

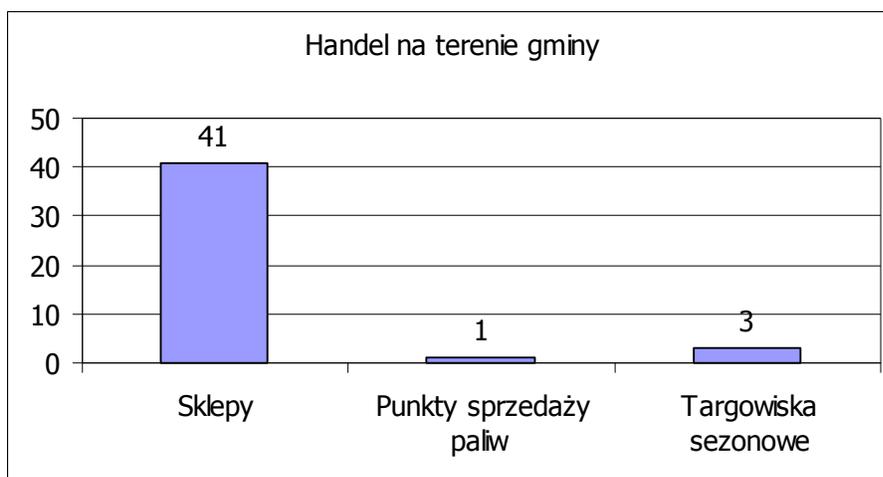
Ważnym elementem rozwoju gospodarczego gminy jest drobna przedsiębiorczość i każda inicjatywa mieszkańców w kierunku prowadzenia własnej, niezależnej działalności gospodarczej. Jako przykład inicjatywy gospodarczej mieszkańców gminy Osiecznica może służyć sytuacja dotycząca handlu na jej terenie.

Sklepy obiekty ogółem / ob.	41
w tym sektor prywatny	41
Sklepy pracujących ogółem / osoba	97
w tym sektor prywatny	97
Punkty sprzedaży paliw ogółem / ob.	1
Punkty sprzedaży paliw pracownicy / osoba	3
Targowiska sezonowe liczba targowisk lub miejsc / ob.	3
Targowiska sezonowe roczne wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych ogółem / tys. zł	3,5

Tabela 9 Handel na terenie gminy Osiecznica

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 12 Handel na terenie gminy Osiecznica

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Zamieszczone powyżej dane dokumentują, że udział sektora prywatnego w handlu na terenie gminy Osiecznica jest bardzo wysoki. Z punktu widzenia władz gminy może to stanowić „przyszłość” do dalszego rozwoju prywatnej przedsiębiorczości na terenie gminy.

Ważnym elementem gospodarczego krajobrazu gminy są podmioty gospodarcze działające na jej terenie. Wykazują one duże zróżnicowanie branżowe. Działają tu m.in.:

- Kopalnia i Zakład Przeróbczy Piasków Szklarskich „Osiecznica” Sp. z o.o.,
- Spółka „ARAMIS” w Przejęśławiu – przetwórstwo drewna (tartak),
- Zakłady Ceramiczne w Parowej,
- nadleśnictwa, i inne.

2.3.2 Rolnictwo i leśnictwo

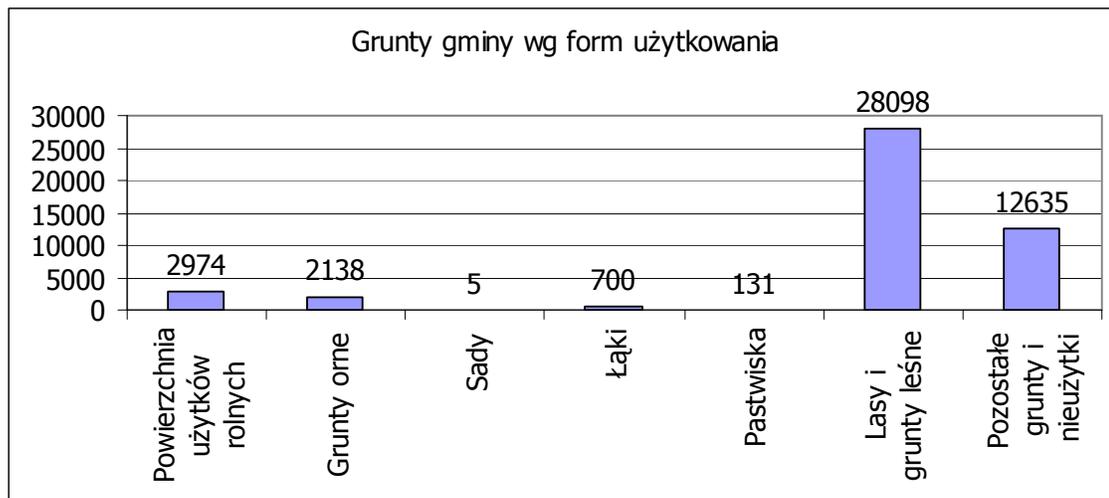
Rolnictwo

Zaprezentowane w tym podpunkcie dane o gruntach wykazano według form użytkowania. Prezentowane informacje dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej. Przez użytkowanie rozumie się faktyczne gospodarowanie na gruntach.

Grunty gminy wg form użytkowania	[ha]
Powierzchnia użytków rolnych	2974
Grunty orne	2138
Sady	5
Łąki	700
Pastwiska	131
Lasy i grunty leśne	28098
Pozostałe grunty i nieużytki	12635

Tabela 10 Grunty gminy wg form użytkowania

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 13 Grunty gminy wg użytkowania

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Z powyżej zamieszczonych danych, opartych na danych GUS 2003, wynika, że współczynnik udziału powierzchni użytków rolnych do lasów, gruntów leśnych, pozostałych gruntów i nieużytków jest bardzo niski. Współczynnik ten wynosi 0,07, dla porównania ten sam wskaźnik dla powiatu bolesławieckiego i województwa dolnośląskiego wynosi odpowiednio 0,43 oraz 1,38. Dodatkowo w gminie Osiecznica nie ma dobrych warunków do uprawiania ziemi. Decydują o tym warunki glebowe, które stanowią ze względu na swoją jakość słabą przydatność rolniczą. Gleby gminy Osiecznica są niskiej klasy bonitacyjnej. Przeważają grunty

V i VI klasy, które stanowią 75% użytków rolnych, pozostałe klasy: II – IV zajmują tylko 25%.

Pod względem własności większość gruntów stanowią gospodarstwa indywidualne (ponad 90%) i w zdecydowanej większości są to gospodarstwa rozdrobnione, co dodatkowo osłabia pozycję gminy jako silnego ośrodka rolniczego.

Leśnictwo

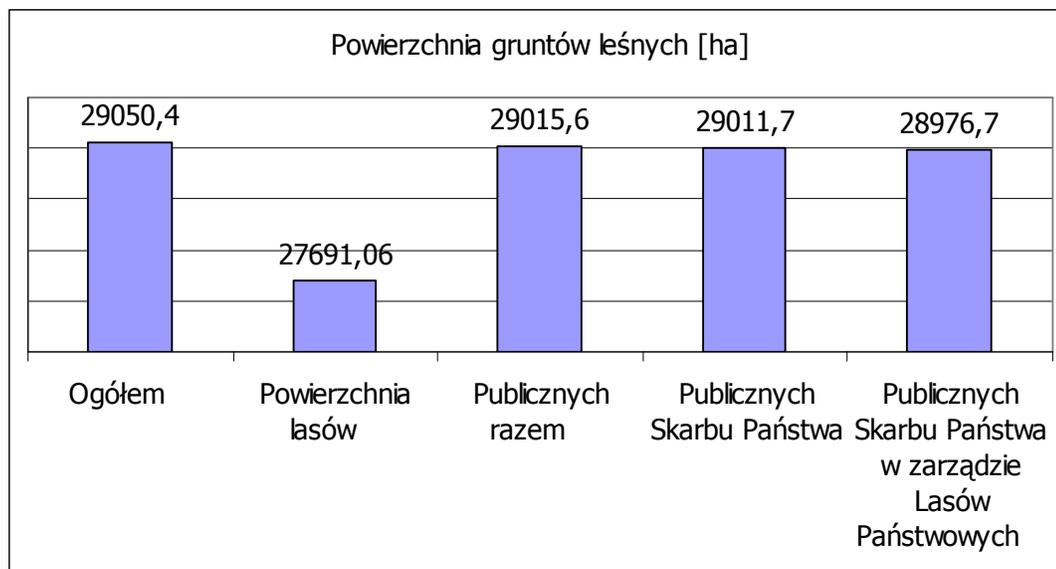
W przeciwieństwie do rolnictwa znaczną rolę w gminie Osiecznica odgrywa leśnictwo. Na terenie gminy skoncentrowane są duże skupiska lasów. Łączny obszar lasów wynosi 27.691,1 ha, co stanowi 63% powierzchni gminy. Drzewostan lasów składa się przede wszystkim z drzew świerkowych i sosnowych, w mniejszym stopniu występują drzewa liściaste.

Informacje w zakresie leśnictwa prezentowane są w podziale na: lasy prywatne, publiczne: komunalne, stanowiące własność Skarbu Państwa, w tym w zarządzie Lasów Państwowych. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Grunty leśne	[ha]
Ogółem	29050,4
Powierzchnia lasów	27691,1
Publicznych razem	29015,6
Publicznych Skarbu Państwa	29011,7
Publicznych Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	28976,7
Powierzchnia gruntów leśnych prywatnych ogółem	348
Odnowienia i zalesienia ogółem	87,5
Odnowienia i zalesienia grunty nieleśne przeznaczonych do zalesienia ogółem	12,8
Pozyskiwanie drewna (grubizny) ogółem / m3	226

Tabela 11 Grunty leśne

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 14 Powierzchnia gruntów leśnych

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

2.3.3 Infrastruktura techniczna

Drogi na terenie gminy Osiecznica

Gmina Osiecznica posiada sieć dróg o różnych kategoriach (krajowych, wojewódzkich, powiatowych):

Drogi krajowe	[km]
Olszyna - Wrocław	13,4
Drogi wojewódzkie	[km]
Bolesławiec - Gozdnicza	38
Lubań - Osiecznica	7
Ogółem	58,4

Tabela 12 Drogi krajowe i wojewódzkie biegnące przez teren gminy Osiecznica

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Osiecznica

Drogi powiatowe	[km]
Osiecznica - Świętoszów	23,5
Parowa - Ołobok	4,5
Parowa - Poświętne	4
Osieczów - Tomisław	3,3
Przejęsław	0,6
Ławszowa	2,1
Przejęsław - Ławszowa	2
Ogółem	40

Tabela 13 Drogi powiatowe biegnące przez teren gminy Osiecznica

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Osiecznica

Wykres 15 Drogi biegnące przez teren gminy Osiecznica

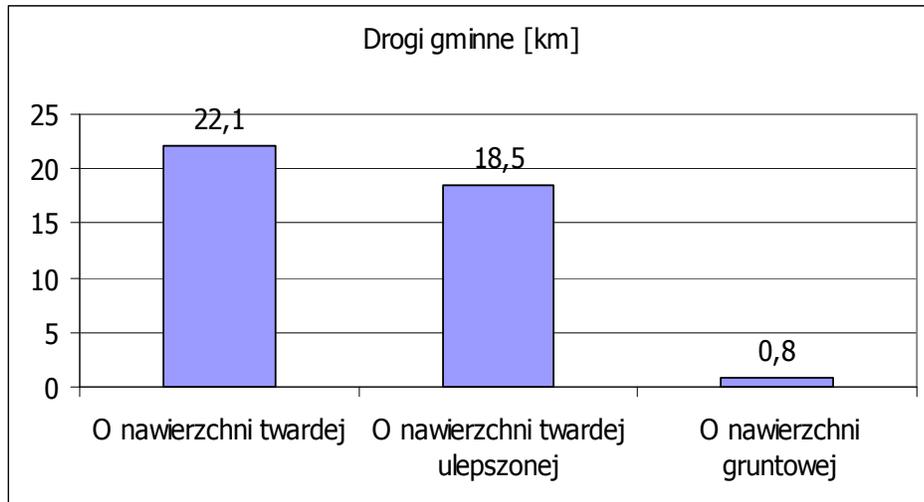
Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Osiecznica

Wszystkie drogi gminne są utwardzone, drogi wojewódzkie wiodące do gminy będą zmodernizowane w latach 2004 - 2006 na mocy porozumienia z Marszałkiem Województwa Dolnośląskiego. Drogi powiatowe są zmodernizowane z wyłączeniem mostu w Świątoszowie (prowadzącego do planowanego parku przemysłowego). W 2005 r. będzie modernizowane oświetlenie drogowe na terenie gminy Osiecznica. Na sieć dróg przebiegających przez gminę, oprócz krajowych i powiatowych, składają się także następujące długości dróg gminnych:

Drogi gminne	[km]
O nawierzchni twardej	22,1
O nawierzchni twardej ulepszonej	18,5
O nawierzchni gruntowej	0,8

Tabela 14 Drogi gminne

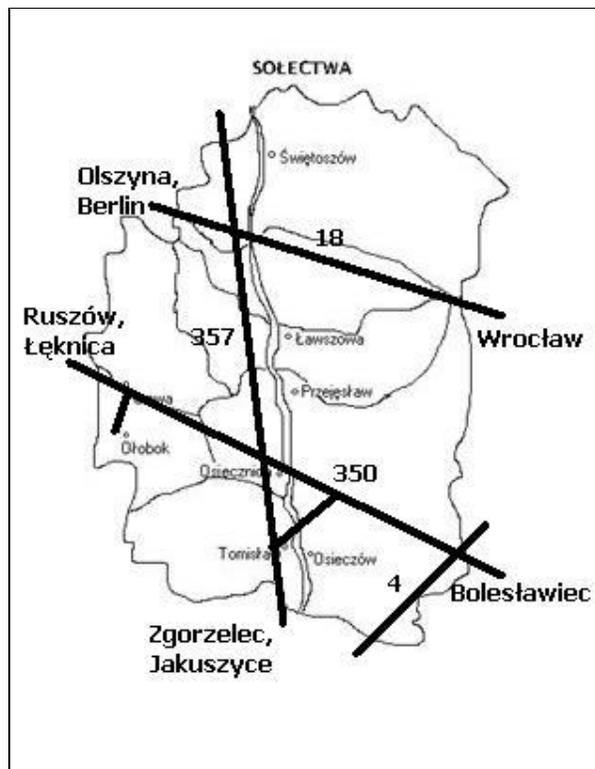
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 16 Drogi gminne

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Poniżej zaprezentowana została pogładowa lokalizacja ważnych szlaków komunikacji drogowej, przebiegających przez teren gminy Osiecznica.

Rysunek 3 Pogładowa lokalizacja ważnych szlaków komunikacji drogowej

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Osiecznica

Zaopatrzenie w wodę

W procesie zaopatrzenia w wodę podstawowe znaczenie mają ujęcia wody, na bazie, których budowane są systemy doprowadzania wody do ludzi. Gmina Osiecznica posiada w chwili obecnej 4 udokumentowane ujęcia wody (studnie głębinowe):

1. Kliczków
2. Przejęśław
3. Osieczów
4. Świątoszów

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi niespełna 100 km i obejmuje wszystkie miejscowości gminy. Woda w stanie surowym charakteryzuje się podwyższoną zawartością żelaza, manganu i agresywnego dwutlenku węgla.

Obecnie jest modernizowany system wodociągowy, jedno ujęcie zostanie zabezpieczone, 2 spięte w pierścień. Zastosowanie modelowego spięcia w pierścień, co jest wzorcowym rozwiązaniem technicznym, umożliwi dalszą racjonalizację i podniesienie efektywności prowadzonej w gminie gospodarki zaopatrzenia w wodę. Warto dodać, że stan techniczny sieci wodociągowej jest oceniany jako dobry. Poniżej, w formie tabelarycznej, przedstawiono niektóre z parametrów opisujących sieć wodociągową gminy.

Wodociągi	
Długość czynnej sieci rozdzielczej / km	95,5
Długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy / km	94,9
Długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej / km	94,9
Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania / szt	1084
Woda dostarczona gospodarstwom domowym / dm ³	186,8
Mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci wodociągowej / miesz.	26
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (na bazie NSP 2002r.) / osoba	6650

Tabela 15 Wodociągi

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Dodatkowo, informacje nt. infrastruktury związanej z zaopatrzeniem w wodę gminy Osiecznica uzupełniają dane na 31.12.2004 r. z Urzędu Gminy Osiecznica, dotyczące infrastruktury będącej w zarządzie Rejonowego Zarządu Infrastruktury we Wrocławiu. Dotyczy to przede wszystkim terenów wojskowych w miejscowości Świątoszów:

- długość sieci wodociągowej: 4,5 km,
- przyłącza prowadzące do budynków/gospodarstw: 489 szt. (1,4 km).

Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy Osiecznica zlokalizowane są 2 oczyszczalnie ścieków w:

1. Osiecznicy dla Osiecznicy i Kliczkowa,
2. Świątoszowie, która obsługuje Świątoszów.

Miejscowości te są w zdecydowanym stopniu skanalizowane. Pozostałe wsie zostaną objęte systemem oczyszczania ścieków, przygotowywana jest dokumentacja, planowane jest pozyskanie środków unijnych na ten cel.

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Kwisa. Osady ściekowe składowane są na składowisku lub wykorzystywane do nawożenia nierolniczych terenów zielonych.

Poniżej, w formie tabelarycznej, przedstawiono niektóre z parametrów opisujących gospodarkę ściekową gminy Osiecznica.

Lokalizacja	Rodzaj	Wydajność docelowa [m ³ /d]	Obszar, z którego dostarczane są ścieki
Osiecznica	Mechaniczno - biologiczna	350	Osiecznica, Kliczków
Świątoszów	Mechaniczno - biologiczna	1300	Świątoszów, jednostka wojskowa

Tabela 16 Wykaz oczyszczalni ścieków na terenie gminy Osiecznica

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Osiecznica

Kanalizacja	
Kanalizacja długość czynnej sieci kanalizacyjnej / km	19,9
Kanalizacja długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy / km	19,3
Kanalizacja długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej / km	19,3
Kanalizacja liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania / szt	353
Kanalizacja mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci kanalizacyjnej / miesz.	11
Kanalizacja ścieki odprowadzone / dm ³	118,1
Kanalizacja ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (na bazie NSP 2002r.) / osoba	2860

Tabela 17 Kanalizacja

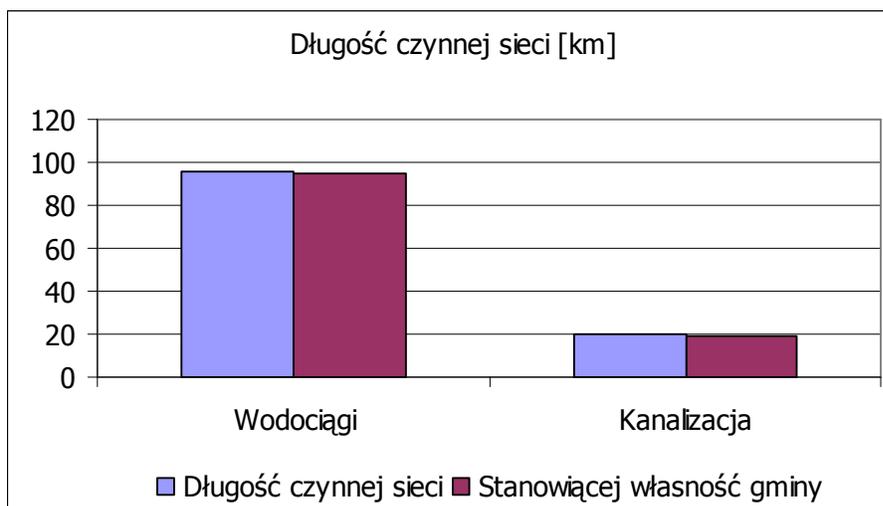
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Dodatkowo, informacje nt. infrastruktury związanej z gospodarką ściekową gminy Osiecznica uzupełniają dane na 31.12.2004 r. z Urzędu Gminy Osiecznica, dotyczące infrastruktury będącej w zarządzie Rejonowego Zarządu Infrastruktury we Wrocławiu. Dotyczy to przede wszystkim terenów wojskowych w miejscowości Świątoszów:

- zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej: 1,6 km,
- przykanaliki prowadzące do budynków/gospodarstw: 480 szt. (3,8 km).

Sytuację dotyczącą gospodarki wodno – kanalizacyjnej prowadzonej przez gminę Osiecznica ilustrują poniższe wykresy.

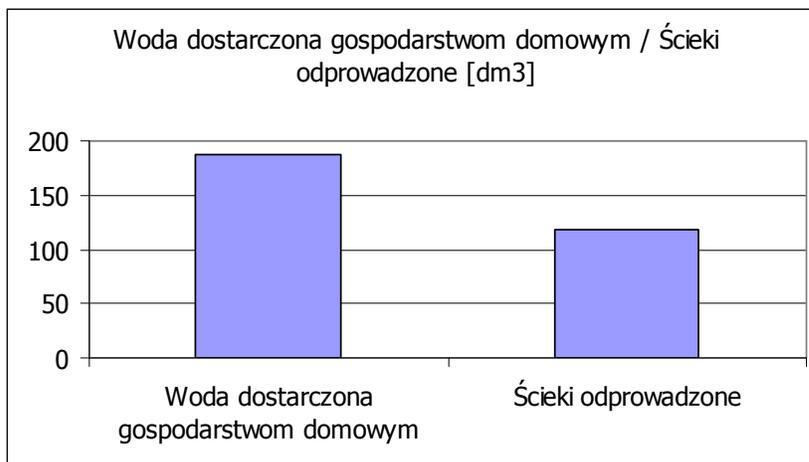
Wykres 17 Długość czynnej sieci

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

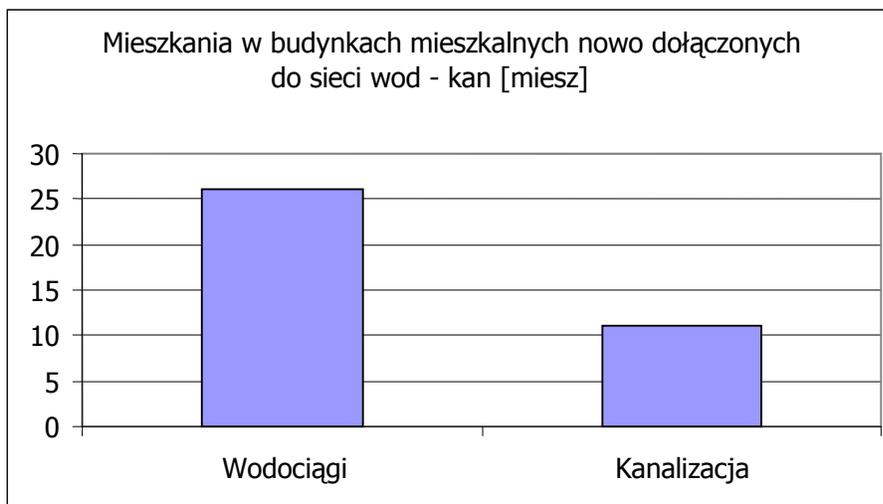

Wykres 18 Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres 19 Woda dostarczona gospodarstwu domowemu / Ścieki odprowadzone
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres 20 Mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci wod – kan
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres 21 Ludność korzystająca z sieci
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Osiecznica działa jedno wysypisko odpadów w Świętoszowie.

Składowisko odpadów znajduje się w Świętoszowie, nadzór nad nim sprawuje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (zakład budżetowy gminy Osiecznica). W gminie Osiecznica funkcjonuje system selektywnej gospodarki odpadami. Ponadto prowadzone są działania w zakresie edukacji proekologicznej w postaci konkursów, gier, itp.

Ogólnym celem długookresowym jest zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz ograniczanie ich uciążliwości dla środowiska poprzez systemowe działania w zakresie selektywnej zbiórki, odzysku, w tym recyklingu oraz unieszkodliwiania odpadów przed składowaniem. Cel ten został postawiony w programie ochrony środowiska województwa dolnośląskiego i przyjęty również w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego, opracowanym w 2004 r. przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego.

2.3.4 Budownictwo mieszkaniowe

O poziomie warunków mieszkaniowych ludności decyduje wiele różnorodnych czynników, m.in.:

- stan zasobów mieszkaniowych,
- liczba gospodarstw domowych,
- sytuacja demograficzna,
- zamożność społeczeństwa.

W zasobach mieszkaniowych w końcu 2003 roku (wg danych GUS) w gminie było 2471 mieszkań o 9638 izbach, łączna powierzchnia wyniosła 174859 m². W tej liczbie mieszkania komunalne w ilości 114 o 347 izbach i łącznej powierzchni 5709 m².

Informacje charakteryzujące zasoby mieszkaniowe gminy zawarto w poniższej tabeli, natomiast w dalszej części opisany został przeciętny poziom wyposażenia substancji mieszkaniowej w urządzenia techniczno – sanitarne (wodociąg, ustęp splukiwany, urządzenia kąpielowe, prysznice z odpływem wody, centralne ogrzewanie).

Zasoby mieszkaniowe		w tym stanowiące własność gminy
Ogółem liczba mieszkań	2471	114
Ogółem liczba izb	9638	347
Ogółem powierzchnia użytkowa mieszkań / m ²	174859	5709

Tabela 18 Zasoby mieszkaniowe gminy Osiecznica

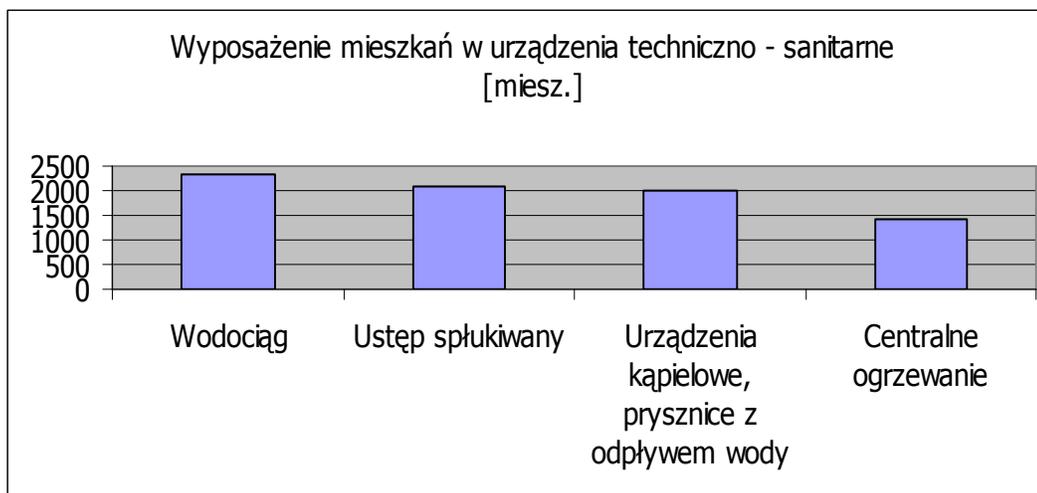
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Stan techniczny substancji mieszkaniowej należy uznać za przeciętny, na co ma przede wszystkim wpływ zasobność mieszkańców i wieloletni brak środków finansowych zarządców budynków.

Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne	miesz.
Wodociąg	2326
Ustęp splukiwany	2100
Urządzenia kąpielowe, prysznice z odpływem wody	2014
Centralne ogrzewanie	1422

Tabela 19 Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 22 Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Jednocześnie na terenie gminy Osiecznica są prowadzone prace mające na celu poprawę stanu ilościowego zasobów substancji mieszkaniowej. Poniżej zaprezentowano dane statystyczne dotyczące tego obszaru działalności gminy za rok 2003.

Mieszkania oddane do użytku	
Liczba mieszkań	27
Liczba izb	162
Powierzchnia użytkowa / m ²	3946

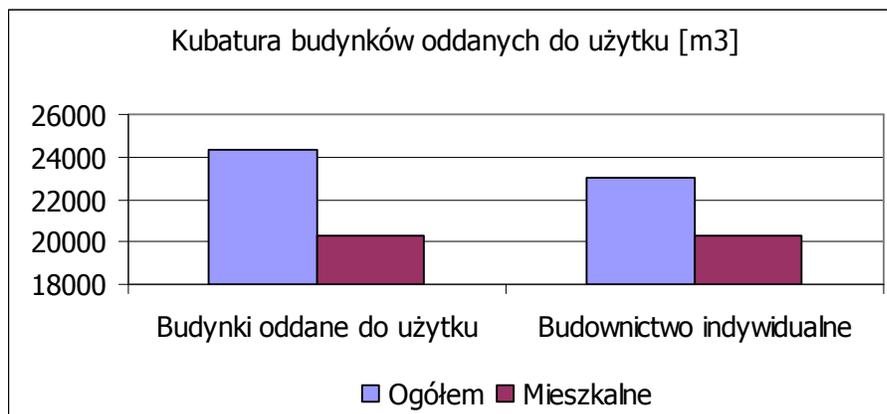
Tabela 20 Mieszkania oddane do użytku

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Budynki oddane do użytku	
Ogółem liczba budynków / bud.	32
Ogółem budynki mieszkalne / bud.	24
Ogółem kubatura budynków ogółem / m ³	24293
Ogółem kubatura budynków mieszkalnych / m ³	20287
Budownictwo indywidualne	
Liczba budynków / bud.	29
Kubatura budynków ogółem / m ³	22987
Kubatura budynków mieszkalnych / m ³	20287

Tabela 21 Budynki oddane do użytku / Budownictwo indywidualne

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 23 Kubatura budynków oddanych do użytku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W chwili obecnej są prowadzone lub planowane przez gminę Osiecznica działania, mające na celu poprawę sytuacji w zakresie mieszkalnictwa na terenie gminy, są to:

2 Osiedle "Nad Tamą" - teren jest uzbrojony, powstają pierwsze budynki, działki zostają systematycznie sprzedawane;

3 gmina wyzbywa się mieszkań komunalnych poprzez preferencyjną sprzedaż;

Mieszkalnictwo socjalne:

4 na IV kwartał 2004 roku przewidziano rozpoczęcie budowy budynku socjalnego w Osiecznicy – planowane jest ubieganie się o środki pomocowe na ten cel z Ministerstwa Infrastruktury;

5 na 2005 rok planowane jest oddanie 6 mieszkań socjalnych w Parowej;

6 planowane jest oddanie dalszej socjalnej tkanki mieszkaniowej w Przejesławiu lub Ławszowej, w zależności od potrzeb.

2.4 Obszar społeczny

2.4.1 Demografia

Najważniejszym czynnikiem, świadczącym o potencjale gminy, jest społeczność zamieszkująca jej obszar. Właśnie przekrój demograficzny jest często przesłanką do formułowania strategii gminy i wyznaczania celów do zrealizowania. W dalszej części niniejszego punktu przeanalizowana zostanie struktura demograficzna Gminy Osiecznica, co pozwoli określić drzemiący w niej potencjał, bądź też czyhające zagrożenie.

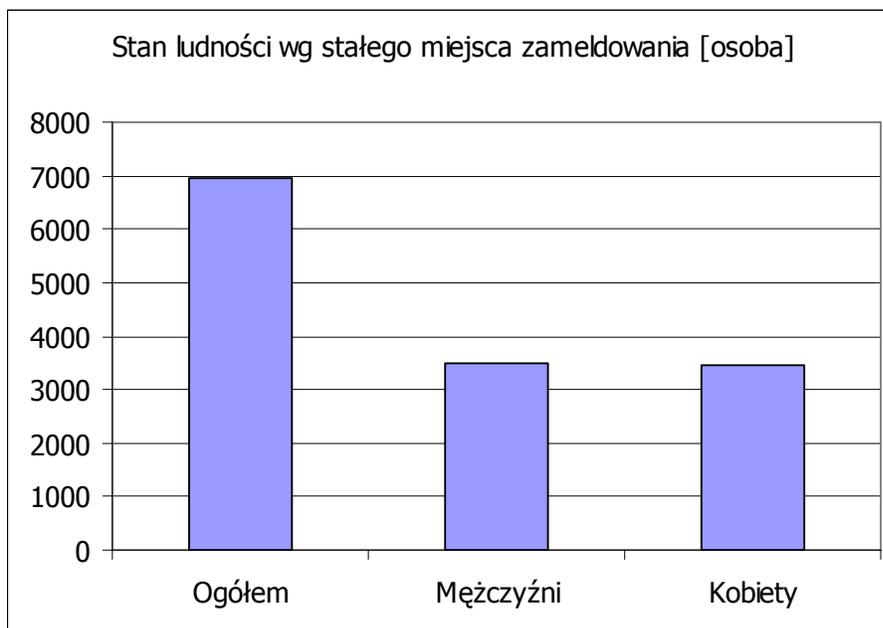
Wszystkie dane opracowane zostały na podstawie bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy w oparciu o Narodowy Spis Powszechny z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym i migracjami, różnicy między liczbą zameldowanych na pobyt stały a liczbą osób faktycznie mieszkających, rejestrów PESEL, sprawozdań urzędów stanu cywilnego i sądów wojewódzkich, a dotyczą one stanu na 31 grudnia 2003 roku.

Poniżej, w formie tabel i wykresów, zostały zaprezentowane niektóre z parametrów określających strukturę i kondycję demograficzną Gminy Osiecznica.

Stan ludności wg stałego miejsca zameldowania	
Ogółem	6954
Mężczyźni	3485
Kobiety	3469

Tabela 22 Stan ludności wg stałego miejsca zameldowania

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

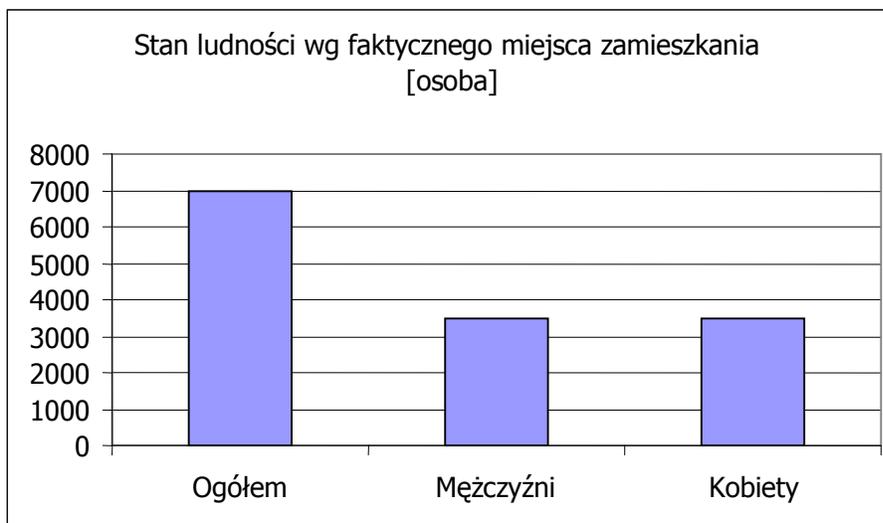
Wykres 24 Stan Ludności wg stałego miejsca zameldowania

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Stan ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania	
Ogółem	6974
Mężczyźni	3495
Kobiety	3479

Tabela 23 Stan ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 25 Stan ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania

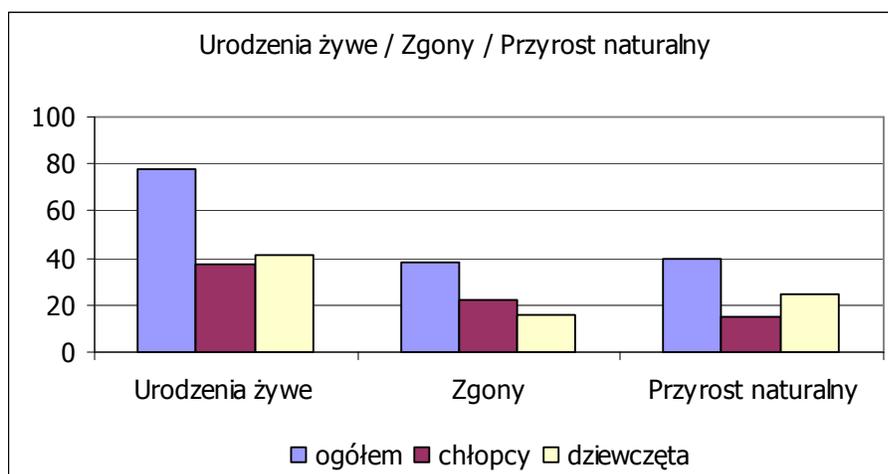
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Urodzenia / Zgony / Przyrost naturalny	
Urodzenia żywe ogółem / osoba	78
Urodzenia żywe chłopcy / osoba	37
Urodzenia żywe dziewczęta / osoba	41
Zgony ogółem / osoba	38
Zgony mężczyźni / osoba	22
Zgony kobiety / osoba	16
Przyrost naturalny ogółem / osoba	40
Przyrost naturalny chłopcy / osoba	15
Przyrost naturalny dziewczęta / osoba	25

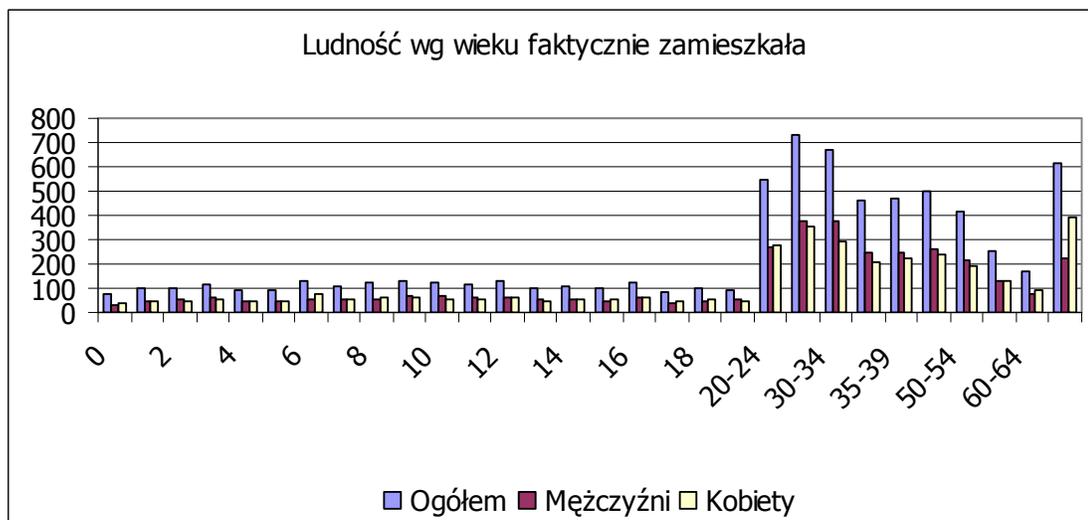
Tabela 24 Urodzenia / Zgony / Przyrost naturalny

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 26 Urodzenia / Zgony / Przyrost naturalny

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres 27 Ludność wg wieku faktycznie zamieszkała

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

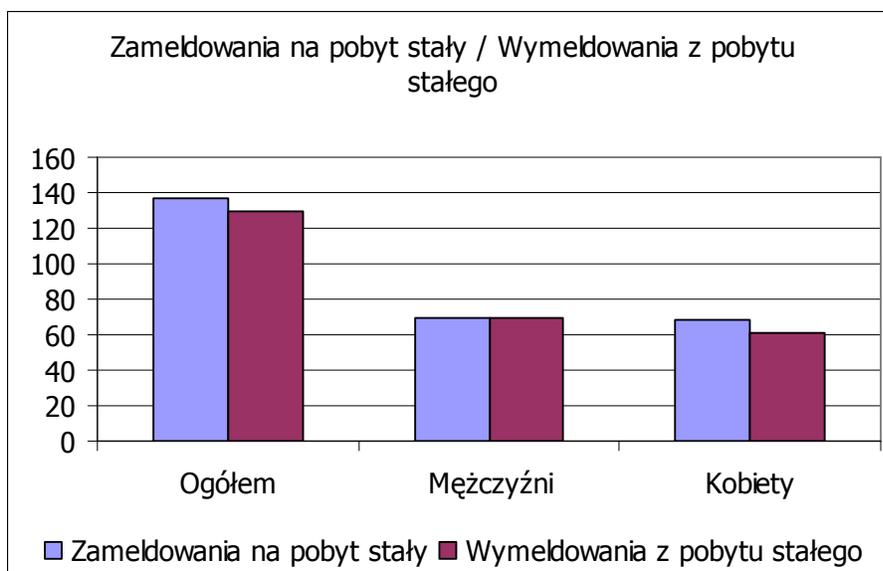
Analiza demograficzna społeczności zamieszkującej obszar Gminy Osiecznica pozwala stwierdzić, że jest to struktura równomiernie wyważona, jeśli chodzi o liczbę kobiet i mężczyzn (odpowiednio liczby te wynoszą 3479 i 3495 wg stałego miejsca zameldowania).

Korzystnie przedstawia się także odnotowany na koniec roku 2003 przyrost naturalny, w tym zakresie przeważają dziewczęta, 25 urodzeń do 15 urodzeń chłopców. Pozwala to patrzeć z optymizmem w przyszłość Gminy, przy założeniu, że uda się zachęcić młodzież (obecną i dorastającą) do pozostania w regionie i związania swojej przyszłości z Gminą Osiecznica. W chwili obecnej poziom migracji ludności wydaje się utrzymywać na stabilnym poziomie, można nawet zauważyć, że gmina odnotowuje delikatny wzrost liczby ludności napływowej. Dokładnie relacje te ilustrują zamieszczone poniżej tabele i wykresy.

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Zameldowania na pobyt stały	137	69	68
Wymeldowania z pobytu stałego	130	69	61
Saldo migracji	7	0	7

Tabela 25 Zameldowania na pobyt stały / Wymeldowania z pobytu stałego

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

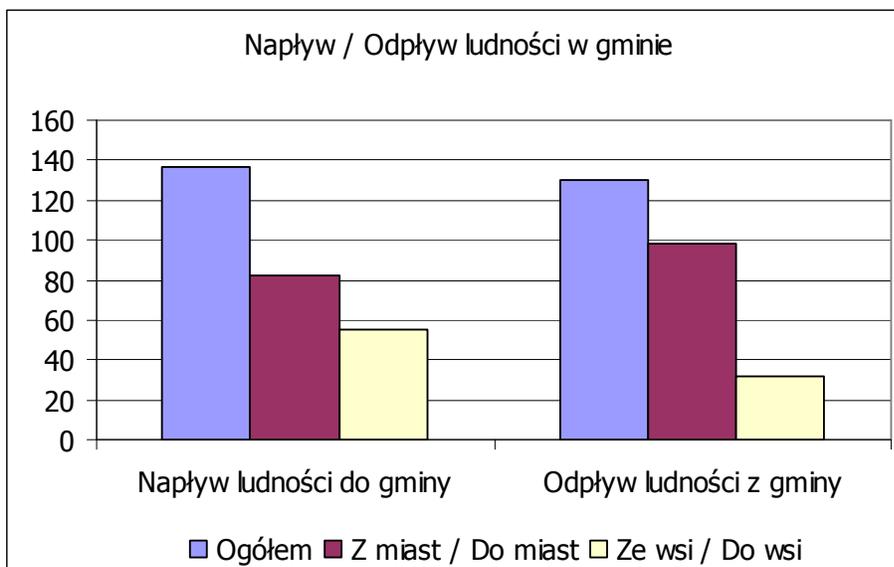
Wykres 28 Zameldowania na pobyt stały / Wymeldowania z pobytu stałego

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

	Ogółem	Z miast / Do miast	Ze wsi / Do wsi
Napływ ludności do gminy	137	82	55
Odływ ludności z gminy	130	98	32

Tabela 26 Napływ / Odływ ludności w gminie

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 29 Napływ / Odpływ ludności w gminie

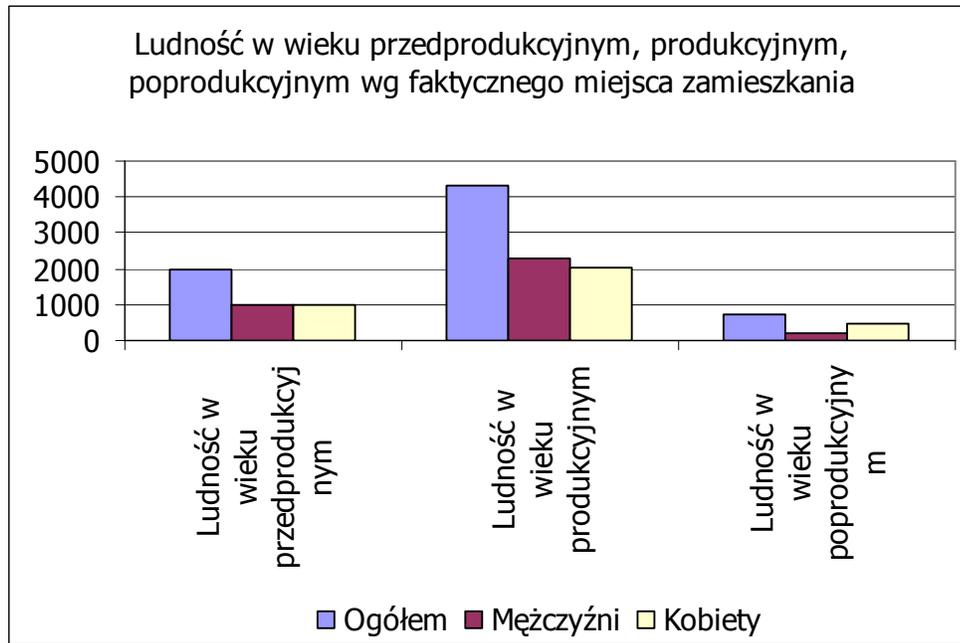
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Stan i przyrost ludności w gminie oraz zmiany jej struktury są czynnikami w znacznym stopniu wpływającymi na procesy społeczne i gospodarcze. Jak wynika z przytoczonych powyżej analiz, gmina Osiecznica posiada korzystny układ struktury demograficznej. Nie należy jednak zapominać o gospodarczym potencjale, jaki drzemie w społeczności zamieszkującej dany obszar. W celu uzyskania informacji na temat przełożenia struktury demograficznej na gospodarkę w gminie dokonano analiz, których wyniki zaprezentowano poniżej.

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1954	979	975
Ludność w wieku produkcyjnym	4307	2291	2016
Ludność w wieku poprodukcyjnym	713	225	488

Tabela 27 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 30 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Na podstawie zestawień dotyczących ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym można sporządzić zestawienie tzw. wskaźnika „kondycji demograficznej” gminy. Wskaźnik ten liczy się jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zestawienie dotyczące tego wskaźnika przedstawia poniższa tabela.

	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Wskaźnik "kondycji demograficznej"	61,92	52,55	72,57

Tabela 28 Wskaźnik "kondycji demograficznej"

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Dla dokładniejszego zilustrowania wagi wskaźnika „kondycji demograficznej” przedstawiono również wartości, jakie przyjmuje on dla powiatu bolesławieckiego, a także dla województwa dolnośląskiego.

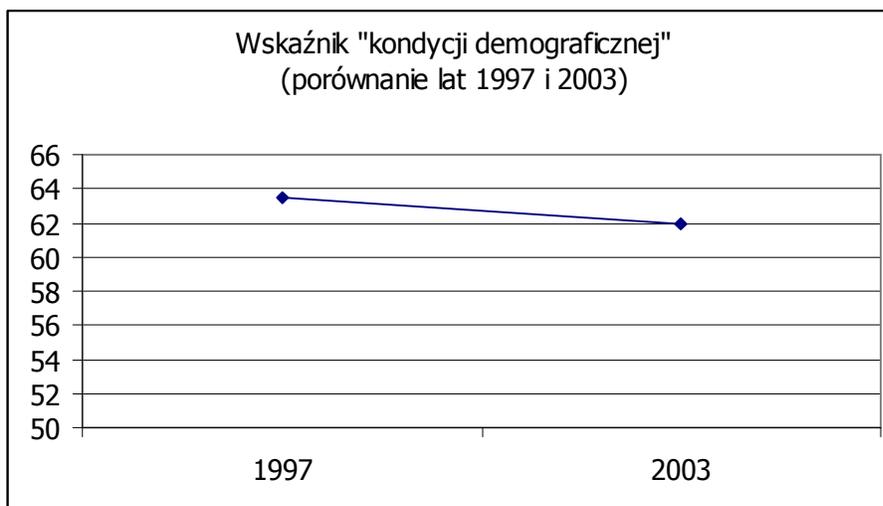
Wskaźnik "kondycji demograficznej"	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Powiat bolesławiecki	58,23	49,64	67,28
Województwo dolnośląskie	55,00	45,87	64,53

Tabela 29 Wskaźnik "kondycji demograficznej" dla powiatu bolesławieckiego i województwa dolnośląskiego

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wyraźnie widać, że wartości wskaźnika „kondycji demograficznej” osiągnane przez gminę Osiecznica odbiegają od tych realizowanych przez powiat bolesławiecki jak i województwo dolnośląskie, szczególnie widać to na przykładzie wskaźnika dotyczącego kobiet: gmina Osiecznica 72,57, powiat bolesławiecki 67,28, województwo dolnośląskie 64,53. Tutaj rozbieżności są największe. Warto jednak podkreślić, że w stosunku do wartości wskaźnika z roku 1997 („Strategia Rozwoju Gminy Osiecznica 1997 -2005”) nastąpiła poprawa z 63,50 do 61,92. Stąd obserwujemy korzystną tendencję, której utrzymanie powinno zostać zachowane w celu poprawy sytuacji gospodarczej regionu. Przyjmując, że struktura ludności według wieku, przyrostu ludności oraz ruchy migracji mają bezpośredni wpływ na poziom aktywności zawodowej mieszkańców gminy, zarysowująca się tendencja w dłuższej perspektywie czasowej wydaje się korzystna.

Wykres 31 Wskaźnik „kondycji demograficznej” (porównanie lat 1997 i 2003)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

2.4.2 Oświata

Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe

W gminie Osiecznica w chwili obecnej funkcjonują placówki szkolne szczebla zarówno podstawowego, jak i gimnazjalnego. Na podstawie Uchwały nr IV/28/99 Rady Gminy w Osiecznicy z dnia 18 marca 1999 r. w sprawie ustalenia sieci publicznych szkół i gimnazjów oraz granic ich obwodów utworzono następującą sieć szkół:

1. Szkoła Podstawowa w Osiecznicy.
2. Szkoła Podstawowa w Świątoszowie.
3. Szkoła Podstawowa w Tomisławiu.

4. Szkoła Podstawowa w Ławszowej.
5. Szkoła Podstawowa w Parowej.

Z kolei dalszy etap kształcenia, dorastającej na terenie gminy Osiecznica młodzieży, gwarantują dwa gimnazja zlokalizowane na obszarze gminy, ujęte również w ww. Uchwale Rady Gminy w Osiecznicy:

1. Gimnazjum w Osiecznicy.
2. Gimnazjum w Świętoszowie.

Na podstawie sieci szkół utworzono następujące obwody szkół:

Szkoły podstawowe		Gimnazja	
Nr obwodu	Miejscowości objęte obwodem	Nr obwodu	Miejscowości objęte obwodem
1	Tomisław, Osieczów	I	Bronowiec, Kliczków, Ołobok, Osiecznica, Osieczów, Parowa, Poświętne, Tomisław
2	Osiecznica, Kliczków	II	Luboszów, Ławszowa, Przejęsław, Świętoszów
3	Ławszowa, Przejęsław		
4	Bronowiec, Ołobok, Parowa, Poświętne		
5	Luboszów, Świętoszów		

Tabela 30 Obwody szkolne

Źródło: Opracowanie na podstawie „Programu rozwoju oświaty w gminie Osiecznica na lata 2001 – 2007” (Uchwała nr XXIII/133/2000 Rady Gminy Osiecznica z dnia 29.12.2000 r.

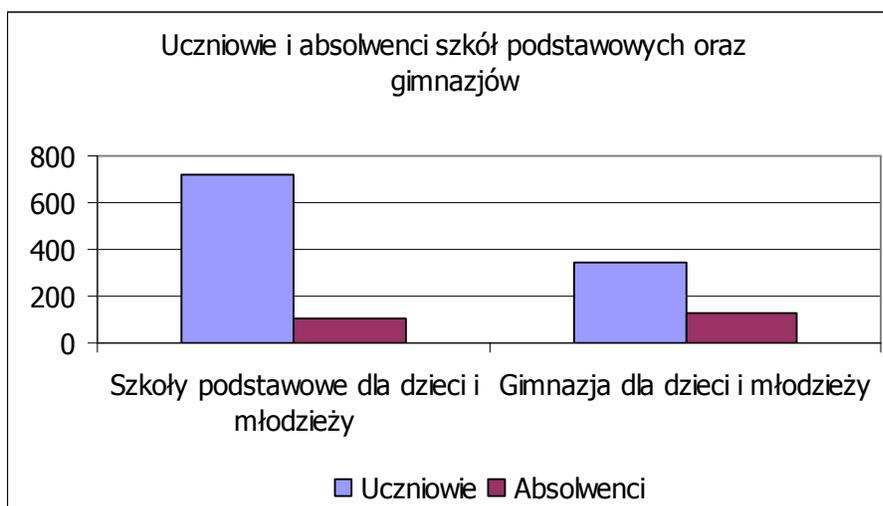
Ogólną charakterystykę zarówno szkół podstawowych, jak i gimnazjów znajdujących się na terenie gminy Osiecznica, w zakresie obiektów, liczby pomieszczeń szkolnych, liczby oddziałów szkół, liczby uczniów i absolwentów zawiera poniższa tabela.

	Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	Gimnazja dla dzieci i młodzieży
Obiekty szkół	5	2
Pomieszczenia szkolne	41	19
Oddziały szkół	37	15
Liczba uczniów	722	344
Liczba absolwentów	108	128

Tabela 31 Szkoły podstawowe, gimnazja dla dzieci i młodzieży

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Dodatkowo informacje na temat liczby uczniów i absolwentów na każdym z etapów nauczania ilustruje wykres:

Wykres 32 Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych oraz gimnazjów

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Baza oświatowa

Osiecznica – szkoła wybudowana w latach 1984 – 1992. Szkoła posiada 13 pomieszczeń lekcyjnych oraz salę gimnastyczną (336 m²). Ze względu na utworzenie gimnazjum konieczne stało się rozbudowanie tej szkoły o dodatkowe pomieszczenia lekcyjne, budowa drugiej sali gimnastycznej. Po rozbudowie (lata 2000 – 2004) warunki do nauczania są bardzo dobre.

Świętoszów – szkoła przejęta jako mienie po Wojskach Federacji Rosyjskiej kompletnie zmodernizowana w latach 1996 – 1997. Rozbudowa przewidziana na lata 2002 – 2005. Obecnie szkoła posiada najlepsze warunki ze wszystkich szkół w gminie (18 pomieszczeń lekcyjnych i sala gimnastyczna).

Parowa – szkoła znajduje się w budynku przedwojennym, (przy której wybudowano w latach 1996 – 1998 salę gimnastyczną o powierzchni 288 m²). W latach 1999 – 2000 dokonano częściowego remontu szkoły, polegającego na wymianie stolarki okiennej i przełożono dach.

Tomisław – szkoła znajduje się w budynku przedwojennym. Posiada 6 pomieszczeń lekcyjnych oraz wybudowaną w latach 1993 – 1996 salę gimnastyczną o powierzchni 288 m². W latach 1998, 1999, 2000 przeprowadzono częściowy

remont w budynku głównym, polegający na wymianie stolarki okiennej i przebudowie pomieszczeń.

Ławszowa – szkoła znajduje się w budynku przedwojennym, remontowanym w latach 2002 – 2004. Posiada 6 pomieszczeń lekcyjnych oraz salę gimnastyczną.

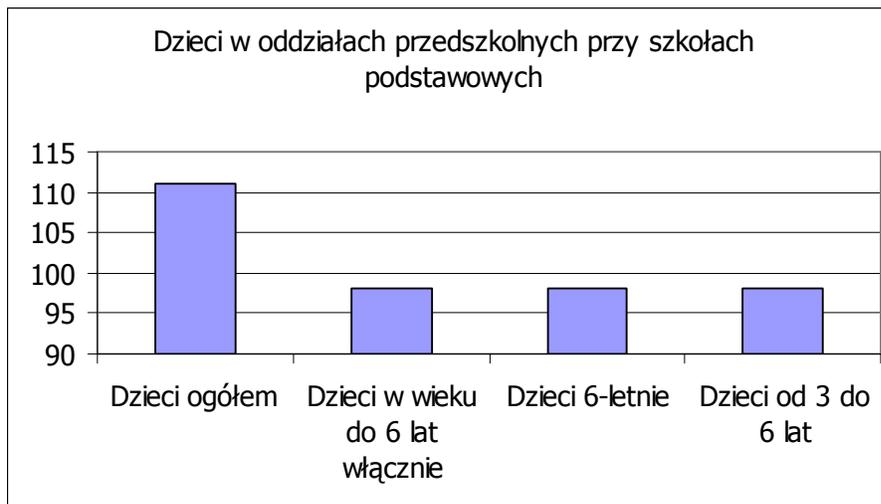
Gmina we własnym zakresie organizuje i zapewnia dowóz dzieci do szkół, w tej liczbie także do szkół specjalnych.

W szkołach podstawowych w Tomisławiu, Ławszowej, Świętoszowie i Parowej prowadzone są również zajęcia dla oddziałów „0”, co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	Ogółem
Placówki	4
Oddziały	5
Dzieci ogółem	111
Dzieci w wieku do 6 lat włącznie	98
Dzieci 6 - letnie	98
Dzieci od 3 do 6 lat	98

Tabela 32 Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 33 Dzieci w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Przedszkola

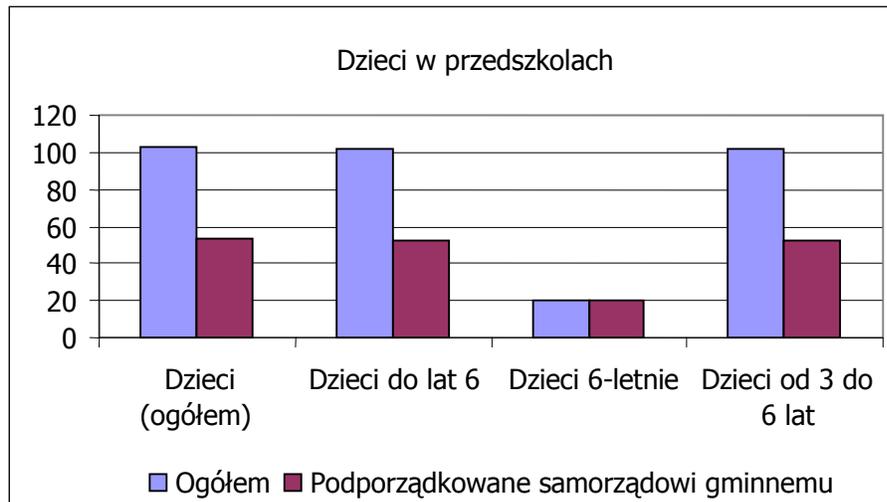
Na terenie gminy Osiecznica działają dwa przedszkola:

1. Gminne Przedszkole Publiczne w Osiecznicy.
2. Przedszkole niepubliczne w Świętoszowie.

Przedszkola	Ogółem	Podporządkowane samorządowi gminnemu
Przedszkola	2	1
Oddziały w przedszkolach	4	2
Miejsca w przedszkolach	100	50
Dzieci w przedszkolach	103	53
Dzieci do lat 6 w przedszkolach	102	52
Dzieci 6 - letnie w przedszkolach	20	20
Dzieci od 3 do 6 lat w przedszkolach	102	52

Tabela 33 Przedszkola w gminie Osiecznica

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 34 Dzieci w przedszkolach

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Program Rozwoju Oświaty w Gminie Osiecznica na lata 2001 – 2007

Ważnym elementem polityki oświatowej gminy Osiecznica jest opracowany „Program Rozwoju Oświaty w Gminie Osiecznica na lata 2001 – 2007”, który został uchwalony dnia 29 grudnia 2000 r. (Uchwała nr XXIII/133/2000 Rady Gminy Osiecznica).

Kreowanie gminnej polityki oświatowej jest wyznaczone przez reformę edukacyjną, rozpoczętą w 1999 r. Reforma ta w znaczny sposób zmienia gminną oświatę, tworząc nowe etapy edukacyjne (etap nauczania gimnazjalnego), wprowadzając nowe założenia i treści programowe oraz wdraża nowy system wynagradzania nauczycieli.

„Program Rozwoju Oświaty w Gminie Osiecznica na lata 2001 – 2007” stawia przed władzami gminy następujące zadania do zrealizowania:

1. Rozbudowa bazy oświatowej.
2. Bezpieczna droga uczniów dochodzących i dojeżdżających do szkół.
3. Komputeryzacja szkół podstawowych.
4. Zaspokajanie różnorodnych potrzeb edukacyjnych (wspieranie rozwoju uczniów odpowiednio do ich potrzeb, predyspozycji i możliwości).
5. Kształtowanie polityki kadrowej.
6. Przeciwdziałanie patologiom społecznym – realizacja gminnego programu.
7. Opieka zdrowotna – realizacja gminnego programu.
8. Opieka społeczna – realizacja gminnego programu.

Zadania te są obecnie systematycznie realizowane, zgodnie z zakładanym w programie rozwoju oświaty harmonogramem czasowo – finansowym. Na uwagę zasługuje fakt, że program ten wykracza poza ścisłe horyzonty oświatowe, realizując także politykę społeczno – zdrowotną skierowaną do dzieci i młodzieży szkolnej.

2.4.3 Kultura, sport i turystyka

Kultura i sport

W gminie Osiecznica istnieje dobrze rozwinięta sieć placówek kultury. Ośrodkiem skupiającym na sobie działania gminy w tym obszarze jest Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Osiecznicy. Na terenie gminy działają ludowe zespoły muzyczne śpiewacze: Osiecznica, Kliczków i Przejęśław.

Istotną rolę w upowszechnianiu kultury odgrywają biblioteki publiczne i świetlice, których dostępność jest znacznie większa niż przeciętna dostępność tego typu ośrodków w województwie.

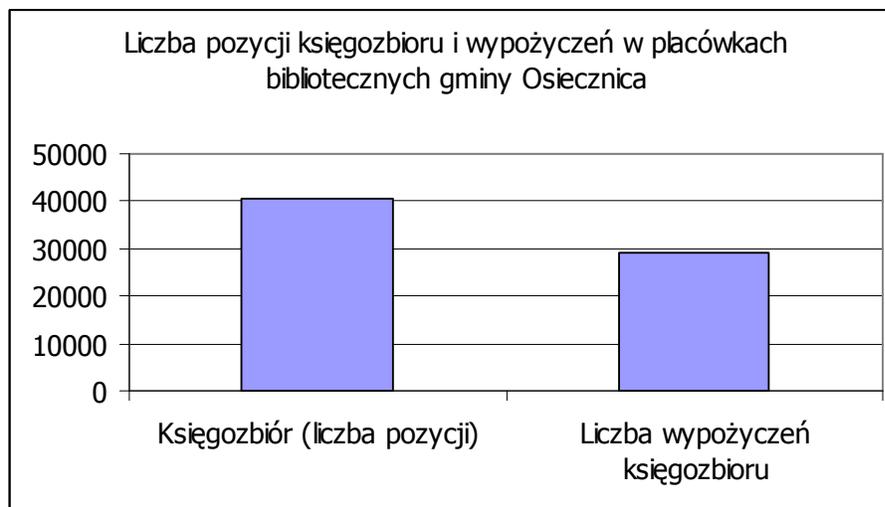
Gmina Osiecznica na swoim obszarze posiada:

1. Jedną gminną bibliotekę publiczną i jej 4 filie – poniżej zaprezentowano krótką charakterystykę potencjału bibliotecznego gminy.

Placówki biblioteczne prowadzone przez gminy biblioteki	5
Liczba pracowników bibliotek	4
Księgozbiór / wol.	40550
Liczba czytelników w ciągu roku	1566
Liczba wypożyczeń księgozbioru / wol.	29239

Tabela 34 Potencjał biblioteczny gminy Osiecznica

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 35 Liczba księgozbioru i wypożyczeń w placówkach bibliotecznycch gminy Osiecznica

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

2. 6 świetlic – dodatkowo planowana jest budowa nowej świetlicy w Parowej.

Oprócz działalności związanej z popularyzowaniem literatury pięknej przez ośrodki biblioteczne na terenie gminy Osiecznica, gmina ma swój udział w krzewieniu sportu, jako sposobu spędzania czasu wolnego. W oparciu o Gminny Ośrodek Kultury i Sportu działają w zakresie sportu następujące organizacje:

1. Gminne Towarzystwo Sportowe Rybak w Parowej.
2. Gminny Klub Sportowy Leśnik 1 w Osiecznicy.
3. Gminny Klub Sportowy Leśnik 2 w Tomisławiu.
4. Klub Sportowy Twardy Świątoszów.
5. Uczniowski klub sportowy w Świątoszowie.

Warto podkreślić, że na terenie gminy są 4 wiejskie boiska piłkarskie (Tomisław, Osiecznica, Parowa i Świątoszów – boisko wojskowe), poza tym boiska do siatkówki, koszykówki, a oprócz tego każda z 5 szkół podstawowych, które są zlokalizowane na terenie gminy (Osiecznica, Świątoszów, Parowa, Tomisław, Ławszowa), posiada własną salę gimnastyczną oraz szkolne boisko sportowe.

Turystyka

Głównym bogactwem przyrodniczym gminy są lasy. Stan ekologiczny lasów jest dobry, zasobność lasów w runo leśne jest duża. Lasy otaczające gminę charakteryzują się bardzo interesującą kompozycją, o bogatych walorach oraz dużą różnorodnością występujących drzew. W strukturze powierzchniowej lasów około 75% to lasy iglaste (sosna, świerk), a pozostałe 25% to lasy liściaste (brzoza, buk, olsza, dąb).

Na terenie gminy znajdują się liczne pomniki przyrody, które należy zachować i chronić ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych. Wszystkie te elementy składają się m.in. na szlak turystyczny, tzw. „Szlak puszczański”, którego całkowita długość wynosi 34 km, natomiast odcinek o długości 16 km przebiega przez teren gminy Osiecznica.

Bogate walory przyrodnicze ma rzeka Kwisa oraz rejon doliny Kwisy na całej jej długości. Malownicze zakola rzeki, skarpy ograniczające dolinę, istniejąca zieleń wysoka i krzewy, wychodnie skalne i ostoje ptactwa, bogactwo awiofauny i ichtiofauny, wszystkie te składniki stanowią o olbrzymim potencjale turystyczno – krajobrazowym drzemiącym w gminie Osiecznica.

Oprócz ww. walorów turystycznych, gmina Osiecznica posiada w swoim obrębie około 180 obiektów objętych opieką konserwatorską (głównie budynki mieszkalne z XIX wieku). Poniżej zaprezentowano wybiórcze zestawienie obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków, które m.in. stanowią atrakcję turystyczną gminy Osiecznica.

Obiekt	Lokalizacja	Wiek, w którym obiekt powstawał
Kościół paraf. Niepokalanego Poczęcia NMP	Ławszowa	XIX
Dom mieszkalny	Osiecznica	XVIII
Plebania	Tomisław	XIX, XX
Kościół Trzech Króli	Kliczków	XV, XVI, XIX
Mur obronny cmentarza kościelnego	Kliczków	XVI, XVII
Pałac	Kliczków	XVI, XIX
Park	Kliczków	-
Kościół parafialny p.w. Św. Antoniego	Parowa	XVIII, XIX

Tabela 35 Obiekty na terenie gminy Osiecznica znajdujące się w rejestrze zabytków
Źródło: Opracowanie na podstawie rejestru zabytków gminy Osiecznica

Poza niewątpliwymi walorami krajobrazowo – przyrodniczymi, gmina Osiecznica dysponuje również zapleczem hotelowo – turystycznym. Na uwagę zasługuje fakt, że nieobce są gminie odwiedziny przez turystów pochodzących spoza granic Polski. Poniżej zaprezentowano liczbą charakterystykę obiektów noclegowych, hotelu oraz pozostałych obiektów świadczących usługi noclegowe dla turystów odwiedzających obszar gminy Osiecznica.

Obiekty noclegowe	Ogółem	Turyści zagraniczni
Liczba korzystających z noclegów	10571	1870
Liczba wynajętych pokoi w motelach, pensjonatach	9211	1860
Liczba udzielonych noclegów	17800	3993

Tabela 36 Obiekty noclegowe

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Hotele	Ogółem	Turyści zagraniczni
Liczba obiektów	1	-
Liczba korzystających z noclegów	9563	1657
Liczba wynajętych pokoi	9211	1860
Liczba udzielonych noclegów	15011	2914

Tabela 37 Hotele

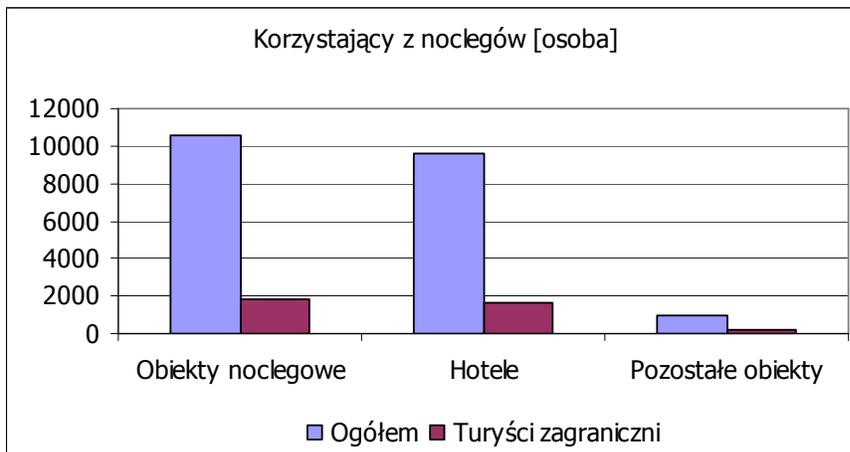
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Pozostałe obiekty	Ogółem	Turyści zagraniczni
Liczba korzystających z noclegów	1008	213
Liczba udzielonych noclegów	2789	1079

Tabela 38 Pozostałe obiekty świadczące usługi noclegowe

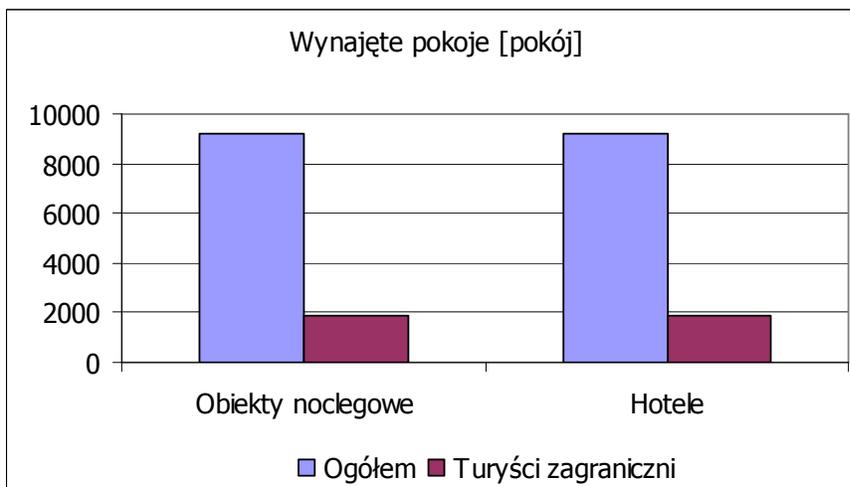
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Informacje na temat wykorzystania potencjału noclegowego gminy Osiecznica, przez turystów odwiedzających jej obszar ilustrują poniższe wykresy.

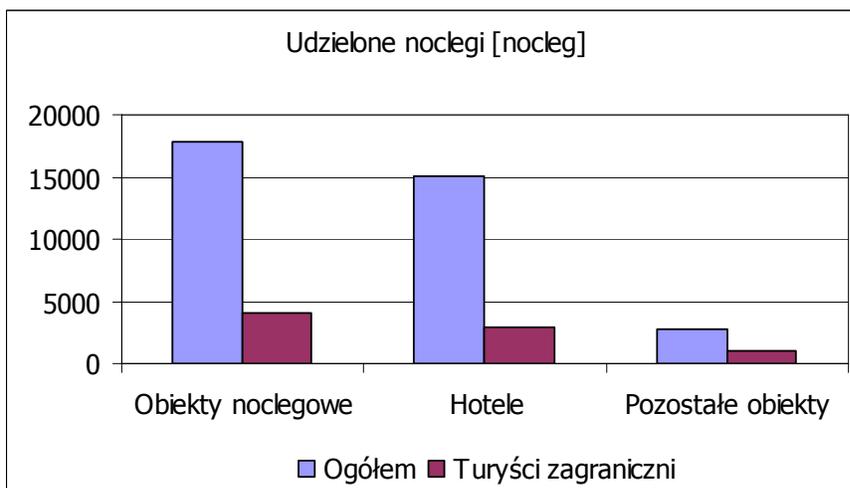
Wykres 36 Korzystający z noclegów

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres 37 Wynajęte pokoje

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres 38 Udzielone noclegi

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

2.4.4 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Ochrona zdrowia

Gmina Osiecznica realizuje zadania związane z ochroną zdrowia mieszkańców zamieszkujących jej obszar poprzez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kliczkowie. Szczegółowe informacje na temat ośrodków, placówek i praktyk lekarskich na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Placówki ochrony zdrowia i praktyki lekarskie	
Ogółem praktyki lekarskie na wsi / osoba	1
Podległe samorządowi terytorialnemu przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie / ob.	2
Apteki ogółem / ob.	1

Tabela 39 Placówki ochrony zdrowia i praktyki lekarskie na terenie gminy

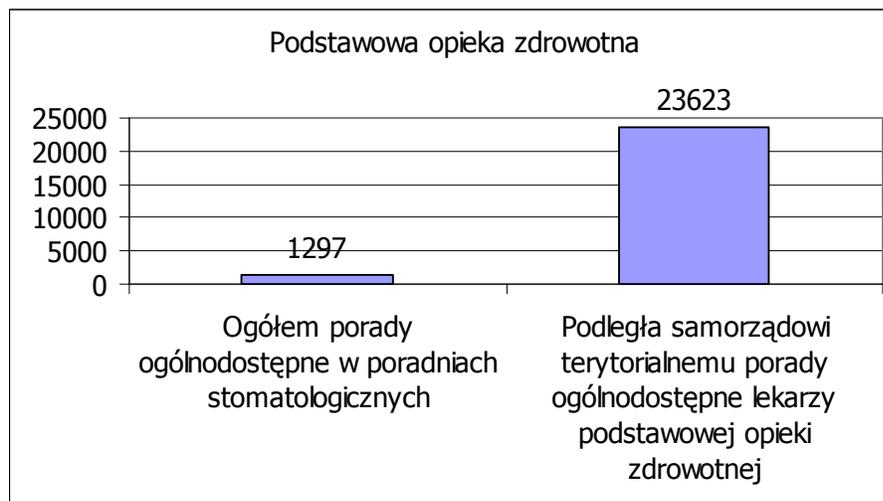
Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Dodatkowo informacje na temat ochrony zdrowia uzupełniają dane statystyczne dotyczące porad udzielonych przez gminne ośrodki zdrowia w roku 2003.

Podstawowa opieka zdrowotna	
Ogółem porady ogólnodostępne razem	24920
Ogółem porady ogólnodostępne w poradniach stomatologicznych	1297
Podległa samorządowi terytorialnemu porady ogólnodostępne lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej	23623

Tabela 40 Liczba udzielonych porad lekarskich

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego za 2003 r.

Wykres 39 Liczba udzielonych porad lekarskich

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Kliczków zapewnia usługi medyczne dla 6001 mieszkańców z terenu gminy Osiecznica (stan na 31.12.2003 r. wg danych z SP ZOZ Kliczków). Do SP ZOZ zapisani są również pacjenci z sąsiednich gmin (Nowogrodzic, Bolesławiec, miasto Bolesławiec), a także osoby czasowo przebywające na obszarze gminy.

Struktura wiekowa pacjentów SP ZOZ Kliczków:

- do 6 roku życia: 530 osób,
- od 7 do 64 roku życia: 4886 osób,
- 65 lat i więcej: 585 osób.

W 2003 roku udzielono łącznie 23623 porad lekarskich w trzech jednostkach opieki zdrowotnej: Kliczków 21468, Parowa 2155, Świątoszów 1898 (w skład struktury organizacyjnej SP ZOZ Kliczków wchodzi dwie jednostki w Kliczkowie i Parowej, w Świątoszowie usługi medyczne dla pacjentów – 681 osób, udzielane są w gabinetach Garnizonowej Izby Chorych, w zamian za to SP ZOZ obejmuje szczepieniami dzieci zdrowe z całego Świątoszowa).

Poniżej w formie tabeli zostały scharakteryzowane porady, wizyty i zabiegi wykonane w 2003 roku przez SP ZOZ Kliczków.

	Liczba porad / badań
Dzieciom i młodzieży do 18 roku życia	7544
Dzieciom zdrowym	868
Wizyty domowe	292
Wizyty pielęgniarские u dzieci do 1 roku życia	406
Bilanse zdrowia u dzieci	385
Badania z zakresy medycyny pracy	232
Wizyty pielęgniarek środowiskowych	2834
Badania EKG	694
Badania poziomu cukru glukometrem	4387
Badania spirometryczne	17
Badania laboratoryjne	12593
w tym morfologii	4003
Pomiary ciśnienia tętniczego krwi	4091
Zabiegi w gabinetach zabiegowych	5564

Tabela 41 Porady, wizyty i zabiegi w SP ZOZ Kliczków

Źródło: Opracowanie na podstawie Sprawozdania o działalności służby zdrowia na terenie gminy Osiecznica za 2003 r.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 5 szkół podstawowych i 2 gimnazja. Kształci się w nich 1176 uczniów. SP ZOZ Kliczków zatrudnia 2 pielęgniarki szkolne. SP ZOZ dysponuje

jednym gabinetem pielęgniarki szkolnej, który znajduje się w Zespole Szkół w Osiecznicy. W pozostałych szkołach brak jest wyodrębnionych pomieszczeń dla pielęgniarki.

W Kliczkowie zlokalizowany jest gabinet lekarski, gabinet zabiegowy, punkt szczepień i laboratorium. Mimo przeprowadzonego remontu nie spełnia on warunków wymaganych przez służby sanitarno – epidemiologiczne. Punkt Lekarski w Parowej został gruntownie zmodernizowany i przystosowany do wymagań sanitarno – epidemiologicznych. Mieszczą się tam gabinet lekarski i gabinet zabiegowy.

Poniżej, jako uzupełnienie, zawarto informacje nt. wyposażenie w aparaturę i sprzęt medyczny SP ZOZ Kliczków wraz z liczbą wykonanych w 2003 r. badań.

Nazwa aparatu	Liczba aparatów	Liczba wykonanych badań
RTG	-	-
EKG	3	694
USG	-	-
Glukometr	3	4021
Spirometr	1	17
Otoskop	1	382
Oftalmoskop	1	264
Anoskop	-	-
Mineralizator	1	4003
Defibrylator	-	-
Zestaw AMBU	3	2

Tabela 42 Wyposażenie w aparaturę i sprzęt medyczny

Źródło: Opracowanie na podstawie Sprawozdania o działalności służby zdrowia na terenie gminy Osiecznica za 2003 r.

Z uwagi na fakt, że baza związana z ochroną zdrowia, jaką dysponuje gmina Osiecznica, wymaga poszerzenia, planowane są następujące działania w tym zakresie:

- Budowa Ośrodka Zdrowia, w Osiecznicy,
- Budowa Ośrodka Zdrowia, w Świętoszowie.

Pozwoli to w znacznym stopniu poprawić dostępność usług medycznych świadczonych na terenie gminy dla jej mieszkańców.

Pomoc społeczna

Gmina Osiecznica realizuje zadania związane z pomocą społeczną poprzez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecznicy, który jest samodzielną jednostką budżetową podległą

Wójtowi Gminy. Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej następuje dwuwariantowo: przez pomoc środowiskową i przez pomoc instytucjonalną.

1. Pomoc środowiskowa – mając na celu stworzenie właściwych warunków życia osobom i rodzinom w miejscu zamieszkania. Polega to na zaspokojeniu podstawowych potrzeb biologicznych, ekonomicznych, społecznych, psychicznych i kulturalnych oraz na pomocy w załatwianiu codziennych spraw bytowych, a gdy to jest konieczne – także pielęgnacyjnych.
2. Pomoc instytucjonalna – ma na celu zapewnienie opieki w domach pomocy społecznej lub innych ośrodkach opiekuńczych osobom całkowicie lub częściowo niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Pomoc społeczna udzielana jest w formie świadczeń niepieniężnych oraz świadczeń pieniężnych, a także w innych formach dostosowanych do indywidualnych potrzeb i sytuacji osób, rodzin wymagających pomocy.

Świadczenia niepieniężne obejmują:

1. Pracę socjalną polegającą na działalności zawodowej, a w szczególności na:
  - usługach korekcyjnych, polegających na wspomaganie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,
  - usługach korekcyjnych, polegających na umożliwieniu osobom, rodzinom dokonania zmian postaw i zachowań koniecznych do przezwyciężenia ich problemów,
  - doradztwie, polegającym na umożliwieniu zdobycia poprzez osoby, rodziny znajdujące się w trudnych sytuacjach życiowych wiedzy i umiejętności koniecznych do przezwyciężenia ich trudności.
2. Pomoc rzeczową, polegającą na dostarczeniu: żywności, odzieży, pomieszczeń mieszkalnych, opału, narzędzi pracy, leków, artykułów sanitarnych, środków ułatwiających obsługę, środków rehabilitacyjnych.

Świadczenia pieniężne udzielane są w formie:

1. Zasiłków stałych, okresowych i celowych.

2. Zasiłków przyznawanych w formie decyzji administracyjnej, wydawanej przez kierownika ośrodka opieki społecznej.

Informacje na temat pomocy społecznej na terenie gminy Osiecznica uzupełniają przedstawione powyżej tabelaryczne zestawienia statystyczne.

Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota w PLN
Zasiłki stałe	15	58	24244
Zasiłki stałe - wyrównawcze	22	175	55473
Zasiłki okresowe gwarantowane	5	18	6805
Składki emerytalne i rentowe	20	76	10230
Ubezpieczenia zdrowotne	32	186	7922
Zasiłki okresowe	44	119	25435
Ochrona macierzyństwa	17	53	14923
Usługi opiekuńcze specjalistyczne	2	946	7093
Zasiłki rodzinne	4	20	935
Zasiłki pielęgnacyjne	5	25	3568
Razem			156628

Tabela 43 Udzielone świadczenia z zadań zleconych gminie

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiecznicy za okres od 01.01.2004 r. do 30.09.2004 r.

Formy pomocy	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota w PLN
Usługi opiekuńcze	9	3793	25795
Posiłki dla dzieci	905 dzieci	x	89407
Zasiłki celowe i w naturze	235	x	119971
Razem			235173

Tabela 44 Udzielone świadczenia z zadań własnych gminy

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiecznicy za okres od 01.01.2004 r. do 30.09.2004 r.

2.4.5 Bezpieczeństwo publiczne

Krajowy System Ratowniczo - Gaśniczy

Jest to zespół przedsięwzięć organizacyjnych, szkoleniowych, materiałowo - technicznych i finansowych, obejmujących prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych, miejscowych zagrożeń oraz skupiający w uporządkowanej wewnętrznie strukturze jednostki ochrony przeciwpożarowej w celu ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska.

KSRG stanowi integralną część systemu bezpieczeństwa wewnętrznego Państwa. Nadzór nad jego funkcjonowaniem pełni minister spraw wewnętrznych. Odpowiedzialność za organizację

kierowania tym systemem spoczywa na komendancie głównym Państwowej Straży Pożarnej. Państwowa Straż Pożarna została zobligowana ustawami z 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej oraz o PSP do zorganizowania krajowego systemu ratowniczo - gaśniczego. Głównym zamierzeniem ustawodawcy było stworzenie jednolitego, skutecznego systemu ratowniczego, obejmującego cały obszar szeroko rozumianego ratownictwa pożarowego, technicznego, chemicznego i ekologicznego bez względu na miejsce, rodzaj i charakter prowadzonych działań ratowniczych.

Organizatorem oraz bazą, na której opiera się krajowy system ratowniczo - gaśniczy jest Państwowa Straż Pożarna z całym zapleczem kadrowym, sprzętowym i logistycznym. Jednostkami realizującymi zadania KSRG są przede wszystkim jednostki ratowniczo - gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej, a ponadto, zgodnie z art. 20 i 23 oraz 14 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, inne podmioty ochrony przeciwpożarowej, a mianowicie:

- ochotnicze straże pożarne,
- zakładowe straże pożarne,
- zakładowe służby ratownicze,
- gminne zawodowe straże pożarne,
- terenowe służby ratownicze,
- inne jednostki ratownicze.

Do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego należy Ochotnicza Straż Pożarna w Osiecznicy. Oprócz osiecznickiej, na terenie gminy działają następujące jednostki straży pożarnej:

1. Ochotnicza Zakładowa Straż Pożarna w Przejęślawiu.
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Ławszowej.
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Parowej.
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Ołoboku.

oraz:

5. Garnizonowa Straż Pożarna w Świętoszowie.

W tej liczbie dwie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (Przejęśław i Ołobok) nie posiadają specjalnego samochodu pożarniczego. Mimo to, tak zorganizowana sieć ochotniczych straży pożarnych pozwala w dostatecznym stopniu na prowadzenie akcji ratowniczej w pierwszej

fazie, tj. do czasu przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej. Dodatkowym atutem ochrony przeciwpożarowej gminy Osiecznica jest fakt, że istnieje ona w połączeniu z systemem bezpośredniego powiadamiania, co w znacznym stopniu usprawnia organizowanie i wyjazdy do akcji na terenie gminy.

W celu dalszego umocnienia Ochotniczej Straży Pożarnej, jako znaczącego elementu ogólnie pojętego bezpieczeństwa publicznego, planowana jest modernizacja remizy w Osiecznicy i wyposażenie remizy w Ołoboku. Dodatkowo, celem wzmocnienia ochrony przeciwpożarowej, planowana jest budowa 2 remiz strażackich w Parowej i Ławszowej oraz zakup nowych samochodów pożarniczych.

Policja

Oprócz opisanej powyżej sieci jednostek straży pożarnej, wpływ na poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie Osiecznica ma Komisariat Policji. W gminie jest jeden Komisariat Policji. Biorąc pod uwagę rozległy teren gminy (ponad 43 tys. ha), siły porządkowe nie są w stanie w sposób dostateczny zapewnić bezpieczeństwo, przeciwdziałać kradzieżom i włamaniom. Dodatkowego wsparcia udziela także jednostka Żandarmerii Wojskowej w Świątoszowie.

Informacje na temat stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Osiecznica uzupełniają przedstawione powyżej tabelaryczne zestawienia statystyczne.

Miejscowość / miejsce	Liczba zdarzeń	Udział w ogólnej liczbie zdarzeń
Świątoszów	37	34,6%
Parowa	12	11,2%
Kliczków	11	10,3%
Ławszowa	10	9,3%
Droga nr 18	10	9,3%
Osiecznica	9	8,4%
Tomisław	5	4,7%
Przejęsław	5	4,7%
Osieczów	5	4,7%
Pozostałe	3	2,8%

Tabela 45 Struktura przestępczości w poszczególnych miejscowościach

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Komisariatu Policji w Nowogrodźcu za rok 2001.

Łącznie w Komisariacie Policji w Nowogrodźcu w 2001 r. wszczęto 448 postępowań przygotowawczych, z czego na terenie gminy Osiecznica 107 dochodzeń, co stanowiło 23,8% ogółu zdarzeń.

W roku 2001 działania prewencyjne prowadzone były w miarę możliwości, zgodnie z harmonogramem opracowanym przez Komendę Powiatową Policji w Bolesławcu oraz Komisariat Policji w Nowogrodźcu. Efekt pracy i zestawienie lat 2001 i 2000 prezentuje poniższa tabela.

	2001 r.	2000 r.
Wnioski do sądu grodzkiego	12	18
Postępowania mandatowe	325	348
Pouczenia	408	397
Kontrole pojazdów	1184	1253
Zatrzymania prawa jazdy	9	8
Zatrzymania dowodów rejestracyjnych	20	22
Zatrzymania nieletnich zbiegłych z Ośrodków Wychowawczych	1	1
Sporządzone wywiady i ustalenia	1194	1283
Skierowania na leczenie odwykowe	3	4
Spotkania ze społeczeństwem	36	30

Tabela 46 Wyniki prewencyjne funkcjonariuszy rewiru dzielnicowych w Osiecznicy

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Komisariatu Policji w Nowogrodźcu za rok 2001.

łącznie ujawniono w roku 2000 - 745 wykroczeń, natomiast w roku 2001 - 784. Stąd, należy stwierdzić, że osiągnięte przez funkcjonariuszy rewiru dzielnicowych w Osiecznicy w 2001 roku wyniki, są zbliżone do wyników w roku 2000.

3 Analiza SWOT, czyli słabe i mocne strony gminy

Celem prawidłowego określenia celów strategicznych konieczne jest przedstawienie wizji rozwoju gminy czyli rozpoznanie jej słabych i mocnych stron. W ramach prac nad strategią w gminie Osiecznica sporządzono analizę SWOT, czyli jedną z najpopularniejszych technik analizy strategicznej. Nazwa tej metody pochodzi od skrótu czterech angielskich słów: Strengths (atuty, mocne strony), Weakness (słabe strony), Opportunities (możliwości, szanse), Threats (zagrożenia). W pracach nad SWOT – em wykorzystano wiedzę najlepszych ekspertów, czyli osób najbardziej zaangażowanych i zorientowanych w życiu społecznym gminy. Zadaniem uczestników było wskazanie:

- Mocnych stron gminy Osiecznicy, czyli zjawisk pozytywnych z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju, na które bezpośredni wpływ ma sama gmina;
- Słabych stron gminy Osiecznicy, czyli zjawisk negatywnych ograniczających możliwości rozwoju gminy, na które bezpośredni wpływ ma sama gmina.
- Szans, czyli zjawisk pozytywnych z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju gminy, występowanie, których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.
- Zagrożeń, czyli zjawisk negatywnych mogących stanowić zagrożenie dla rozwoju gminy, występowanie których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego jej wpływu.

Do najważniejszych atutów gminy Osiecznica należą:

- położenie geograficzne, [bliskość dwóch autostrad A 4 i A 18 oraz granic z Niemcami i Czechami];
- bogactwa naturalne [duże obszary lasów, różnorodność gleb oraz minerały, w tym piaski kwarcowe];
- uczestnictwo gminy Osiecznica w Związku Gmin „Kwisa”;
- infrastruktura drogowa [dobry stan dróg, wszystkie drogi gminne są utwardzone, zmodernizowane drogi powiatowe i wojewódzkie];
- walory przyrodnicze [piękne krajobrazy, zielone płuca województwa dolnośląskiego];
- stabilna sytuacja budżetowa gminy [kilka źródeł dochodu gminy, m.in. korzyści podatkowe dla gminy związane ze stacjonowaniem jednostki wojskowej na jej terenie];
- stabilna sytuacja gospodarcza [znaczący ośrodek produkcji ceramicznej oraz przemysłu drzewnego];
- ciekawa historia gminy Osiecznica, istniejących zabytków (Zamek w Kliczkowie);
- aktualny dokument planu zagospodarowania przestrzennego gminy Osiecznica z 2003 roku.

Z mocnych stron Gminy Osiecznica kształtują się następujące szanse:

- różnorodność gleb [możliwość zagospodarowania ich pod różnego rodzaju uprawy, m.in. produkcję truskawek];
- rozwój agroturystyki oraz turystyki [piękne tereny przyrodnicze i szansa utworzenia parku krajobrazowego na terenie gminy, liczne imprezy promujące lokalne produkty turystyczne: spływy kajakowe, atrakcyjne tereny łowieckie, zawody jeździeckie, dobrze zagospodarowane ścieżki rowerowe];
- rozwój gospodarki [dobra koniunktura w branży drzewnej,];
- pozyskanie inwestorów [np. utworzenie parku przemysłowego lub inne formy pozyskania inwestorów];
- lokalizacja węzła autostradowego w okolicy Luboszowa [rozwój sektora MSP zwłaszcza w sektorze obsługi przejezdnych];
- rozwój ekologiczny [zagospodarowanie Kwisy- alternatywne źródła energii].

Do zagrożeń oraz słabych stron gminy Osiecznica można zaliczyć:

- monokultura gospodarcza;
- ubożenie społeczności [związane jest to z ograniczeniami lokalnego rynku pracy oraz wymienioną powyżej monokulturą gospodarczą];
- brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych [potrzeba przekwalifikowania zawodowego];
- opóźnienia w budowie autostrady;
- słabe zaludnienie [powoduje to wysokie koszty związane z utrzymaniem infrastruktury komunalnej];
- duże bezrobocie [około 24 %, stan za sierpień 2004 r.];
- słabe rolnictwo [grunty V i VI klasy bonitacyjnej];
- monokultura drzewna [przewaga drzewostanu iglastego];
- limity związane z pozyskiwaniem surowca;
- starzejące się społeczeństwo;
- niski poziom wykształcenia społeczności lokalnej;
- niski poziom zaradności społecznej [groźba stagnacji i braku inicjatywy przedsiębiorczości];
- stan zagospodarowania substancji mieszkaniowej w Świątoszowie [obszary odzyskane po Wojskach Federacji Rosyjskiej];
- brak sieci gazowej w gminie;
- brak wystarczająco rozwiniętej bazy turystycznej;
- słabość niektórych rozwiązań systemowych dotyczących gmin, przede wszystkim:

- zbyt niski udział gmin w dochodach Państwa;
- dysproporcje pomiędzy ilością zadań gminy, a wielkością środków przekazywanych na ich realizację;
- słabość i brak ciągłości polityki rolnej Państwa;
- proceduralne uciążliwości formalne związane z lokalizacją inwestycji gminnych;
- brak kompleksowej inwentaryzacji geodezyjnej [podziały i rozgraniczenia].

4 Strategia rozwoju gminy Osiecznica

4.1 Sformułowanie celów i zadań

4.1.1 Cele strategiczne

Analiza wszystkich propozycji przedstawionych podczas warsztatów strategicznych oraz raportów o stanie gminy Osiecznica przedłożonych przez Urząd Gminy pozwala na sformułowanie czterech celów strategicznych odpowiadających gospodarczej i społecznej płaszczyźnie rozwoju terytorialnego. Wykorzystanie autów oraz stopniowe eliminowanie słabych stron i zagrożeń przez gminę Osiecznica, stworzą realną szansę jej rozwoju. W perspektywie kilku lat będzie można realizować wizję rozwoju polegającą na osiągnięciu następujących celów strategicznych:

- 1. Status gminy ekologicznej.**
- 2. Gmina turystyczna.**
- 3. Ciągła poprawa warunków życia mieszkańców.**
- 4. Zrównoważony rozwój gospodarczy wraz z utworzeniem dywersyfikacji dochodów gminy i jej mieszkańców, park przemysłowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą.**

Pierwszy z wymienionych celów strategicznych określać powinien taki sposób eksploatacji elementów środowiska przez podmioty gospodarcze działające na terenie gminy oraz społeczność lokalną, który eliminuje wtórne, nie zamierzone efekty tej eksploatacji.

Drugi cel strategiczny, przytoczony powyżej, określać powinien taki sposób eksploatacji elementów środowiska stanowiących potencjał turystyczny gminy przez władze gminy Osiecznica, podmioty gospodarcze działające na jej terenie oraz społeczność lokalną, który pozwoli na dodatkową poprawę i rozwój turystyki, jako jednej z silnych gałęzi gospodarczych regionu.

Trzeci z przedstawionych celów strategicznych rozwoju lokalnego wytycza postulowane warunki określające „jakość życia” w gminie. „Jakość życia” jest wypadkową oferowanych dla społeczności lokalnej „warunków bytowych” i „walorów użytkowych” gminy. Warunki bytowe obejmują całokształt związków człowieka z otoczeniem, dotyczą m.in. stosunków społecznych, ekonomicznych, warunków mieszkaniowych i obsługi, a także warunków tworzonych przez walory lub niedostatki środowiska przyrodniczego oraz ład przestrzenny i funkcjonalność zagospodarowania terenów. „Walory użytkowe” to warunki bytowe

skorygowane przez możliwość i dostępność ich masowej konsumpcji. Dla potrzeb niniejszego opracowania dokonano następujących klasyfikacji „warunków użytkowych”:

- „walory pracy” - wynikające z jej dostępności, z możliwości zatrudnienia zgodnego z posiadanymi kwalifikacjami, wysokości zarobków, warunków w miejscu zatrudnienia;
- „walory zamieszkania” - to dostępność mieszkań, warunki mieszkaniowe, infrastruktura mieszkaniowa, ład przestrzenny zabudowy;
- „walory obsługi” - rozumiane są jako dostępność szeroko rozumianego wachlarza usług dla ludności w sferze: bytowej, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, rekreacji i wypoczynku, a także usług wyspecjalizowanych jak banki, firmy konsultingowe itp.

Czwarty z wymienionych celów odnosi się do funkcji produkcyjnych i usługowych gminy, określa skalę i strukturę tzw. „korzyści zewnętrznych” oferowanych przez gminę dla inwestorów lokujących swoją działalność gospodarczą na jej terenie. Skalę i strukturę tych korzyści określa między innymi poziom rozwoju infrastruktury oraz dostępność zasobów naturalnych (np. wody) i źródeł energii. Niebagatelne znaczenie ma również struktura i skala rynków pracy, zaopatrzenia i zbytu, a także aktywności społeczności oraz władzy lokalnej określających i realizujących strategię rozwoju lokalnego.

Sformułowane cele strategiczne tworzą ramy tzw. ekorozwoju. Ekorozwój w gminie zakłada prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej w harmonii z lokalnym ekosystemem. Strategia ekorozwoju oznacza więc taki przebieg nieuchronnego i pożądanego rozwoju gospodarki i infrastruktury, który nie narusza w istotny i nieodwracalny sposób lokalnego środowiska.

4.1.2 Cele operacyjne, zadania strategiczne

Struktura Strategii rozwoju gminy Osiecznica musi być wewnętrznie spójna i zbudowana w oparciu o elementy składowe wzajemnie sobie podległe w hierarchii ważności. Celom strategicznym podporządkowane są zatem tzw. „cele operacyjne”, a tym ostatnim z kolei tzw. „zadania strategiczne”. Oznacza to, że Strategia rozwoju gminy Osiecznica zawiera hierarchiczną strukturę celów i wynikających z nich zadań.

Cele operacyjne prowadzą do osiągnięcia stanu syntetycznie ujętego w brzmieniu celów strategicznych. Są etapami na drodze do ich osiągnięcia lub ich elementami składowymi.

Identyfikacja „celów operacyjnych” wymagała dokładnego rozpoznania osiągniętego poziomu rozwoju gminy, skali (przedstawionych wcześniej) oferowanych „korzyści zewnętrznych”, „walorów użytkowych”, a także zagrożeń ekologicznych.

Rozpoznania takiego dokonano na podstawie:

- wyników przeprowadzonych w gminie Osiecznica warsztatów strategicznych, których uczestnikami byli liderzy gminy; kolejność warsztatów oraz sposób ich prowadzenia wynikały z zasad i metodologii lokalnej analizy strategicznej, obejmującej identyfikację: słabych i mocnych stron gminy, szans i zagrożeń rozwojowych, scenariusza rozwoju, docelowego modelu funkcjonalno - przestrzennego gminy oraz celów i zadań strategicznych;
- diagnozy prospektywnej gminy Osiecznica;
- bezpośrednich badań, obserwacji i konsultacji w gminie Osiecznica;
- dokumentów, opracowań i studiów sporządzonych w gminie Osiecznica;
- oficjalnej statystyki opisującej gminę Osiecznica;
- własnych doświadczeń i wiedzy autorów Strategii.

Na podstawie wykonanych analiz, dla każdego z wyznaczonych celów strategicznych opracowane zostały cele operacyjne, wraz z przewidywanymi do realizacji zadaniami strategicznymi, są one następujące:

Cel strategiczny 1. Status gminy ekologicznej

Cele operacyjne:

1. Zagospodarowanie rzeki Kwisy oraz stworzenie alternatywnych źródeł ciepła z wykorzystaniem surowców miejscowego pochodzenia (np. zrębki, trociny, drewno, słoma).

Zadania:

- a) opracowanie programu dotyczącego wykorzystania alternatywnych źródeł energii,
- b) wdrożenie programu.

Cel strategiczny 2. Gmina turystyczna

Cele operacyjne:

1. Rewitalizacja obszaru gminy w nawiązaniu do spójnej koncepcji rozwoju turystyki.

Zadania:

- a) opracowanie spójnej koncepcji rozwoju turystyki w gminie Osiecznica,
- b) sporządzenie i wdrożenie projektu rewitalizacji obszaru gminy Osiecznica, uwzględniającego pozabudżetowe źródła finansowania i dotychczasowe opracowania i projekty rozwiązań urbanistycznych,
- c) opracowanie i wdrożenie zintegrowanego programu rozwoju turystyki kwalifikowanej, obejmującego wykorzystanie dziedzictwa historycznego w gminie oraz walory środowiskowe.

2. Rozwój turystyki na obszarach wiejskich.

Zadania:

- a) promocja i wsparcie organizacyjne dla rozwoju agroturystyki.

3. Budowa ścieżek rowerowych i rozbudowa sieci dróg gminnych podnoszących bezpieczeństwo ruchu drogowego i atrakcyjność turystyczną regionu.

Zadania:

- a) opracowanie programu przebiegu i budowy ścieżek rowerowych w nawiązaniu do programu wojewódzkiego,
- b) ustalenie kosztów w ramach partycypacji gminy w ww. programie,
- c) rozbudowa sieci dróg o planowane do przejęcia od Nadleśnictw drogi oraz stworzenie alternatywnych połączeń Osieczów – Dobra (gm. Bolesławiec, w powiązaniu z budową autostrady) i Parowa - Ołobok.

Cel strategiczny 3. Ciągła poprawa warunków życia mieszkańców

Cele operacyjne:

1. Poprawa warunków mieszkaniowych ludności.

Zadania:

- a) opracowanie studium efektywności ekonomicznej budowy nowych budynków mieszkalnych i modernizacji istniejących,
- b) opracowanie i wdrożenie programu budowy mieszkań socjalnych,
- c) modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych gminy w oparciu o program zmiany klasyfikacji istniejących zasobów (komunalne/socjalne),
- d) budowa Gminnego Centrum Kultury Fizycznej i Sportu w Świątoszowie.

2. Poprawa stanu zdrowotności społeczeństwa.

Zadania:

- a) dotowanie programu badań słuchu i postawy u dzieci, raka stercza u mężczyzn, badań mammograficznych, cukrzycy u osób powyżej 60. roku życia,
- b) przeprowadzenie programu badań zagrożeń chorób tarczycy,
- c) upowszechnienie i współfinansowanie programu usportowienia młodzieży i rehabilitacji,
- d) wyposażenie w niezbędny sprzęt ośrodka zdrowia w Parowej,
- e) rozszerzenie zakresu specjalistycznych usług medycznych w ośrodkach zdrowia,
- f) partycypacja w regionalnych i krajowych programach promocji zdrowia,
- g) utworzenie poradni dla osób uzależnionych,
- h) systematyczne sporządzania i wdrażanie kompleksowego programu profilaktyki uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem placówek szkolnych, świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych,
- i) budowa nowego Ośrodka Zdrowia w Osiecznicy,
- j) budowa Ośrodka Zdrowia w Świętoszowie.

3. Przeciwdziałanie przestępczości i patologii wśród dzieci i młodzieży.

Zadania:

- a) pomoc w tworzeniu świetlic środowiskowych,
- b) dofinansowanie organizacji i stowarzyszeń mających w celach statutowych przeciwdziałanie patologii wśród młodzieży oraz współfinansowanie programu alternatywnych form spędzania czasu dla młodzieży i dzieci,
- c) zwiększenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć pozaszkolnych.

4. Zwiększenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Zadania:

- a) likwidowanie barier architektonicznych dla dostępu osób niepełnosprawnych do urzędów i obiektów użyteczności publicznej,
- b) likwidowanie utrudnień w dostępie do układu komunikacyjnego,
- c) wspieranie finansowe instytucji pozarządowych i stowarzyszeń wzmacniających integrację osób niepełnosprawnych z otoczeniem.

5. Dopasowanie systemu szkolnictwa w gminie do wymogów wynikających z sytuacji demograficznej.

Zadania:

- a) przeprowadzenie długoterminowych analiz demograficznych w zakresie potrzeb szkolnictwa na poziomie podstawowym i gimnazjalnym,
- b) opracowanie i wdrożenie programu racjonalizacji sieci szkolnictwa do warunków demograficznych,
- c) współdziałanie w organizacji kursów i szkoleń doształcających dla ludności dorosłej.

6. Zabezpieczenie bazy lokalowej szkolnictwa podległego władzom samorządowym gminy.

Zadania:

- a) poprawa stanu technicznego bazy lokalowej szkolnictwa i placówek oświatowych m.in. poprzez termomodernizację,
- b) doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesne środki dydaktyczne.

7. Stymulowanie i propagowanie wysokiej jakości form nauczania i wiedzy.

Zadania:

- a) opracowanie i wdrożenie form gratyfikacji nauczycieli realizujących wysokiej jakości programy autorskie, osiągających sukcesy w nauczaniu,
- b) opracowanie i wdrożenie programu nagradzania uczniów osiągających najlepsze wyniki w nauce,
- c) wspieranie realizacji programów nauczania ukierunkowanych na ekonomiczną edukację młodzieży z elementami przedsiębiorczości,
- d) zwiększenie oferty edukacyjnej, doształcanie kadry pedagogicznej,
- e) nauka języków obcych dla dzieci i młodzieży, w ramach zajęć pozaszkolnych.

8. Przystosowanie Urzędu do standardów europejskich.

Zadania:

- a) pozyskanie informacji o obowiązujących w Unii Europejskiej standardach dotyczących funkcjonowania urzędu,
- b) przeprowadzenie analizy istniejącej struktury organizacyjnej urzędu w zakresie potrzeb ludności i wymagań UE,
- c) opracowanie i wdrożenie koncepcji zmiany struktury organizacyjnej Urzędu dla potrzeb wdrożenia strategii i poprawy efektywności jej funkcjonowania.

9. Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych.

Zadania:

- a) opracowanie i wdrożenie systemu ustawicznego szkolenia pracowników samorządowych,
- b) wypracowanie programu awansu zawodowego i materialnego dla pracowników podnoszących swoje kwalifikacje w ramach samokształcenia,

10. Usprawnienie funkcjonowania Urzędu.

Zadania:

- a) poprawa bazy lokalowej Urzędu,
- b) systematyczna informatyzacja Urzędu mająca na celu realizację koncepcji E-urzędu.

11. Rozwój oferty kulturalnej i sportowej, odpowiadającej potrzebom mieszkańców i turystów

Zadania:

- a) budowa Biblioteki Gminnej z Czytelnią w Osiecznicy,
- b) przebudowa boiska sportowego i budowa budynku socjalnego w Parowej,
- c) przebudowa boisk w Tomisławiu i w Osiecznicy,
- d) budowa świetlicy i remizy w Parowej.

Cel strategiczny 4. Zrównoważony rozwój gospodarczy wraz z utworzeniem dywersyfikacji dochodów gminy i jej mieszkańców, park przemysłowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Cele operacyjne:

- 1. Rozszerzenie współpracy władz lokalnych z Powiatowym Urzędem Pracy.**
- 2. Stworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów zewnętrznych – krajowych i zagranicznych**

Zadania:

- a) opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu obsługi inwestorów,
- b) opracowanie i wdrożenie programu pomocowego dla przedsiębiorców podejmujących działania na terenie gminy w oparciu o możliwości ustawowe władz lokalnych,
- c) stworzenie oferty terenowej dla inwestorów – np. utworzenie parku przemysłowego lub inne formy pozyskania inwestorów, poprzez scalanie gruntów o różnej strukturze własnościowej w duże kompleksy, a następnie ich wyposażenie w infrastrukturę

techniczną (poprzedzające jest opracowanie programu zagospodarowania pozyskanych terenów).

3. Promocja gminy.

Zadania:

- a) opracowanie i wdrożenie programu promocji gminy przy współpracy z lokalnymi środowiskami gospodarczymi, kulturalnymi i mediami

4. Wspieranie przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP)

Zadania:

- a) opracowanie i wdrożenie programów szkoleniowo-doradczych, kredytowo-pożyczkowych i poręczeń kredytowych.

5. Stymulowanie alternatywnych form działalności gospodarczej na obszarach wiejskich gminy

Zadania:

- a) opracowanie programu wykorzystania istniejących zasobów komunalnych na obszarach wiejskich dla potrzeb tworzenia alternatywnych (pozarolniczych) miejsc pracy,
- b) opracowanie i wdrożenie programu uprawy wierzby energetycznej,
- c) propagowanie produkcji zdrowej żywności poprzez wsparcie organizacyjne dla tworzenia grup producenckich i marketingowych rolników indywidualnych ,
- d) tworzenie stoisk ze zdrową żywnością w lokalnym systemie detalicznym i hurtowym,
- e) zalesianie gruntów nie nadających się do rolniczego zagospodarowania.

6. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich gminy

Zadania:

- a) opracowanie i wdrażanie koncepcji skanalizowania gminy uwzględniającej koszty i harmonogram działań,

7. Poprawa stanu gospodarki odpadami.

Zadania:

- a) opracowanie gminnego programu gospodarki odpadami w nawiązaniu do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami i do standardów UE,

- b) opracowanie alternatywnych koncepcji zagospodarowania odpadów komunalnych np. segregacja śmieci, budowy nowego zakładu utylizacji i składowania odpadów itp.,
- c) realizacja wybranej koncepcji,
- d) propagowanie i współfinansowanie akcji związanych z proekologiczną edukacją społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

8. Modernizacja systemu komunikacyjnego gminy.

Zadania:

- a) opracowanie szczegółowej inwentaryzacji dróg na terenie gminy Osiecznica,
- b) opracowanie programu modernizacji systemu komunikacyjnego gminy (wraz z parkingami) - uzgodnienie wzajemnie uzupełniających się działań z gestorami dróg, tj. władzami powiatowymi i wojewódzkimi,
- c) zatwierdzenie programu wraz z określeniem źródeł finansowania w realizacji konkretnych przedsięwzięć.

4.2 Spodziewane efekty

Realizacja przytoczonych w powyższym punkcie, postawionych przed gminą Osiecznica zadań strategicznych, przysłuży się obok osiągnięcia zamierzonych w niniejszej Strategii rozwoju celów, ale i konkretnych efektów. Poniżej zaprezentowane zostały spodziewane efekty realizacji zadań strategicznych w rozróżnieniu na:

- efekty ekonomiczne,
- efekty społeczne,
- efekty przestrzenne.

Cel strategiczny 1. Status gminy ekologicznej

- poprawa jakości środowiska w obszarze gminy Osiecznica,
- kontrolowany rozwój turystyki i rekreacji na obszarach o szczególnych walorach środowiskowych – stworzenie obszarów przyjaznych człowiekowi i środowisku,
- zmniejszenie zanieczyszczenia gleb, powietrza oraz wód gruntowych,
- ochrona walorów przyrodniczych gminy,
- ograniczenie negatywnych skutków spływu wód powodziowych,
- ograniczenie emisji hałasu, spalin i innych zanieczyszczeń, których źródłem jest transport publiczny i prywatny,
- ograniczenie skutków środowiskowych katastrof drogowych,

- edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Cel strategiczny 2. Gmina turystyczna

Efekty ekonomiczne

- zwiększenie dochodów ludności i gminy,
- obniżenie kosztów dla budżetu gminy związanych z procesem rewitalizacji jej obszaru,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, przekładającej się na wzrost dochodów ludności i budżetu oraz przyrost miejsc pracy,
- poprawa jakości usług turystycznych,
- zwiększenie liczby podmiotów zaliczanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw głównie związanych z prowadzeniem działalności hotelarskiej i gastronomicznej, a także gospodarstw agroturystycznych.

Efekty społeczne

- wzrost poziomu samoidentyfikacji ludności w zamieszkiwanym obszarze o wartościach kulturowych i historycznych.

Efekty przestrzenne

- poprawa ładu przestrzennego i estetyki zagospodarowania gminy na obszarze objętym programem,
- zidentyfikowanie rekomendacji dla opracowania/aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających walory turystyczne oraz historyczno - kulturowe gminy,
- zachowanie w planach przestrzennego zagospodarowania właściwej proporcji pomiędzy terenami chronionymi a przeznaczonymi na funkcje produkcyjne i mieszkaniowo-usługowe.

Cel strategiczny 3. Ciągła poprawa warunków życia mieszkańców

Efekty ekonomiczne

- obniżenie kosztów zaspakajania potrzeb mieszkaniowych przez gminę poprzez wprowadzenie rachunku ekonomicznej efektywności w zakresie budowy nowych obiektów oraz modernizacji istniejących obiektów,
- zmniejszenie liczby osób oczekujących na mieszkania komunalne,
- zmniejszenie kosztów eksploatacji zasobów mieszkaniowych pozostających w gestii gminy,
- obniżenie kosztów zamieszkania dla najemców,
- zmniejszenie kosztów lecznictwa,
- obniżenie kosztów funkcjonowania placówek szkolnictwa i oświatowych,

- podniesienie poziomu konkurencyjności absolwentów na rynku pracy (poprzez wzrost jakości kształcenia i nabywanych kwalifikacji),
- pozyskanie pozabudżetowych środków na przedsięwzięcia prorozwojowe przez władze samorządowe,
- podniesienie efektywności pracy pracowników samorządowych poprzez wzrost ich kwalifikacji i unowocześnienie stanowisk pracy.

Efekty społeczne

- zmniejszenie przestępczości (w tym wśród młodzieży),
- zwiększenie liczby dzieci objętych alternatywnym programem spędzania czasu wolnego,
- zmniejszenie liczby ludności dotkniętej zjawiskami patologii społecznej,
- włączenie osób niepełnosprawnych w życie społeczności gminy,
- zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy,
- zwiększenie efektywności wczesnego wykrywania wad słuchu i postawy,
- zwiększenie liczby młodzieży aktywnie uczestniczącej w zajęciach sportowych i rehabilitacji,
- poprawa stanu zdrowia społeczeństwa przejawiająca się we wskaźniku długości życia,
- podniesienie jakości nauczania,
- prospołeczne i etyczne postawy zawodowe nauczycieli i uczniów,
- poprawa jakości obsługi ludności,
- zwiększenie motywacji pracowników samorządowych i satysfakcji z wykonywanego zawodu,
- podniesienie oceny Urzędu w środowisku lokalnym i na zewnątrz.

Efekty przestrzenne

- zwiększenie ułatwień architektonicznych przestrzeni dla osób niepełnosprawnych (gmina przyjazna osobom niepełnosprawnym),
- poprawa dostępności przestrzennej placówek oświatowych i ich właściwej lokalizacji w strukturze przestrzenno - funkcjonalnej gminy dopasowanej do warunków demograficznych,
- poprawa dostępności pozostałych placówek kulturalno – oświatowych (boisk, lokalnych centrów kultury, bibliotek itp.).

Cel strategiczny 4. Zrównoważony rozwój gospodarczy wraz z utworzeniem dywersyfikacji dochodów gminy i jej mieszkańców, park przemysłowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Efekty ekonomiczne

- podniesienie pozycji konkurencyjnej gminy, w wyniku przedstawienia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej w postaci wyposażonych w infrastrukturę terenów oraz sprawnych, krótkotrwałych procedur związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (park przemysłowy),
- napływ inwestorów zewnętrznych,
- wzmocnienie lokalnego rynku pracy po stronie miejscowych przedsiębiorców/pracodawców,
- zwiększenie aktywności zawodowej społeczności lokalnej, w tym na obszarach wiejskich,
- obniżenie kosztów utrzymania obiektów komunalnych ponoszonych przez gminę,
- przyrost miejsc pracy/zmniejszenie bezrobocia,
- zwiększenie dochodów ludności zamieszkującej obszary wiejskie poprzez rozwój alternatywnych źródeł dochodów (w tym agroturystyki),
- zwiększenie dochodów ludności,
- zwiększenie liczby przedsiębiorców posiadających umiejętności ubiegania się o środki pomocowe,
- zmniejszenie kosztów rozbudowy sieci kanalizacyjnej dla budżetu gminy (po uwzględnieniu pozabudżetowych źródeł finansowania),
- zwiększenie absorpcji ścieków oraz zdolności ich oczyszczania, dających obniżkę kosztów eksploatacji sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków (korzyści skali poprzez obniżkę kosztów krańcowych),
- obniżenie nakładów ponoszonych na pokrycie szkód powstałych w wyniku wypadków komunikacyjnych,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy mogącej skutkować przyrostem miejsc pracy, również na obszarach wiejskich,
- zmniejszenie kosztów społecznych i publicznych leczenia ofiar wypadków komunikacyjnych.

Efekty społeczne

- zwiększenie szans awansu społecznego i materialnego ludności,
- ograniczenie liczby ludności objętej sferą ubóstwa, związanej z utrzymującym się bezrobociem,

- wzrost zainteresowania ludności przedsiębiorczością oraz wykształcenie postaw proekonomicznych,
- poprawa warunków bytowych ludności/podniesienie poziomu życia społeczeństwa lokalnego,
- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa lokalnego.

Efekty przestrzenne

- zaktualizowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego,
- uporządkowanie i scalenie terenów przeznaczonych pod inwestycje (np. utworzenie parku przemysłowego lub innych form pozyskania inwestorów),
- wprowadzenie ładu przestrzennego na obszarach wiejskich i atrakcyjnych środowiskowo,
- poprawa racjonalności gospodarowania gruntami, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju,
- poprawa ładu przestrzennego i estetyki gminy,
- doprowadzenie do spójności działań podejmowanych w ramach rozwoju i eksploatacji dróg w granicach administracyjnych gminy, podlegających różnym gestorom,
- zwiększenie funkcjonalności istniejącego na obszarze gminy układu drogowego stanowiącego podstawę budowania rozwiązań w przestrzennym zagospodarowaniu gminy.

5 Harmonogram realizacji zadań

Proces zarządzania gminą polega na realizacji wybranych celów, jakie dana społeczność lokalna uznaje za priorytetowe i konieczne, oraz którym władza lokalna w ramach swoich kompetencji stara się sprostać wykorzystując dostępne zasoby. Podejmowane działania i związane z nimi decyzje powinny charakteryzować racjonalność i efektywność. Powinny one również bezpośrednio wpływać z długofalowej polityki gminy – Strategii jej rozwoju lokalnego.

Jedną z najważniejszych decyzji o charakterze taktycznym, podejmowanych na etapie projektowania budżetu gminy jest sporządzenie rzeczowego wykazu komunalnych inwestycji przewidzianych do realizacji w danym roku budżetowym. Szczególne znaczenie tych decyzji wynika nie tylko z wysokości kwot, jakie są wydatkowane na inwestycje komunalne, ale przede wszystkim z ich wpływu na procesy rozwoju wspólnoty samorządowej. Zarządzanie gminą jest tożsame z zarządzaniem jej finansami, czego bezpośrednim wyrazem jest prowadzenie gospodarki finansowej. Jest to bardzo wrażliwy obszar, ponieważ podjęte tutaj decyzje oddziałują na całą gminę i jej mieszkańców.

Przedsięwzięcia inwestycyjne należą do podstawowych form działalności gospodarczej, zarówno przedsiębiorstw jak i samorządów lokalnych. Ich cechami są: efekt odłożony w czasie, nieciągłość przydziałów środków kapitałowych oraz ryzyko. Konsekwencją tego jest konieczność uwzględniania tych cech przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Budżet gminy jest natomiast podstawowym instrumentem zarządzania i planowania inwestycji. Stanowi on podstawę do podejmowania decyzji oraz wyznaczania kierunków jej działań w poszczególnych dziedzinach. Powinien on również odzwierciedlać długofalowe dążenia gminy wynikające z jej strategii.

Polityka inwestycyjna gminy powinna uwzględniać takie przedsięwzięcia, których realizacja będzie istotnie przyczyniać się do wykreowania zrównoważonego rozwoju gminy, a w szczególności do tworzenia dogodnych warunków dla rozwoju lokalnego sektora gospodarczego. Obok dokumentu strategii Wieloletni Program Inwestycyjny ma za zadanie kształtować i w sposób uporządkowany zarządzać zbiorem projektów inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w perspektywie kilku lat. Określenie wstępnych priorytetów realizacji kluczowych, gminnych przedsięwzięć inwestycyjnych na etapie strategicznego planowania rozwoju, pozwala w istotny sposób redukować niedogodności wynikające z

ograniczeń możliwości finansowania inwestycji w perspektywie ponadrocznej oraz niepewności dotyczące źródeł finansowania takich inwestycji.

Wieloletni Program Inwestycyjny Gminy Osiecznica na lata 2002 – 2010 powstał jak wskazuje data początkowa w 2002 roku. Ze względu na zmiany zachodzące w gminie dokument ten będąc drogowskazem dalszych działań władz lokalnych podlega systematycznym aktualizacjom. Pozostają w nim zadania priorytetowe, które nadal wymagają dalszych nakładów inwestycyjnych. Natomiast wykreślone zostają zadania już zrealizowane przez gminę. W ich miejsce wpisane zostają nowe zadania wynikające z pojawiających się nowych potrzeb lokalnej społeczności. Wieloletni Program Inwestycyjny Gminy Osiecznica został ostatnio aktualizowany w dniu 27 lutego 2004 roku. Zostało to zatwierdzone uchwałą numer XVII/87/2004 Rady Gminy Osiecznica oraz stanowi załącznik numer dwa do niniejszej uchwały. Posiadanie przez lokalne władze gminy ww. dokumentu pozwala na:

- skuteczniejsze planowanie oraz kontrolę wydatków gminy,
- skuteczną realizację podstawowych założeń i celów rozwoju gminy,
- jasne i przejrzyste zasady przyznawania środków dysponentom,
- zwiększenie wiarygodność gminy,
- umożliwienie dostępu do finansowania zewnętrznego od tych, którzy wymagają WPI,
- koncentrację nakładów inwestycyjnych, a więc szybszą i tańszą realizację inwestycji,
- wpływ na łagodzenie sporów w Radzie Gminy dotyczących podziału środków inwestycyjnych,
- poprawę procedur przygotowania i rozliczania zadań inwestycyjnych,
- możliwość dokładnego opracowania wszystkich potrzebnych informacji o inwestycji oraz dokumentów niezbędnych do rozpoczęcia jej realizacji,
- zwiększenie nacisku na finansowe aspekty planu inwestycyjnego oraz synchronizacja czasowego przygotowania tego planu i planu finansowego,
- zmniejszenie tendencji do formułowania potrzeb inwestycyjnych „na wyrost”,
- orientację inwestycji na realizację celów,
- umożliwienie realizacji Strategii rozwoju.

Należy tutaj podkreślić, że oba dokumenty: Strategia oraz Wieloletni Program Inwestycyjny powinny ze sobą korespondować oraz się uzupełniać. Musi tutaj nastąpić pełna kompatybilność. Analizując oraz dążąc do realizacji celów strategicznych oraz operacyjnych w

strategii zostały wyodrębnione zadania, których realizacja przedstawia się w następującym układzie:

Zadania inwestycyjne dla Gminy Osiecznica na lata 2002 -2010				
L.p.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji	Planowane nakłady inwestycyjne (PLN brutto)	Źródło finansowania
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1.	Rozbudowa układu zaopatrzenia w wodę wodociągu Osiecznica-Kliczków, etap I obejmujący budowę sieci tranzytowej, rozbudowę SUW w Osieczowie	2002 - 2004	1 416 126	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
2.	Rozbudowa układu zaopatrzenia w wodę wodociągu Osiecznica – Kliczków, etap II obejmujący budowę sieci tranzytowej, rozbudowę SUW w Przejęślawiu i rozbudowę przepompowni w Osiecznicy	2002 - 2004	1 233 907	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
3.	Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej w gminie	2003 - 2007	22 300 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
4.	Dofinansowanie modernizacji dróg wojewódzkich	2004	4 500 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
5.	Dofinansowanie modernizacji dróg powiatowych	2004 - 2005	2 500 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
6.	Modernizacja dróg gminnych	2002 - 2010	3 040 504	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
7.	Modernizacja dróg dojazdu rolniczego (dróg wewnętrznych)	2002 - 2010	1 401 126	Budżet gminy, źródła

				zewnątrzne
8.	Aktualizacja Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla miejscowości Świętoszów	2004 - 2005	80 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
9.	Opracowanie Planu Urzędniowo – Rolnego Gminy	2004	12 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
10.	Remont komunalnych zasobów mieszkaniowych	2004	300 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
11.	Budowa mieszkań socjalnych	2004 - 2005	900 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
12.	Budowa pawilonu na cmentarzu w Świętoszowie	2003 -2004	177 215	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
13.	Budowa pawilonu na cmentarzu w Przejęślawiu	2002 -2004	10 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
14.	Budowa i modernizacja remiz strażackich w Parowej, w Ławszowej i w Osiecznicy	2004 - 2005	500 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
15.	Modernizacja obiektów oświatowych – szkoły podstawowe	2004	950 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
16.	Termoizolacja budynku przedszkola w Osiecznicy	2004	400 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne
17.	Budowa hali Sportowej (36,0x18,0) + Terenowe Urządzenia Sportowe przy	2002 - 2006	5 600 000	Budżet gminy, źródła zewnątrzne

	Gimnazjum w Świętoszowie.			
18.	Budowa ośrodków zdrowia w Osiecznicy i Świętoszowie	2004 - 2005	1 600 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
19.	Budowa nowych punktów świetlnych – oświetlenia ulicznego	2003	660 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
20.	Modernizacja świetlic wiejskich	2004	700 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
21.	Budowa Biblioteki Gminnej w Osiecznicy	2004 - 2005	550 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
22.	Budowa obiektów sportowych w Osiecznicy, w Świętoszowie i w Parowej	2004 - 2005	800 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne
23.	Budowa małych boisk wielofunkcyjnych w Kliczkowie z zapleczem, w Przejęśławiu i w Ołoboku	2004	200 000	Budżet gminy, źródła zewnętrzne

Tabela 47. Zadania inwestycyjne dla Gminy Osiecznica na lata 2002 -2010.

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Urzędu Gminy Osiecznica.

Poprzez źródła zewnętrzne gminy należy rozumieć możliwości pozyskania środków finansowych z innych niż budżet gminy:

- pożyczki;
- kredyty;
- dotacje z budżetu państwa;
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej
- inne.

Poniżej znajduje się zestawienie celów strategicznych oraz operacyjnych z przełożeniem na poszczególne zadania:

Harmonogram zadań Gminy Osiecznica					
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
L.p.	Nazwa celu strategicznego	Nazwa celu operacyjnego	Nazwa zadania	Okres realizacji	Źródła finansowania
1.	Cel strategiczny 1. Status gminy ekologicznej	Cel operacyjny 1: Zagospodarowanie rzeki Kwisy oraz stworzenie alternatywnych źródeł ciepła z wykorzystaniem surowców miejscowego pochodzenia (np. zrębki, trociny, drewno, słoma).	a) opracowanie programu dotyczącego wykorzystania alternatywnych źródeł energii,	2005 - 2008	budżet gminy, inne
			b) wdrożenie programu	2008 - 2010	
2.	Cel strategiczny 2. Gmina turystyczna	Cel operacyjny 1: Rewitalizacja obszaru gminy w nawiązaniu do spójnej koncepcji rozwoju turystyki.	a) opracowanie spójnej koncepcji rozwoju turystyki w gminie Osiecznica	2006	budżet gminy, inne
			b) sporządzenie i wdrożenie projektu rewitalizacji obszaru gminy Osiecznica, uwzględniającego pozabudżetowe źródła finansowania i dotychczasowe opracowania i projekty rozwiązań urbanistycznych,	2007	
			c) opracowanie i wdrożenie zintegrowanego programu rozwoju turystyki kwalifikowanej, obejmującego wykorzystanie dziedzictwa historycznego w gminie oraz walory środowiskowe.	2008	
		Cel operacyjny 2: Rozwój turystyki na obszarach wiejskich.	a) promocja i wsparcie organizacyjne dla rozwoju agroturystyki	2006	budżet gminy, inne
		Cel operacyjny 3: Budowa ścieżek rowerowych i rozbudowa sieci dróg gminnych podnoszących bezpieczeństwo ruchu drogowego i atrakcyjność turystyczną regionu.	a) opracowanie programu przebiegu i budowy ścieżek rowerowych w nawiązaniu do programu wojewódzkiego,	2005 - 2006	budżet gminy, inne
b) ustalenie kosztów w ramach partycypacji gminy w ww. programie	2007				
c) rozbudowa sieci dróg o planowane do przejęcia od Nadleśnictw drogi oraz stworzenie alternatywnych połączeń Osieczów – Dobra (gm. Bolesławiec, w powiązaniu z budową autostrady) i Parowa - Ołobok.	2008				

3.	Cel strategiczny 3. Poprawa warunków życia mieszkańców	Cel operacyjny 1: Ciągła poprawa warunków mieszkaniowych ludności.	a) opracowanie studium efektywności ekonomicznej budowy nowych budynków mieszkalnych i modernizacji istniejących,	2005	budżet gminy, inne
			b) opracowanie i wdrożenie programu budowy mieszkań socjalnych,	2005 - 2010	
			c) modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych gminy w oparciu o program zmiany klasyfikacji istniejących zasobów (komunalne/socjalne),	2006 - 2010	
			d) opracowanie i wdrożenie programu pozyskiwania mieszkań komunalnych na wtórnym rynku w oparciu o analizy kosztowe.	2005 - 2007	
		Cel operacyjny 2: Poprawa stanu zdrowotności społeczeństwa.	budżet gminy, inne	a) dotowanie programu badań słuchu i postawy u dzieci, raka stercza u mężczyzn, badań mammograficznych, cukrzycy u osób powyżej 60. roku życia,	2005 - 2006
				b) upowszechnienie i współfinansowanie programu usportowienia młodzieży i rehabilitacji,	2005 - 2010
				c) wyposażenie w niezbędny sprzęt ośrodka zdrowia w Parowej,	2005 - 2006
				d) rozszerzenie zakresu specjalistycznych usług medycznych w ośrodkach zdrowia	2006 - 2008
				e) partycypacja w regionalnych i krajowych programach promocji zdrowia	2005 - 2010
				f) utworzenie poradni dla osób uzależnionych,	2006

			g) systematyczne sporządzania i wdrażanie kompleksowego programu profilaktyki uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem placówek szkolnych, świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych,	2005 - 2010	
			h) utworzenie placówki całodobowej opieki medycznej,	2007	
			i) budowa nowego Ośrodka Zdrowia wraz z apteką w Osiecznicy	2005 - 2006	
			j) budowa Ośrodka Zdrowia wraz z punktem aptecznym w Świętoszowie.	2005 - 2006	
	Cel operacyjny 3: Przeciwdziałanie przestępczości i patologii wśród dzieci i młodzieży.		a) pomoc w tworzeniu świetlic środowiskowych	2005 - 2007	budżet gminy, inne
			b) dofinansowanie organizacji i stowarzyszeń mających w celach statutowych przeciwdziałanie patologii wśród młodzieży oraz współfinansowanie programu alternatywnych form spędzania czasu dla młodzieży i dzieci.	2005 -2010	
	Cel operacyjny 4: Zwiększenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.		a) likwidowanie barier architektonicznych dla dostępu osób niepełnosprawnych do urzędów i obiektów użyteczności publicznej	2005 - 2007	budżet gminy, inne
			b) likwidowanie utrudnień w dostępie do układu komunikacyjnego	2007	
			c) wspieranie finansowe instytucji pozarządowych i stowarzyszeń wzmacniających integrację osób niepełnosprawnych z otoczeniem.	2005 - 2010	
	Cel operacyjny 5: Dopasowanie systemu szkolnictwa w gminie do wymogów wynikających z sytuacji demograficznej.		a) przeprowadzenie długoterminowych analiz demograficznych w zakresie potrzeb szkolnictwa na poziomie podstawowym i gimnazjalnym,	2006 - 2008	budżet gminy, inne
			b) opracowanie i wdrożenie programu racjonalizacji sieci szkolnictwa do warunków demograficznych,	2007	

			c) współdziałanie w organizacji kursów i szkoleń doształcających dla ludności dorosłej		
	Cel operacyjny 6: Zabezpieczenie bazy lokalowej szkolnictwa podległego władzom samorządowym gminy		a) poprawa stanu technicznego bazy lokalowej szkolnictwa i placówek oświatowych m.in. poprzez termomodernizację,	2005 - 2010	budżet gminy, inne
			b) doposażenie szkół i placówek oświatowych w nowoczesne środki dydaktyczne	2005 - 2010	
	Cel operacyjny 7: Stymulowanie i propagowanie wysokiej jakości form nauczania i wiedzy.		a) opracowanie i wdrożenie form gratyfikacji nauczycieli realizujących wysokiej jakości programy autorskie, osiągających sukcesy w nauczaniu,	2005	budżet gminy, inne
			b) opracowanie i wdrożenie programu nagradzania uczniów osiągających najlepsze wyniki w nauce,	2006 - 2010	
			c) wspieranie realizacji programów nauczania ukierunkowanych na ekonomiczną edukację młodzieży z elementami przedsiębiorczości.	2005 - 2010	
	Cel operacyjny 8: Przystosowanie Urzędu do standardów europejskich.		a) pozyskanie informacji o obowiązujących w Unii Europejskiej standardach dotyczących funkcjonowania urzędu,	2005 - 2010	budżet gminy, inne
			b) przeprowadzenie analizy istniejącej struktury organizacyjnej urzędu w zakresie potrzeb ludności i wymagań UE,	2005 - 2006	
			c) opracowanie i wdrożenie koncepcji zmiany struktury organizacyjnej Urzędu dla potrzeb wdrożenia strategii i poprawy efektywności jej funkcjonowania.	2007	
	Cel operacyjny 9: Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych.		a) opracowanie i wdrożenie systemu ustawicznego szkolenia pracowników samorządowych,	2007	budżet gminy, inne
			b) wypracowanie programu awansu zawodowego i materialnego dla pracowników podnoszących swoje	2006 - 2007	

			kwalifikacje w ramach samokształcenia,		
		Cel operacyjny 10: Usprawnienie funkcjonowania Urzędu.	a) poprawa bazy lokalowej Urzędu	2006 - 2008	budżet gminy, inne
			b) systematyczna informatyzacja Urzędu mająca na celu realizację koncepcji E-urzędu	2005 - 2010	
		Cel operacyjny 11: Rozwój oferty kulturalnej i sportowej, odpowiadającej potrzebom mieszkańców i turystów	a) budowa biblioteki gminnej z czytelnią w Osiecznicy	2005 - 2010	budżet gminy, inne
			b) przebudowa boiska sportowego i budowa budynku socjalnego w Parowej c) przebudowa boisk w Tomisławiu i w Osiecznicy d) budowa świetlicy i remizy w Parowej		
4.	Cel strategiczny 4. Zrównoważony rozwój gospodarczy wraz z utworzeniem dywersyfikacji dochodów gminy i jej mieszkańców, park przemysłowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	Cel operacyjny 1: Rozszerzenie współpracy władz lokalnych z Powiatowym Urzędem Pracy	X	2005 - 2010	X
		Cel operacyjny 2: Stworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów zewnętrznych – krajowych i zagranicznych	a) opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu obsługi inwestorów, b) opracowanie i wdrożenie programu pomocowego dla przedsiębiorców podejmujących działanie na terenie gminy w oparciu o możliwości ustawowe władz lokalnych,	2005 - 2006 2005 - 2007	budżet gminy, inne

			c) stworzenie oferty terenowej dla inwestorów – np. utworzenie parku przemysłowego lub inne formy pozyskania inwestorów, poprzez scalanie gruntów o różnej strukturze własnościowej w duże kompleksy, a następnie ich wyposażenie w infrastrukturę techniczną (poprzedzające jest opracowanie programu zagospodarowania pozyskanych terenów).	2005 - 2010	
		Cel operacyjny 3: Promocja gminy.	a) opracowanie i wdrożenie programu promocji gminy przy współpracy z lokalnymi środowiskami gospodarczymi, kulturalnymi i mediami	2005 - 2008	budżet gminy, inne
		Cel operacyjny 4: Wspieranie przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP)	a) opracowanie i wdrożenie programów szkoleniowo-doradczych, kredytowo-pożyczkowych i poręczeń kredytowych.	2006 - 2007	budżet gminy, inne
		Cel operacyjny 5: Stymulowanie alternatywnych form działalności gospodarczej na obszarach wiejskich gminy	a) opracowanie programu wykorzystania istniejących zasobów komunalnych na obszarach wiejskich dla potrzeb tworzenia alternatywnych (pozarolniczych) miejsc pracy,	2005 - 2006	budżet gminy, inne
			b) opracowanie i wdrożenie programu uprawy wierzby energetycznej	2006 - 2007	
			c) propagowanie produkcji zdrowej żywności poprzez wsparcie organizacyjne dla tworzenia grup producenckich i marketingowych rolników indywidualnych ,	2005 - 2010	
			d) tworzenie stoisk ze zdrową żywnością w lokalnym systemie detalicznym i hurtowym	2006 - 2008	

			e) stymulowanie działań (obejmujących ww. działania) na rzecz utworzenia m.in. zgrupowania na danym obszarze producentów oraz inwestorów w zakresie przetwórstwa rolniczego.	2005 - 2010	
		Cel operacyjny 6: Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich gminy	a) opracowanie i wdrażanie koncepcji skanalizowania gminy uwzględniającej koszty i harmonogram działań,	2005	budżet gminy, inne
		Cel operacyjny 7: Poprawa stanu gospodarki odpadami	a) opracowanie gminnego programu gospodarki odpadami w nawiązaniu do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami i do standardów UE,	2005 - 2006	budżet gminy, inne
			b) opracowanie alternatywnych koncepcji zagospodarowania odpadów komunalnych np. segregacja śmieci, budowy nowego zakładu utylizacji i składowania odpadów itp.,	2006 - 2007	
			c) realizacja wybranej koncepcji	2008 - 2010	
			d) propagowanie i współfinansowanie akcji związanych z proekologiczną edukacją społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.	2005 - 2010	
		Cel operacyjny 8: Modernizacja systemu komunikacyjnego gminy.	a) opracowanie programu modernizacji systemu komunikacyjnego gminy (wraz z parkingami) - uzgodnienie wzajemnie uzupełniających się działań z gestorami dróg, tj. władzami powiatowymi i wojewódzkimi,	2005 - 2010	budżet gminy, inne
			b) zatwierdzenie programu wraz z określeniem źródeł finansowania w realizacji konkretnych przedsięwzięć.	2005 - 2010	

Tabela 48 Harmonogram zadań Gminy Osiecznica

6 Monitoring obszarów funkcjonowania

6.1 System monitorowania Strategii rozwoju gminy Osiecznica

Wdrażanie Strategii rozwoju, tak jak innych dokumentów o charakterze strategicznym, dowolnej jednostki samorządu terytorialnego wymaga prowadzenia monitoringu stopnia zaawansowania realizacji zawartych w nim zadań strategicznych. Zaniechanie kontroli realizacji planu strategicznego skutkuje prawie zawsze gwałtownym spadkiem skuteczności i efektywności procesu wdrożeniowego. Niejednokrotnie prowadzi do odsunięcia realizacji zadań strategicznych w bliżej nieokreśloną przyszłość.

Dynamiczny charakter planu, służącego realizacji idei zrównoważonego rozwoju gminy Osiecznica, narzuca konieczność monitorowania zmian zachodzących w gminie i jej otoczeniu oraz weryfikacji przyjętych do realizacji zadań strategicznych i metod ich osiągnięcia.

Powszechnie stosowanym w tym zakresie rozwiązaniem jest ocena stopnia i tempa osiągnięcia celów realizacji zadań strategicznych. Służy jej zestaw mierników pozwalających na zweryfikowanie czy dane zadanie inwestycyjne zostało w założonym terminie zrealizowane, czy też nie. Osiągnięcie w założonym okresie wszystkich lub zdecydowanej większości założonych wartości mierników oznaczać będzie realizację podjętych w Strategii rozwoju gminy Osiecznica zadań strategicznych, tym samym osiągnięcie wyznaczonych celów operacyjnych, a to z kolei oznaczać będzie osiągnięcie głównych celów strategicznych i wypełnienie założeń postawionych w „Strategii rozwoju gminy Osiecznica”.

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zaawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi założeniami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby efektywnie kojarzyć je z innymi przedsięwzięciami realizowanymi na obszarze objętym Strategią rozwoju tj. gminy.

Monitoring powinien mieć charakter sformalizowany, w tym celu nastąpi powołanie zespołu zadaniowego ds. realizacji Strategii. Zespół ten będzie powołany na mocy zarządzenia Wójta. W jego skład wejdą:

- 1 Wójt
- 2 Sekretarz
- 3 Skarbnik
- 4 Opcjonalnie Wójt może zaprosić do współpracy eksperta (ów) zewnętrznych

i / lub

5 Podmioty zewnętrzne posiadające odpowiednie uprawnienia do nadzoru i weryfikacji zadań określonych w treści zadania strategicznego, wskazanych przez Wójta do realizacji „na zewnątrz”.

Zespół ten raz w roku oceniał będzie realizację Strategii rozwoju, a także m.in. na podstawie własnych analiz oraz raportu o stanie gminy, proponował będzie Radzie zmiany w dokumencie Strategii rozwoju gminy Osiecznica.

Organem gminy odpowiedzialnym za monitorowanie i ocenę realizacji planu jest:

- Wójt.

W zakres zadań realizowanych przez zespół zadaniowy ds. realizacji Strategii rozwoju wchodzi:

- monitorowanie i nadzór nad realizacją;
- przygotowywanie propozycji zmian;
- przygotowywanie okresowych ocen realizacji;
- opiniowanie okresowych ocen realizacji;
- konsultacje z partnerami społeczno – gospodarczymi regionu.

Monitorowanie realizacji Strategii rozwoju odbywać się będzie na podstawie sprawozdań budżetowych i finansowych jednostek organizacyjnych gminy oraz innych dokumentów przedkładanych na żądanie zespołu zadaniowego ds. realizacji Strategii rozwoju.

Ocena realizacji:

- pod względem finansowym odbywać się będzie na podstawie sprawozdań półrocznych i rocznych z wykonania planu wydatków;
- pod względem merytorycznym na podstawie sprawozdań dyrektorów jednostek.

Ocena dokonywana będzie każdorazowo na zakończenie roku budżetowego.

Monitoringowe funkcje realizowane będą także przez Radę Gminy. Rada oceniać będzie, bowiem okresowo (co najmniej raz w roku) bieżący stan i efekty realizacji zadań strategicznych ujętych w Strategii rozwoju, a ponadto skuteczność poczynań wdrożeniowych

gminy (sesja tematyczna). Na bieżąco prowadzona będzie zatem weryfikacja ustaleń Strategii rozwoju, a w razie potrzeby także ich aktualizacja. W związku z tym Rada Gminy otrzymywać będzie, co najmniej raz do roku, odpowiednio przygotowane raporty.

6.2 Sposoby oceny Strategii rozwoju gminy Osiecznica

Istotną rolą zespołu zadaniowego ds. realizacji Strategii rozwoju gminy Osiecznica będzie zdefiniowanie wskaźników rozwoju lokalnego. Zasadniczym ich zadaniem będzie zobrazowanie i zobiektywizowanie stopnia realizacji celów strategicznych. Ich lista może być dość długa, stąd konieczną wydaje się ich weryfikacja w oparciu o następujące kryteria:

- mierzalności danych niezbędnych do wyliczenia wskaźnika (czy dane te są łatwo dostępne i czy ich zdobycie nie wiąże się z nadmiernymi kosztami?),
- prostota w konstrukcji wskaźnika i łatwość jego interpretacji,
- łatwość prezentacji w lokalnych mediach jako instrumentów monitorowania i analizowania głównych trendów rozwojowych gminy.

Dodatkowo, z uwagi na fakt, że gmina Osiecznica będzie się starała o pozyskanie dofinansowania ze środków pomocowych z Unii Europejskiej na większość przewidzianych do realizacji zadań strategicznych, poniżej zaprezentowano przykładowe wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu. Ich zastosowanie może być użyteczne przy monitorowaniu inwestycji realizowanych z udziałem środków unijnych i pozostają zgodne z listą „Wskaźników dla projektów ZPORR – aktualna wersja z dnia 18.10.2004 r. w ramach priorytetu 1, 2, 3, 4 ZPORR”, są to:

Oddziaływanie

- Cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 latach),
- Liczba nowych miejsc pracy (w okresie 2 lat),
- Liczba nowych przedsiębiorstw (w okresie 2 lat),
- Liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku),
- Ilość energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- Liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów,
- Liczba osób pozytywnie oceniających rezultaty w zakresie poprawy ochrony przeciwpowodziowej,
- Stosunek nowouzbrojonych terenów do wszystkich terenów inwestycyjnych w gminie,
- Liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki,

- Stałe miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki,
- Wielkość migracji w gminie.

Rezultaty

- Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów,
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej,
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem oczyszczalni ścieków,
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji deszczowej,
- Powierzchnia terenu zabezpieczonego przed powodzią,
- Liczba miejscowości zabezpieczonych przed powodzią,
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem składowiska odpadów,
- Liczba gospodarstw domowych oraz mieszkańców objętych programem selektywnej zbiórki odpadów,
- Ilość odpadów poddawanych segregacji,
- Ilość odpadów poddawanych recyklingowi,
- Ilość odpadów poddawanych składowaniu w kompostowni,
- Liczba pojemników stosowanych do selektywnej zbiórki odpadów,
- Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki,
- Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami,
- Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych,
- Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej,
- Liczba nowych przedsiębiorstw na obszarze zdefiniowanym przez beneficjenta.

Produkty

- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych,
- Długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych,
- Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych,
- Długość zmodernizowanych ciągów pieszo-rowerowych,
- Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych,
- Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych,
- Liczba projektów organizacji i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu,

- Liczba projektów wdrażania systemowej gospodarki odpadami komunalnymi,
- Liczba zlikwidowanych nielegalnych składowisk odpadów,
- Powierzchnia zlikwidowanych składowisk odpadów,
- Objętość zlikwidowanych składowisk odpadów,
- Liczba zakupionych pojemników do selektywnej zbiórki odpadów,
- Liczba wybudowanych innych obiektów z zakresu gospodarki odpadami,
- Liczba zmodernizowanych innych obiektów z zakresu gospodarki odpadami,
- Liczba wybudowanych elektrowni wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- Całkowita moc elektrowni wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury służącej do produkcji/przesyłu energii odnawialnej,
- Liczba oraz długość zmodernizowanych elementów zapobiegających powodziom,
- Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej,
- Lokalne punkty informacji kulturalnej i turystycznej,
- Liczba systemów zabezpieczeń w obiektach dziedzictwa kulturowego,
- Nowe miejsca noclegowe,
- Powierzchnia odrestaurowanych obiektów dziedzictwa kulturowego,
- Powierzchnia zrewitalizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego,
- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury kulturalnej,
- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej,
- Powierzchnia uzbrojonego terenu.

Spis tabel

Tabela 1 Zróżnicowanie gruntów Gminy Osiecznica w ujęciu na poszczególne sołectwa.....	25
Tabela 2 Zróżnicowanie gruntów Gminy Osiecznica w ujęciu na poszczególne sołectwa.....	27
Tabela 3 System rzeczny na terenie Gminy Osiecznica.....	30
Tabela 4 Liczba bezrobotnych wg wieku i płci.....	37
Tabela 5 Udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	38
Tabela 6 Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach) i płci	38
Tabela 7 Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach) i wykształcenia	38
Tabela 8 Struktura zatrudnienia w poszczególnych sektorach rynku pracy	40
Tabela 9 Handel na terenie gminy Osiecznica	41
Tabela 10 Grunty gminy wg form użytkowania	42
Tabela 11 Grunty leśne.....	43
Tabela 12 Drogi krajowe i wojewódzkie biegnące przez teren gminy Osiecznica.....	44
Tabela 13 Drogi powiatowe biegnące przez teren gminy Osiecznica.....	44
Tabela 14 Drogi gminne.....	45
Tabela 15 Wodociągi	47
Tabela 16 Wykaz oczyszczalni ścieków na terenie gminy Osiecznica	48
Tabela 17 Kanalizacja	48
Tabela 18 Zasoby mieszkaniowe gminy Osiecznica.....	52
Tabela 19 Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne	52
Tabela 20 Mieszkania oddane do użytku.....	53
Tabela 21 Budynki oddane do użytku / Budownictwo indywidualne	53
Tabela 22 Stan ludności wg stałego miejsca zameldowania.....	55
Tabela 23 Stan ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania	56
Tabela 24 Urodzenia / Zgony / Przyrost naturalny	57
Tabela 25 Zameldowania na pobyt stały / Wymeldowania z pobytu stałego.....	58
Tabela 26 Napływ / Odpływ ludności w gminie	58
Tabela 27 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	59
Tabela 28 Wskaźnik "kondycji demograficznej"	60
Tabela 29 Wskaźnik "kondycji demograficznej" dla powiatu bolesławieckiego i województwa dolnośląskiego	60
Tabela 30 Obwody szkolne.....	62

Tabela 31 Szkoły podstawowe, gimnazja dla dzieci i młodzieży	62
Tabela 32 Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	64
Tabela 33 Przedszkola w gminie Osiecznica	65
Tabela 34 Potencjał biblioteczny gminy Osiecznica	67
Tabela 35 Obiekty na terenie gminy Osiecznica znajdujące się w rejestrze zabytków.....	69
Tabela 36 Obiekty noclegowe.....	69
Tabela 37 Hotele.....	69
Tabela 38 Pozostałe obiekty świadczące usługi noclegowe.....	69
Tabela 39 Placówki ochrony zdrowia i praktyki lekarskie na terenie gminy.....	71
Tabela 40 Liczba udzielonych porad lekarskich.....	71
Tabela 41 Porady, wizyty i zabiegi w SP ZOZ Kliczków.....	72
Tabela 42 Wyposażenie w aparaturę i sprzęt medyczny.....	73
Tabela 43 Udzielone świadczenia z zadań zleconych gminie	75
Tabela 44 Udzielone świadczenia z zadań własnych gminy.....	75
Tabela 45 Struktura przestępczości w poszczególnych miejscowościach	77
Tabela 46 Wyniki prewencyjne funkcjonariuszy rewiru dzielnicowych w Osiecznicy	78
Tabela 47. Zadania inwestycyjne dla Gminy Osiecznica na lata 2002 -2010.	99
Tabela 48 Harmonogram zadań Gminy Osiecznica	106

Spis wykresów

Wykres 1 Dochody i wydatki gminy Osiecznica w latach 2000 – 2003	11
Wykres 2 Procentowy rozkład mieszkańców Gminy Osiecznica na poszczególne sołectwa- wrzesień 2004.	22
Wykres 3 Ilość mieszkańców Gminy Osiecznica w rozbiu na sołectwa- wrzesień 2004	23
Wykres 4 Rozkład procentowy powierzchni Gminy Osiecznica na poszczególne sołectwa	23
Wykres 5 Wykaz wielkości poszczególnych sołectw w Gminie Osiecznica	24
Wykres 6 Struktura powierzchni Gminy Osiecznica w ha	26
Wykres 7 Struktura powierzchni gminy Osiecznica w %	28
Wykres 8 Liczba bezrobotnych wg wieku i płci	37
Wykres 9 Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy i płci	39
Wykres 10 Liczba bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia	39
Wykres 11 Struktura zatrudnienia w poszczególnych sektorach rynku pracy	40
Wykres 12 Handel na terenie gminy Osiecznica.....	41
Wykres 13 Grunty gminy wg użytkowania	42
Wykres 14 Powierzchnia gruntów leśnych.....	44
Wykres 15 Drogi biegnące przez teren gminy Osiecznica	45
Wykres 16 Drogi gminne.....	46
Wykres 17 Długość czynnej sieci	49
Wykres 18 Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	49
Wykres 19 Woda dostarczona gospodarstwom domowym / Ścieki odprowadzone	50
Wykres 20 Mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci wod – kan... ..	50
Wykres 21 Ludność korzystająca z sieci.....	50
Wykres 22 Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno – sanitarne	52
Wykres 23 Kubatura budynków oddanych do użytku	53
Wykres 24 Stan Ludności wg stałego miejsca zameldowania	56
Wykres 25 Stan ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania	56
Wykres 26 Urodzenia / Zgony / Przyrost naturalny	57
Wykres 27 Ludność wg wieku faktycznie zamieszkała.....	57
Wykres 28 Zameldowania na pobyt stały / Wymeldowania z pobytu stałego.....	58
Wykres 29 Napływ / Odpływ ludności w gminie	59
Wykres 30 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	60

Wykres 31 Wskaźnik „kondycji demograficznej” (porównanie lat 1997 i 2003)	61
Wykres 32 Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych oraz gimnazjów	63
Wykres 33 Dzieci w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	64
Wykres 34 Dzieci w przedszkolach	65
Wykres 35 Liczba księgozbioru i wypożyczeń w placówkach bibliotecznych gminy Osiecznica	67
Wykres 36 Korzystający z noclegów	70
Wykres 37 Wynajęte pokoje.....	70
Wykres 38 Udzielone noclegi	70
Wykres 39 Liczba udzielonych porad lekarskich.....	71

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa województwa dolnośląskiego z zaznaczeniem Gminy Osiecznica	16
Rysunek 2 Mapa powiatu bolesławieckiego.....	17
Rysunek 3 Poglądowa lokalizacja ważnych szlaków komunikacji drogowej.....	46